

บทที่ 3

พระอัยการอาชญาหลวงและพระอัยการอาชญาราชฎี

3.1 ความหมายและความสำคัญของพระอัยการอาชญาหลวงและอาชญาราษฎร์

ความหมายของพระอัยการอาชญาหลวง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่า "อัยการ" ว่าเป็น คำว่า "อัยการ" หมายความว่า "ผู้พิพากษา" หรือ "ผู้วินิจฉัย" ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "อัยการ" ในภาษาอังกฤษที่หมายถึง "ผู้พิพากษา" หรือ "ผู้วินิจฉัย"

คำว่า "อาชญา" [อาตยา, อาตชะยา] หมายถึง อำนาจ , โทษ , คดีที่เกี่ยวข้องกับโทษหลวง เรียกว่า คดีอาชญา ความอาชญา และคำว่า "หลวง" หมายความว่า ที่เป็นของพระเจ้าแผ่นดิน , เป็นใหญ่ ดังนั้นความหมายในเบื้องต้นของพระอัยการอาชญาหลวงคือ กฎหมายซึ่งมีโทษที่เป็นของพระเจ้าแผ่นดิน หรือ โทษที่เป็นใหญ่ พระอัยการอาชญาหลวงเป็นกฎหมายในส่วนพระราชศาสตร์ (สาขาคดี) ที่สืบมาจากพระธรรมศาสตร์ ในมูลคดีวิวัต ลักษณะข้อพระราชทรัพย์ลักษณะละเมิดพระราชทรัพย์ ลักษณะเบียดบังอากรขนอนตลาด ตรขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1895 ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอยู่หัว) ภายหลังที่ได้ตั้งอาณาจักรสยามสามปี และเพิ่มเติมต่อมาอีกหลายคราว จนถึงสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่มีการชำระกฎหมายจนเป็นกฎหมายตราสามดวง เนื่องจากความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในการรวบรวมกฎหมายของกรุงศรีอยุธยาจนก่อให้เกิดการตัดสินใจที่ไม่เป็นธรรมขึ้น โดยชำระพระอัยการอาชญาหลวงแล้วเสร็จในวันพฤหัสบดี เดือน 1 ขึ้น 7 ค่ำ จุลศักราช 1167 ตรงกับวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2348

พระอัยการอาชญาหลวงมีเนื้อหาที่บัญญัติเกี่ยวกับ การกระทำความผิดของขุนนาง และ ราษฎรที่กระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดต่อคำสั่งของพระมหากษัตริย์เช่น การละเมิด พระราชโองการ พระราชบัญญัติและพระราชเสาวนีย์ การกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ การเบียดบังพระราชทรัพย์ และคำภาษาค่าธรรมเนียมต่างๆ หรือการกระทำความผิดต่อความมั่นคง ของรัฐ การกระทำที่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชน และความผิดอื่นๆ เช่นกระทำทุจริตเกี่ยวกับการ เกณฑ์กำลังไพร่พลไปใช้ในราชการสงคราม การใช้กำลังอาวุธเข้าข่มขู่ กรรโชกทรัพย์แก่ราษฎรให้

ได้รับความเดือดร้อนปฏิบัติหน้าที่ราชการทั้งในฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือนโดยมิชอบหรือโดยทุจริต¹
รวมทั้งหมดมี 144 บทมาตรา

ความสำคัญของพระอัยการอาชญาหลวง หรือ เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระอัยการอาชญาหลวงหรือความผิดที่มีโทษหลวง (โทษรุนแรงที่สุดในระบบกฎหมายเก่า) ประการหนึ่งคือเพื่อรักษาความมั่นคงและความคงอยู่แห่งราชอาณาจักร เมื่อพิจารณาจากการกำหนดฐานความผิดต่างๆแล้ว บทมาตราส่วนใหญ่มักเป็นไปด้วยความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการกระทำที่กระทบต่อองค์พระมหากษัตริย์ , รักษาความมั่นคงแห่งรัฐ , ปกป้องคุ้มครองไพร่ฟ้าประชาชน , ปกป้องพระศาสนา ทั้งหมดสะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงโดยรวมแห่งราชอาณาจักรที่จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการประกอบกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ราชานิปไตย) อันมีพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นองค์สมมติเทพ และมีพระราชอำนาจมากมายแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการ อย่างที่แบ่งกันในปัจจุบัน จึงเป็นผู้นำของชนชั้นปกครอง เป็นประมุขแห่งอาณาจักรมีหน้าที่รักษาอาณาจักร ดูแลสุขทุกข์ของไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ อันเป็นชนชั้นผู้ถูกปกครอง เนื่องจากการบริหารประเทศสมัยโบราณนั้น เป็นไปด้วยระบบศักดินา ระบบศักดินานี้เองเป็นตัวแบ่งชนชั้นในสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาคดี เช่นในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการลงโทษ โดยผู้ที่ได้รับความเสียหายในกรณีต่างๆจะได้รับชดใช้ตามศักดินาของตน หน่วยที่ใช้กำหนดศักดินา ใช้จำนวนไร่เป็นเกณฑ์ แต่มีได้หมายความว่าอัตราตามศักดินาจะเป็นข้อกำหนดตายตัวเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช อธิบายหลักเกณฑ์ของระบบศักดินาว่า คือ ระบบที่ที่ดินทั้งหมดเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน ประชาชนชนทุกคนที่เจริญวัยแล้ว แต่ละคนจะต้องมีที่ดินไว้สำหรับทำมาหาเลี้ยงชีพ ประชาชนได้รับพระบรมราชานุญาต ให้ครอบครองที่ดินและได้อยู่ภายใต้การป้องกันของพระเจ้าแผ่นดิน ในขณะเดียวกันเพื่อตอบแทนแก่อภิสิทธิ์นี้ แต่ละคนที่ครอบครองที่ดินจะต้องส่งเงิน หรือสินค้าถวายต่อพระเจ้าแผ่นดินเป็นภาษีหรือส่วย หรือต้องใช้แรงงานรับใช้รัฐ ซึ่งมีกษัตริย์เป็นประมุข ปริมาณของที่ดินที่แต่ละคนครอบครอง กำหนดโดยความรับผิดชอบที่เขามี

¹กฎหมายตราสามดวงฉบับราชบัณฑิตยสถาน จัดพิมพ์ตามต้นฉบับหลวง เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1 , กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) , 2550, น. 20-21.

ต่อรัฐ² การจัดสรรที่ดินและการจำกัดขนาดที่ดินให้แก่ชนชั้นต่างๆ มีบัญญัติอยู่ในพระอัยการตำแหน่งนาทหารและพลเรือน ซึ่งสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 1998 ส่วนแบ่งของที่ดินปรากฏในพระอัยการดังกล่าวดังนี้

- 1 อัตราของพระบรมวงศานุวงศ์ หรือ วงศ์วานว่านเครือกษัตริย์ รวมทั้งข้าราชการฝ่ายใน ถือศักดินา 100,000 ลงมาถึง 500 ไร่
- 2 อัตราของข้าราชการทั่วไป ทั้งในกรุงและหัวเมือง ถือศักดินา 10,000 ลงมาถึง 50 ไร่
- 3 อัตราสำหรับภิกษุสงฆ์ และนักบวช ถือศักดินา 2,400 ลงมาถึง 100 ไร่
- 4 อัตราสำหรับไพร่ หรือประชาชน มีศักดินา 25 ไร่
- 5 อัตราสำหรับทาส มีศักดินา 5 ไร่

เมื่อได้เข้าใจสภาพสังคมไทยโบราณดังกล่าว พระอัยการอาชญาหลวง จึงมีความสำคัญในแง่ที่เป็นเครื่องมือกำกับสังคมในยุคสมัยเช่นนั้นให้คงสภาพอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบายร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับทั้งชนชั้นปกครองและชนชั้นผู้ถูกปกครอง เพราะต่างก็มีความสำคัญซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่งทั้งสองชนชั้นจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน จึงจะดำรงคงอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างแท้จริง เพราะการใช้เพียงอำนาจแห่งความต่างศักดิ์ต่างชนชั้นเข้าข่มเหงเบียดเบียนโดยที่ชนชั้นผู้ปกครองปราศจากธรรมในการปกครองที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม แล้ว ก็รังแต่จะทำให้อาณาจักนั้นห่างไกลจากความสงบสุข หากแต่จะเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายเข้าแทนที่

อนึ่งพระอัยการอาชญาหลวงยังมีความสำคัญในแง่ที่เป็นต้นเค้าหรือเป็นรากฐานแห่งความผิดอาญาแผ่นดินในปัจจุบัน ด้วยเหตุที่พิจารณาถึงผู้เสียหาย กล่าวคือ การที่ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดในพระอัยการอาชญาหลวง คือรัฐหรือแผ่นดิน อีกทั้งจะเห็นได้เมื่อพิจารณาถึงพระอัยการรับฟ้องลักษณะตัดสำนวนน มาตรา 1 วรรคสอง ที่ว่า

“ถ้าคดีนั้นเปนมหันตโทษมีอยู่แต่ ๓ ประการ ประการหนึ่งว่าด้วยโจรมะหันตโทษแลพระราชทรัพย์ช้างม้าโคกระบือของหลวง ประการหนึ่งคิดกระบหนัดคร่ำครวญต่อแผ่นดิน ประการหนึ่งหากันด้วยหมูไพร่หลวงมิเถียงนางว่าว คดี ๓ ประการนี้ขาดนัดถาม เดิรเผชิญ ขี้ขาด ก็ดีขาดผิดทั้งสามผิดก็ดี ถ้าผู้มีคดีมีถ้อยคำตึงทุเลาตัดสำนวนด้วยประการใดนั้น อย่าให้เอาคดี ๓

²จิตร ภูมิศักดิ์, โฉมหน้าศักดินาไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, 2541), น.157-169.

ประการนี้เป็นแพ้ก่อน ถ้าคะดินอกกว่าสามประการนี้ ให้กดเอาเนื้อความเป็นแพ้ เพราะว่าหมีไพร่หลวงมีเถียนอยู่นั้นจะพันเพื่อนเสีย แลคนคิดกระบพระทศร้าย แลโจรบังพระราชทรัพย์ของหลวงไว้้นท่านมิให้มีคนร้ายไว้ในแผ่นดินท่าน ซึ่งมันผู้ขาดนัดถาม ขาดนัดเผชิญ ขาดนัดชี้ขาด แลขาดผัดทั้งสามผัดนั้น ให้ใหม่ตามบันดาศักเลมิดโดยพระราชกฤษฎีกาแล้วให้เสนามนตรี มุกขลูกขุนสุภาภระลาการบังคับบัญชาจงเป็นสัจธรรมถ่องแท้ ถ้ามันแพ้แก่คะดินั้นกราบทูลพระเจ้าอยู่หัว ถ้าหมีให้ฆ่าตีเสีย ให้ปรับตามพระไอยการ พระราชกฤษฎีกา อนึ่งผู้มีคะดีให้หนังสือนัดไว้แก่สุภาภระลาการจะมาให้ถามให้เผชิญชี้ขาดก็ดีผู้มีอัธคดียหมีได้มาถึงสุภาภระลาการตามนัด ให้พี่น้องผู้คนมาบอกป่วยเจ็บประการใดให้สืบ ถ้ามิได้เป็นสัจว่าไข้เจ็บมิได้ไปกิจราชการ ให้ลูกขุนพิพากษาปรับตามพระราชกฤษฎีกา"

จากบทมาตราดังกล่าว สามารถวิเคราะห์จนประจักษ์ถึงความสำคัญแห่งพระอัยการอาชญาหลวงได้อย่างชัดเจนว่า คิดว่าด้วยโจรที่มีโทษหนัก และคิดว่าด้วยพระราชทรัพย์ ข้าง ม้า โค กระบือ ของหลวง คิดว่าด้วยคิดกบฏประทุษร้ายต่อแผ่นดิน และคิดหากันด้วยหมีไพร่หลวงมีทะเลเบียนทางว่าว โดยความผิด 3 ประการนี้เป็นส่วนหนึ่งในพระอัยการอาชญาหลวงนั้น การพิจารณาคดีจะต้องได้รับการพิจารณาให้ได้ความจริงถ่องแท้จากสุภาตุลาการผู้พิจารณาคดี ถึงแม้ว่าคู่ความจะดำเนินกระบวนการฟ้องเข้าลักษณะตัดสินานวน ได้แก่ การขาดนัดพิจารณา 3 ประการ คือ การขาดนัดถาม ขาดนัดเผชิญ ขาดนัดชี้ขาด ก็จะไม่ได้รับการตัดสินให้เป็นผู้ชนะคดีด้วยวิธีพิจารณาแต่อย่างใด เนื่องจากฐานความผิดทั้งสามประการนั้น มีโทษที่หนัก (มหันตโทษ) และเป็นความผิดที่กระทบต่อความคงอยู่แห่งราชอาณาจักร กฎหมายจึงไม่ยอมให้ชนะความกันด้วยเทคนิคในทางวิธีพิจารณาความนั่นเอง

ความหมายของอาชญาราชฎ์ คำว่า“ราชฎ์”ตามพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง พลเมืองของประเทศ ดังนั้นความหมายเบื้องต้นของอาชญาราชฎ์ คือความผิดอาญาในเรื่องของพลเมืองของประเทศที่มีโทษราชฎ์ ซึ่งพระอัยการอาชญาราชฎ์อยู่ในกฎหมายตราสามดวงส่วนของพระราชศาสตร์ (สาขาคดี) ในส่วนที่สืบสาขาคดีจากมูลคดีวิวาท 29 ประการในพระธรรมศาสตร์ (มูลคดี) คือมูลคดีวิวาทลักษณะเข้มเหงท่านพระอัยการอาชญาราชฎ์ตราขึ้นใน พ.ศ. 1901 บทกฎหมายนี้อยู่ในส่วนหลังต่อจากพระอัยการอาชญาหลวง และไม่มีชื่อเป็นพิเศษด้วยเหตุที่เป็นเรื่องเดียวกันแต่เป็นโทษราชฎ์

พระอัยการอาชญาราชฎ์ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำต่างๆ ที่เป็นการข่มเหงราชฎ์ด้วยกัน เช่นลูกหนี้ไม่ชำระหนี้และหลบหนีเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ตามไปพบเข้าใช้กำลังจับกุมมาจองจำโดยพลการไม่มอบให้เจ้าหนี้ที่บ้านเมืองเป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งการกระทำความผิดฐาน

ทำให้เสียทรัพย์เช่นไปฟันทำลายพืชผล ไร่ หรือบ้านเรือนผู้อื่นให้เสียหาย³ รวมทั้งหม่อมมี 18 บท มาตรา

ความสำคัญของพระอัยการอาชญาราชฎ์ หรือความผิดที่มีโทษราชฎ์ ซึ่งได้รับการบัญญัติอยู่ในส่วนหลังต่อจากพระอัยการอาชญาหลวง ผู้เขียนเห็นว่าเนื่องจากเป็นความผิดระวางเดียวกัน ได้แก่ รางบังอาจ ระวางละเมิด ระวางกรรโชก ระวางอำพราง หากแต่มีได้ส่งผลกระทบต่อการประโยชน์ส่วนรวมของแผ่นดิน องค์พระมหากษัตริย์และความมั่นคงของอาณาจักรโดยตรง เพราะเป็นการขัดแย้งกันเองระหว่างบุคคลต่อบุคคล การกำหนดฐานความผิดส่วนใหญ่จึงบัญญัติไปในทางที่มุ่งคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพ ทรัพย์สิน ของประชาชน มิให้ใช้กำลังอำนาจขัดแย้งหรือทำความเสียหายต่อกันโดยพลการได้ความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ พระอัยการอาชญาราชฎ์นี้ ส่วนหนึ่งนับได้ว่าเป็นคำมูล แห่งความผิดอาญาอันยอมความได้ (ความผิดต่อส่วนตัว) ในกฎหมายสมัยปัจจุบัน เช่นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ความผิดฐานกักขังหน่วงเหนี่ยว ดังจะได้ปรากฏต่อไปตามบทวิเคราะห์ ในหัวข้อพระอัยการอาชญาราชฎ์ เปรียบเทียบกฎหมายปัจจุบัน

3.2 ประเภทของฐานความผิด

เมื่อกล่าวถึงประเภทของฐานความผิดในพระอัยการอาชญาหลวง ตอนหนึ่งในบทนำของพระอัยการอาชญาหลวงได้กำหนดลักษณะแห่งการกระทำผิดที่จะต้องรับโทษตามพระอัยการอาชญาหลวง ว่ามีประการต่างๆ สรุปใจความสำคัญ คือ

- 1 กระทำเหนือพระราชบัญญัติ
- 2 ขัดพระบันทูลโองการ
- 3 มิได้กระทำตามที่พระเจ้าอยู่หัวตรัสใช้
- 4 ใช้อุบายเอาเงินทองหรือสิ่งของให้เสียราชการ
- 5 ข่มเหงราชฎ์ เอาจมาจำจอง เก็บเอาเงินทองลูกเมียเขามาเป็นประโยชน์แก่ตน
- 6 ปกป้องผู้ร้าย ไม่นำตัวผู้ร้ายส่งตระลาการ
- 7 ต่อตี ด่า เจ้าน้ำที่ผู้ไปเรียกหาตามตัว

³กฎหมายตราสามดวงฉบับราชบัณฑิตยสถาน จัดพิมพ์ตามต้นฉบับหลวง เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1, อ่างแก้ว เชียงวรณที่ 1 , น. 21.

- 8 แปลงพระธรรมนูญ แปลงพระโองการ
- 9 แปลงพระราชบัญญัติกำหนดกฎหมาย
- 10 แปลงตราสารสำนวนถ้อยคำผู้อื่น แล้วเพิ่มเติมถ้อยคำอื่นเข้าแทน
- 11 ใฝ่สูงให้เกินศักดิ์ ทำตนให้ล้นเหลือบรรดาศักดิ์อันท่านให้แก่ตน
- 12 ทะนงองอาจไม่กลัวเกรง ไม่จดจำ กฎหมายที่พระเจ้าอยู่หัวบัญญัติไว้
- 13 กระทำผิดหน้าที่ที่กระทรวงมอบหมาย
- 14 พระเจ้าอยู่หัวหรือขุนนางผู้ใหญ่ สั่งให้กระทำการในที่ใดๆ มิได้กระทำตาม หรือกระทำนอกเหนือ หรือเกินจากรับสั่ง

15 เกียจคร้าน ละเมินราชการ

16 อำพราง บังอาจ กรรโชก ราษฎรให้เดือดร้อน⁴

เนื่องจากพระอัยการอาชญาหลวงนั้นมีการบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ให้บุคคลต้องปฏิบัติ อีกทั้งกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ นับได้ว่าเป็นลักษณะเป็นกฎหมายสารบัญญัติในปัจจุบัน สามารถแบ่งได้โดยพิจารณาจากสิ่งที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครอง (คุณธรรมทางกฎหมาย) พิจารณาโดยภาพรวมแล้วมี 4 ประเภทคือ

1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์

2 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

3 ความผิดต่อประชาชน

4 ความผิดอื่นๆ

ดังจะได้อธิบายถึงรายละเอียดของความผิดแต่ละประเภทดังนี้

ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์

บทนำในพระอัยการอาชญาหลวง ตอนหนึ่งมีใจความว่า “บุคคลที่จะต้องรับโทษในพระราชอาชญาหลวง คือผู้ที่ละเมิดพระราชโองการ พระราชบัญญัติ พระราชเสาวนีย์ อันสืบเนื่องมาจากมูลคดีในพระธรรมนูญ ที่อิงคาถาบาลีไว้แปลความได้ว่า ผู้ที่กระทำการทรยศต่อองค์พระมหากษัตริย์ และประทุษร้ายเบียดบังลักภษาและพระราชทรัพย์ เป็นผู้กระทำความผิดล่วงเกินพระราชอาญาแห่งพระมหากษัตริย์ จะต้องได้รับโทษที่รุนแรง เหตุที่ตราพระอัยการอาชญาหลวง

⁴กฎหมายตราสามดวงฉบับราชบัณฑิตยสถาน จัดพิมพ์ตามต้นฉบับหลวง เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1, อ่างแล่ว เชียงรุณที่ 1, น.378.

ด้วยเหตุที่โบราณราชกษัตริย์ทรงพระกรุณาให้ตราขึ้นเพื่อมิให้เหล่าขุนนางทั้งหลายและราษฎรล่วงเกินพระราชอาญา จึงให้ตราพระราชบัญญัติเป็นบทสาขาคดีสืบมาดังนี้”

หากพิจารณาบทมาตราที่เป็นความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์แล้วยังพบว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องกับต่อองค์พระมหากษัตริย์ ก็ได้รับความคุ้มครองด้วย ผู้เขียนจึงขออธิบายพร้อมกับยกบทมาตราที่เกี่ยวข้องประกอบความเข้าใจ ดังนี้

- การกระทำที่ละเมิดในคำสั่งของพระมหากษัตริย์ คือพระราชโองการพระราชบัญญัติ พระราชเสาวนีย์ ตัวอย่างเช่นมาตรา 8

“มาตราหนึ่ง มีพระราชโองการตรัสสั่งประการใด ชอบให้รับพระโองการอย่าให้ขัด ถ้าผู้ใดมิฟังมิได้รับพระราชโองการ มิได้ทำตามพระเจ้าอยู่หัวสั่ง ท่านให้ลงโทษ 8 สถาน ๗

หนึ่ง คือ	ให้รับราชขาดแล้วฆ่าเสีย	๑	๘
	ให้ตัดหูตัดปากตัดมือตัดตีนเสีย	๑	
	ให้รับราชขาดแล้วเอาตัวลงหญ้าช้าง	๑	
	ให้รับราชขาดแล้วเอาตัวออกจากราชการ	๑	
	ให้ไหมจตุรคุณแล้วเอาตัวลงเปนไพร่	๑	
	ให้ไหมตรีคุณแล้วประจาร	๑	
	ให้ไหมทวิคุณแล้วทวนด้วยไม้หวาย ๒๕ ที่	๑	
	ให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง ๒๕ ที่แล้วจำไว้	๑	

- การกระทำเป็นความผิดต่อพระราชทรัพย์ ได้แก่การกระทำที่เป็นการเบียดบังยกยอกพระราชทรัพย์ หรือการใช้พระราชทรัพย์ไปในทางที่มิชอบ ตัวอย่างเช่นมาตรา 2

“มาตราหนึ่ง ผู้บังอาจลักพระราชนิเวศน์ในพระคลังหลวงนอกพระคลังหลวงก็ดี ท่านให้ลงโทษ ๘ สถาน ๗

หนึ่งคือ	ให้ฆ่าเสีย	๑	๘
	ให้ประจาน	๑	
	ให้ทวนด้วยลวดหนึ่งไม้หวาย ๒๕ ที่	๑	
	ให้ถอดเสียเอาตัวลงเปนไพร่	๑	
	ให้ไหมตรีคุณ	๑	
	ให้ไหมทวิคุณ	๑	
	ให้ไหมลาหนึ่ง	๑	
	ให้อุเบกษาไว้	๑	

และมาตรา 123 บัญญัติว่า

“ มาตราหนึ่ง ชาวพระคลังผู้ทำส่วยอากร มั่นลักพาเอาพระราชทรัพย์หนีไปประเทศเมืองอื่น ท่านว่ามันผู้นั้นโทษถึงตาย และพ่อแม่พี่น้องญาติร่วมคิดส่งมันไปก็ดี รู้เห็นเป็นใจด้วยมัน ประการใดก็ดี ท่านว่าโทษเท่ากัน ให้เอาพ่อแม่พี่น้องมาเร่งให้ส่งมันผู้นี้จงได้ ถ้าส่งหนีได้ พระราชทรัพย์พระเจ้าอยู่หัว แก้วหาจะรู้หมองทองหาจะรู้เช่า พระราชทรัพย์ของพระผู้เป็นเจ้า จีรังกาลนานข้าเท่าใดบ่อสูญ ให้สืบสาวเอาพี่น้องมันผู้นี้ให้ใช้เงินทองของพระเจ้าอยู่หัวตาม สนิตแลห่าง ”

มาตรานี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพระราชทรัพย์เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นว่า ผู้กระทำความผิดและผู้ร่วมกระทำความผิดต้องมีโทษถึงชีวิต นอกจากนี้มาตรานี้ยังเป็นที่มาของ หลักการที่ว่า ทรัพย์ของหลวงตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องติดตามเอาคืนหรือ ชดใช้ราคาที่เสียไปเสมอ

- การกระทำเป็นความผิดต่อพระเกียรติยศ เช่นมาตรา 72

“ มาตราหนึ่ง ถ้าผู้ใดติเตียนนินทาว่ากล่าวพระเจ้าอยู่หัวต่างต่าง พิจารณาเปนสัจให้ ลงโทษ

ให้พ้นคอริบเรือน	๑	} ๓
๓ สถาน ๆ หนึ่งคือ ให้ริบสิ่งสินแล้วเอาตัวลงหญ้าช้าง	๑	
ให้ทวนด้วยลวดหนังโดยสกัน๕๐ที่หมีสกัน๒๕ที่	๑	

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ

หมายถึงการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐโดยตรง คือกระทบ ต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร และความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รวมถึง ความผิดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐโดยอ้อม คือการจู่โจมร้ายแรงของข้าราชการ

เช่นมาตรา 44

“ มาตราหนึ่ง มุขมนตรีราชินิกุลขุนมนนายหัวพันผู้ใดใด มีกิจธุระก้งนการงานใดใด จไปมาหาสู่กันในกลางวันแกลงคืน ก็ให้บอกแก่ขุนมนนายอนาพยาบาลผู้ใหญ่ไว้ให้รู้แล้วไปมา หากัน ท่านว่าหาโทษมิได้ ถ้าไปมิได้บอกกล่าวแก่ขุนมนนายอนาพยาบาล ท่านให้ลงโทษโดยข้อ เลมิต ๖ สถาน ”

ความผิดต่อประชาชน

หมายถึงการที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองประชาชนจากการที่เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการ ช่มเหง ดังเช่นมาตรา 32

“มาตราหนึ่ง ไพร์ฟ้าอันอาไศรยอยู่ในเสมาอาณาเขตจังหวัดเมืองใหญ่เมืองน้อยใน ถิ่นถ่านบ้านนอกขอบชนบท ท่านมิให้อูกอาจแก่เขาเลย แม้ผู้ใดทำอุกอาจแก่เขา แลทะนงศักดิ์ว่า ตนมียศศักดิ์ เห็นว่าเขาจะมีใส่กลว่าเขาคิดเอาเขามาจำไว้ แลริบราษบาดเอาสิ่งสินข้าคนเขาก็ดี เห็นว่าเขาเป็นสมักสมอาไศรยเขาใช้ประหนิดประอนต่นๆรุกราษเอาเขาใส่สิ่งขลิเกบัญชอรจำไว้ ด้วยแรงตนเองก็ดี อนึ่งว่าท่านผิดถูกถูกเมียดน ๆ บมิจับได้แต่ได้ยินคำผู้บอกเล่าก็เอาพี่น้อง ลูกหลานข้าคนเพื่อนฝูงตนไปรุกราษเอาเขามาทำเป็นสาหัสก็ดี อนึ่งสิ่งสินนี้ตนมิอยู่แก่ท่าน ตนไป ยื้อชักผลักเอาท่านด้วยแรงตน ซึ่งเอาสิ่งสินท่านมาเป็นสิ่งสินตนก็ดี ท่านให้ลงโทษ ๖ สถาน”

ความผิดอื่นๆ

เช่นความผิดต่อศาสนา ตามมาตรา 116

“อนึ่งผู้ใดเลมิดเข้าล้างสถานอารามหน้าจวนหน้าที่แลถนนแลศาลาในเมืองหมี่ค่านับ ก็ดี ผู้ใดเหนให้จับเอาผู้ล้างผู้ไปทำลายนั้นมาบอกกล่าว จะให้ลงโทษทวนด้วยไม้หวาย ๑๐ ที แล้ว ให้ไหมโดยมั่งง่าย เปนเบี้ยคนละสามพันไว้ซ่อมแปลงณศาลาอารามในสถานนั้น ถ้าผู้ใดกระทำ ลามกในหน้าทับหน้าจวนผู้ใด แลหนีจับกุมมาว่าใช้ ท่านให้ลงโทษแก่เจ้าจวนเจ้าทับนั้น”

การแบ่งประเภทฐานความผิดในพระอัยการอาชญาหลวง อาจแบ่งได้เป็นประการ ต่างๆตามที่กล่าวมาข้างต้น แต่มีข้อสังเกตว่าแม้จะแบ่งประเภทฐานความผิดได้เป็น 4 ประการ แต่ นัยสำคัญที่แฝงอยู่ในแต่ละประเภทความผิดนั้น ก็มีเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพื่อความดำรงคงอยู่ แห่งราชอาณาจักรนั่นเอง

ส่วนประเภทของฐานความผิดในพระอัยการอาชญาราษฎร์นั้นโดยพิจารณาสิ่งที่ กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครอง (คุณธรรมทางกฎหมาย) เป็นเครื่องจำแนก ก็เห็นได้ชัดเจนว่า กฎหมายมุ่งคุ้มครองประชาชนเป็นหลัก มีความแตกต่างจากพระอัยการอาชญาหลวงในส่วนที่เป็น ความผิดที่เป็นภัยอันตรายต่อประชาชนตรงที่อาชญาหลวงนั้น มุ่งคุ้มครองประชาชนจากการช่มเหง โดยภาครัฐ (เจ้าหน้าที่รัฐหรือชนชั้นปกครอง) แต่อาชญาราษฎร์นั้นเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครอง ประชาชนจากการช่มเหงโดยประชาชนด้วยกันเอง ทั้งนี้พระอัยการอาชญาราษฎร์อาจแยกย่อย เป็นประเภทความผิดได้ดังนี้

1 ความผิดต่อสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคล

2 ความผิดต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

ดังจะได้อธิบายถึงรายละเอียดของความผิดแต่ละประเภทดังนี้

ความผิดต่อสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคล

เช่นมาตรา 1

“มาตราหนึ่ง ข้าพเจ้าผู้ถือศีลทรมานกัน หันไปชุมนุมอยู่แห่งใดๆ เจ้าข้าเจ้าข้าไปพบปะเข้า ท่านให้เกาะกุมเอาเอง ท่านให้อายัดไว้แก่นายบ้านร้อยแขวงกรมการ แล้วให้มีโฉนดฎีกาไปเรียกเอา ถ้าหาผู้รับอายัดไม่ ให้ส่งยังแขวงแลแพ่งให้ตราคำมั่นไว้จึงให้หาความกันโดยตระหวง ถ้าภม้นที่กลางทางให้ถามถึงที่อยู่จึงเอาตัวมันไปอายัดไว้ที่นั่น ถ้ามันหนีบอกให้ภมาয়พระสุภาวดี ให้ตราคำมั่นไว้เป็นค่านับ ถ้าเจ้าข้าเจ้าข้าหนีได้บอกแก่ร้อยแขวงแลสุภาจำเมืองแลบังอาจยื้อชักเอามันไปจำจองไว้ณะบ้านเรือนโดยพลการเอง ท่านว่าเลมิด ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์

และมาตรา 18

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดปองร้ายท่านทำท่านหนีได้ จ้างคนอื่นให้ไปทำร้ายท่านด้วยประการสิ่งใดๆก็ดี ท่านหนีตายแต่ว่าลำบากมีบาบแผลเสียโฉม ท่านให้ไหมเท่าตายด้วยศักดิ์เหล็ก”

ความผิดต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล

เช่นมาตรา 10

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดขว้างไม้ค้อนก้อนดินก้อนอิฐในเพลากลางคืนต้องเรือนท่าน ให้ไหมเป็นข้อเลมิดโดยยศถาศักดิ์ ถ้าขว้างกลางวันต้องเรือนท่าน ให้ไหมทำเป็นสามส่วน ยกเสียสองส่วนเอาแต่ส่วนหนึ่งตามบันดาศักดิ์”

3.3 โทษ

ก่อนเข้าสู่เนื้อหาเรื่องโทษในพระอัยการอาชญาหลวงและพระอัยการอาชญาราชภรค์พึงเข้าใจขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบันเสียก่อน ว่าเมื่อมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำความผิดอาญาแล้ว บุคคลนั้นจะต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญาเพื่อรับโทษตามกฎหมายของรัฐ อย่างไรก็ตาม อีกทั้งเป็นแนวทางให้เห็นว่าระบบกฎหมายโบราณกับระบบกฎหมายปัจจุบันนั้นมี

แนวทางเหมือนหรือต่างกันอย่างไรในเรื่องการกำหนดโทษ อนึ่งการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบันนี้อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ชั้น คือ ชั้นกำหนดคดี ชั้นบังคับคดี และชั้นบังคับโทษ ดังนี้

1 ชั้นกำหนดคดี คือการดำเนินการทั้งหลายของเจ้าพนักงาน เป็นการกระทำเพื่อยืนยันข้อกล่าวหา สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ชั้นเจ้าพนักงานได้แก่การส่งคดีของพนักงานอัยการ และชั้นศาลได้แก่การพิพากษาคดีของผู้พิพากษา จนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วจึงจะดำเนินคดีอาญาในชั้นบังคับคดีต่อไป

2 ชั้นบังคับคดี คือการดำเนินการหลังจากที่ คดีถึงที่สุดแล้ว จะต้องมีการจัดการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษานั้นถึงที่สุดแล้วนั้นต่อไป

3 ชั้นบังคับโทษ คือมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับโทษจำคุก และโทษ หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคล การดำเนินการในชั้นนี้ เป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 7 ว่าด้วย อภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวง ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เช่นนี้ ราชทัณฑ์ จึงเป็นขั้นตอนปลายทางของการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน⁵

หากแต่ในระบบกฎหมายตราสามดวง ผู้ที่ต้องโทษในพระอัยการอาญาหลวง ต้องกระทำผิดต่อกฎหมายที่เป็นพระราชโองการ พระราชบัญญัติ พระราชเสาวนีย์ ซึ่งการละเมิดกฎหมายดังกล่าวนี้ กฎหมายจะกำหนดฐาน (ระวัง) ความผิดเป็น 4 พวกใหญ่ คือ ละเมิดระวังละเมิด อำพรางระวังอำพราง บังอาจระวังบังอาจ กรรโชกระวังกรรโชก โดยในความผิดฐานต่างๆ เหล่านี้แต่ละระวังล้วนมีโทษหลวงทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ทรงอำนาจสูงสุดในการลงโทษต้องเป็นพระมหากษัตริย์ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราช กฎหมายเก่าจึงใช้คำว่า ให้ลงราชทัณฑ์ คือทัณฑ์ของพระมหากษัตริย์ ตามความรุนแรงของการกระทำในฐานหรือระวังความผิดนั้น เป็น 4 ระดับ (ราชทัณฑ์) คือ มหันทโทษ ปถมโทษ มัธยโทษ อวสานโทษ โดยกำหนดชนิดของโทษไว้ 8 ชนิด (8 สถาน) แล้วให้ใช้โทษดังกล่าวนี้ บังคับใช้เพื่อลงโทษการกระทำผิดที่แตกต่างกัน ดังเช่นโทษ 3 สถาน ในมาตรา 61 เริ่มจากโทษสถานหนักไปหาโทษสถานเบา คือทำผิดแล้วต้องถูกลงโทษประหารชีวิตและวิบัติวิบัติ รongลงมาคือตัดปาก สุดท้ายได้แก่โทษทวนด้วยลวดหนั่ง 30 ที่

⁵ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), น. 44-46.

ซึ่งกำหนดไว้สำหรับผู้กราบทูลเท็จต่อพระมหากษัตริย์ แต่การกระทำผิดบางลักษณะที่ไม่ร้ายแรงนัก เช่น ไม่เอาใจใส่ในการทำราชการ ตามมาตรา 66 มีโทษ 3 ชนิด เริ่มจากโทษเบาไปสู่โทษหนัก คือ โทษหนึ่ง (ปรับ 1 เท่า) โทษที่สอง (ปรับ 2 เท่า) โทษที่สาม (ปรับ 4 เท่า)

ดังนั้นผู้เขียนจึงอธิบายถ้อยคำที่ฟังทำความเข้าใจ ในกระบวนการการกำหนดโทษต่อผู้กระทำผิดในพระอัยการอาชญาหลวงและอาชญาราษฎร์ เรียงลำดับไปตามกระบวนการที่ได้เกริ่นไว้ดังนี้

ระวาง (ลักษณะการกระทำผิด) คำว่า"ระวาง" ความหมายในปัจจุบันหมายถึงการกำหนดอัตราโทษทางอาญาที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานต่างๆ หากแต่ในพระอัยการอาชญาหลวงหมายความถึงลักษณะของการกระทำความผิด (ฐานความผิด) โดยแบ่งระวางการกระทำความผิดไว้ 4 ลักษณะใหญ่ๆคือ

ละเมิดระวางละเมิด หมายถึง ละเมิดด้วยบทกฎหมาย การฝ่าฝืนพระราชโองการพระราชบัญญัติ พระดำรัสของพระเจ้าอยู่หัว

อำพรางระวางอำพราง หมายถึงการปลอมแปลงเอกสาร ปิดเป็นความจริงประการต่างๆ การเท็จทูล การอ้างหรือแสดงหลักฐานเท็จในเรื่องต่างๆ

กรรโชกระวางกรรโชก หมายถึงการข่มขู่หรือข่มเหงราษฎร เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใดๆ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (การฉ้อราษฎร์)

บังอาจระวางบังอาจ หมายถึง การกระทำโดยทุจริต คือการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (การบังหลวง)

ราชทัณฑ์ (ระดับโทษ 4 ระดับ) ปรากฏในพระอัยการอาชญาหลวงในบางบท มาตราด้วยรูปแบบของคำว่า มหันตโทษ ปถมโทษ มัธยมโทษ อวสานโทษ ให้เลือกลงโทษสถานใดสถานหนึ่งตามความเหมาะสม แก่ความผิดที่กระทำเปรียบกับปัจจุบันคืออัตราโทษขั้นต่ำหรืออัตราโทษอย่างสูง เป็นความยืดหยุ่นในกฎหมายเพื่อให้ผู้ตัดสินคดีพิจารณาโทษอันเหมาะสม เพื่อลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ต้องพิจารณาเรื่องบำเหน็จความชอบที่เคยทำคุณต่อแผ่นดินมาก่อนประกอบด้วย ระดับโทษนี้สามารถพบได้ในความผิดที่มีโทษ 2 สถานขึ้นไป

ระดับโทษหรือราชทัณฑ์ 4 ระดับ ได้แก่

มหันตโทษ คือโทษที่หนักที่สุดในความผิดตามมาตรา นั้น

ปถมโทษ คือระดับโทษที่ค่อนข้างรุนแรง

มัธยมโทษ คือระดับโทษที่รุนแรงปานกลาง

นัสนั้น อวสานโทษ คือโทษอันดับสุดท้าย หรือโทษที่เบาที่สุดในความผิดตามมาตรา

ยกตัวอย่างเช่นในพระอัยการอาชญาหลวงมาตรา 69

“ผู้ใดซื้อบังอะวิญญาณกะทรัพย์แลสวิญญาณกะทรัพย์ของพระเจ้าอยู่หัวก็ดี กระทำ
ทุจริตผิดในพระราชอาญาฯ แลให้จุลาจลในแผ่นดินท่านก็ดี แลมีผู้ใดรู้เห็นเป็นใจรับสินจ้างสินบน
มิได้เอามารวักกล่าวพิตโทษแก่พระเจ้าอยู่หัว ท่านรู้ด้วยประการใด ให้มีโทษสามสถาน

อาทิให้ฆ่าเสีย	๑	} ๓
สถานหนึ่งคือ มัธยมให้ริบราชบาตรแล้วเอาตัวลงหญ้าช้าง	๑	
ให้ทวนแล้วให้ใหม่	๑	

จากตัวอย่างนี้ วิเคราะห์ได้ว่า ความผิดฐานนี้ได้แก่การซื้อพระราชทรัพย์ มีโทษ 3
สถานได้แก่ ฆ่าให้ตาย เป็นโทษที่มีความรุนแรงมากที่สุดในมาตรานี้ จึงใช้คำว่าอาทิ (มหันตโทษ)
โทษระดับกลางคือริบราชบาตรแล้วส่งตัวไปเลี้ยงช้าง ใช้คำว่ามัธยมโทษ ส่วนโทษทวนและโทษ
ใหม่นั้นเป็นโทษลำดับสุดท้ายหรือ อวสานโทษ

นอกจากนี้ สถานภาพทางสังคมของผู้กระทำความผิดก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวาง
โทษแก่ผู้กระทำผิดรวมถึงบ่งชี้ความชอบต่อทางราชการ อันปรากฏอยู่ในตอนท้ายพระอัยการ
อาชญาหลวงในลักษณะบ่งชี้ ใจความว่าผู้มีบาเหน็จในแผ่นดิน 5 ประการนี้มีโทษเป็นประการ
ใดให้พระเจ้าอยู่หัวดไว้ก่อน

- 1 บุคคลไปราชการสงครามและสามารถรบจนได้ชัยชนะเหนือข้าศึก
- 2 บุคคลผู้ขออาสาทำการสงคราม สู้รบจนเสียชีวิตและได้ชัยชนะ
- 3 บุคคลผู้เสนอตัวป้องกันพระนครในยามมีข้าศึกมาประชิด และสามารถปกป้องพระ
นครไว้ได้
- 4 บุคคลผู้บำรุงท้องพระคลัง ให้บริบูรณ์ตามกฎหมายเกณฑ์ที่เป็นธรรม และไม่สร้างความ
เดือดร้อนให้ประชาชน
- 5 บุคคลผู้พิจารณาคดีตามความเป็นจริง ยึดถือความสัตย์และธรรมะเป็นหลัก ไม่ทำ
ให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน

เหล่านี้ หากต้องโทษหนักถึงตาย ก็ให้ลดลงมาเหลือโทษทวนและริบราชบาตร หาก
ต้องโทษริบราชบาตรและทวนก็ให้ลดลงมาเหลือโทษปรับไหม ถ้าต้องโทษปรับไหม ก็ให้ลดลงมา
เหลือภาคทัณฑ์

สถานโทษ คือวิธีหรือชนิดของการลงโทษผู้กระทำความผิด ตามพระอัยการอาชญาหลวงได้กำหนดสถานโทษไว้ เรียงลำดับจากโทษรุนแรงที่สุด ไปหาโทษเบาที่สุด มี 10 สถาน ดังนี้

1 พันคอริบเรือนตลอดจนริบราชบาตร นำลูกเมียมาใช้แรงงานเป็นคนของหลวงแล้วนำทรัพย์สินเข้าทูลพระคลัง

2 ตัดมือตัดเท้าแล้วจำใส่ตรวไว้ตามยถากรรม

3 ทวน (ตี) ด้วยลวดหนังหรือหวายเป็นจำนวนตั้งแต่ 1-3 ยก จากนั้นจึงนำไปประจานแล้วนำตัวไปจำใส่ตรวไว้เป็นเวลาตั้งแต่ 1-3 เดือน

4 ปรับไหมสี่เท่า แล้วนำตัวไปใช้แรงงานเกี่ยวหญ้าเลี้ยงช้างหลวง

5 ปรับไหมสามเท่า แล้วให้ออกจากราชการ

6 ปรับไหมสองเท่า แล้วนำตัวไปประจาน 3 วันหรือ 7 วันจึงจะพ้นโทษ

7 ปรับไหมหนึ่งเท่า แล้วให้ใช้สิ่งของที่เกิดความเสียหาย

8 ตัดปากแหวะปาก เอมะพร้าวหัวยัดปาก

9 ภาคทัณฑ์

10 กดอุเบกษา⁶ (อาจเทียบได้กับการรอกการกำหนดโทษในปัจจุบัน)

สถานโทษดังที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการจัดหมวดหมู่ของบทมาตราต่างๆ ในพระอัยการอาชญาหลวง มากกว่าการจัดหมวดหมู่โดยลักษณะแห่งฐานความผิดอย่างในกฎหมายอาญาปัจจุบัน เนื่องจากพระอัยการอาชญาหลวงแบ่งกลุ่มมาตราจากโทษหลายสถานไล่เรียงลงไปจนถึงกลุ่มมาตราที่มีโทษสถานเดียวและโทษเบ็ดเตล็ด (ปะกิรินกะโทษ) โดยไม่คำนึงว่า ฐานความผิดในแต่ละกลุ่มมาตรานั้นจะเป็นประเภทฐานความผิดเดียวกันหรือไม่ ดังนี้

โทษ 8 สถาน (มาตรา 1 – 10) รวม 10 มาตรา

โทษ 7 สถาน (มาตรา 11-12) รวม 2 มาตรา

โทษ 6 สถาน (มาตรา13-54)รวม 42 มาตรา

โทษ 5 สถาน (มาตรา 55-56) รวม 2 มาตรา

โทษ 4 สถาน (มาตรา 57-60) รวม 4 มาตรา

โทษ 3 สถาน (มาตรา 61-83) รวม 23 มาตรา

⁶ กฎหมายตราสามดวงฉบับราชบัณฑิตยสถาน จัดพิมพ์ตามต้นฉบับหลวง เล่ม 1-2. พิมพ์ครั้งที่ 1, อ่างแก้ว เชียงวรรคที่ 1, น.378.

โทษ 2 สถาน (มาตรา 84-87) รวม 4 มาตรา

โทษสถานหนึ่ง (มาตรา 88-92) รวม 5 มาตรา

ปะกิรินกะโทษ (มาตรา 93-144) รวม 52 มาตรา

โทษในพระอัยการอาชญาหลวง หรือที่เรียกว่า โทษหลวงนั้น นับได้ว่าเป็นโทษที่มีความรุนแรงขั้นสูงสุดในระบบกฎหมายเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับโทษในพระอัยการอาชญาราษฎร์แล้วโทษหลวงย่อมหนักกว่า หรือรุนแรงมากกว่าโทษราษฎร์ ดังจะเห็นได้จากพระอัยการพรมศักดิ์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดค่าตัวของบุคคลตามเพศ วัย และสถานะต่างๆ เมื่อจะต้องคิดค่าสินไหมทดแทนกรณีทำให้ผู้อื่นเสียหายแก่ชีวิตหรือร่างกาย เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ที่ผู้พิพากษาจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนและค่าปรับในกรณีต่างๆ โดยยึดศักดิ์นาของผู้เสียหาย และผู้ทำให้เกิดความเสียหายดังกล่าวเป็นหลัก เช่นมาตรา 6 ในพระอัยการพรมศักดิ์นั้น สรุปความได้ว่า การลงโทษผู้ร้ายด้วยสถานต่างๆต่อไปนี้ให้สามารถไถ่โทษได้ด้วยเบี้ยละเมิดตามบันดาศักดิ์ดังนี้

โทษตัดปาก	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	750000
โทษตัดข้อมือ	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	750000
โทษตัดนิ้วเท้า, ตัดนิ้วมือ	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	150000
โทษสั๊กอก	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	150000
โทษสั๊กแก้ม, สั๊กหน้า	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	550000
โทษขึ้นขาหยั่งประจานตามกระเสียรอายุศมทวนด้วยลวดหนัง 3 ที่		
	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	100000
โทษหลวงทวนด้วยหนัง 5 ที่	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	100000
โทษราษฎร์ทวนด้วยไม้หวาย 10 ที่	ไถ่โทษโดยเบี้ยจำนวน	100000

จากมาตรา 6 ในพระอัยการพรมศักดิ์ สังเกตว่า การไถ่โทษหลวงประเภทที่ทวนด้วยหนัง 5 ที่นั้นจะต้องไถ่ด้วยเบี้ยจำนวน 100,000 (แสนหลวง) , การไถ่โทษราษฎร์ประเภทที่ทวนด้วยไม้หวาย 10 ที่ จะต้องไถ่ด้วยเบี้ยจำนวน 100,000 (แสนราษฎร์) ซึ่งเป็นเบี้ยจำนวน 100,000 เท่ากัน แต่โทษราษฎร์สามารถไถ่โทษทวนด้วยหวายได้ 10 ที่ ในขณะที่โทษหลวงไถ่โทษทวนด้วยหนังได้เพียง 5 ที่เท่านั้น ย่อมชี้ให้เห็นว่า โทษหลวงนั้นเป็นโทษหนักและรุนแรงกว่าโทษราษฎร์ โดยการเปรียบเทียบจำนวนเบี้ยที่ต้องเสียในการไถ่โทษมากกว่า

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาไปถึง กฎหมายในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบกฎหมายที่สามารถทำให้ทราบถึงลักษณะความผิดที่มีโทษหลวง อีกทั้งความสำคัญของโทษหลวง ได้แก่

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 ในมาตรา 7 บัญญัติว่า

“ บันดาความอาญาทั้งปวงซึ่งมีโทษหลวง เช่นความหาว่าขบถประทุษร้าย หาว่ากระทำการผิดร้ายฆ่าคนตาย หาว่ากระทำโจรกรรมปล้นสะดม หาว่าลอบลักชิงไฟ หาว่าฉ้อบังพระราชทรัพย์ หาว่าทำเงินธนูทองแดงปลอม หาว่ากรรโชกราษฎร กฎี่ด้วยอาญาลงเอาเงินทอง หาว่ารับสินบลหรือทนสาบาล หาว่าข่มขืนโทรมหญิง หาว่าทำร้ายต่อพระศาสนา มีการทำลายพระพุทธรูปพระสถูปเจดีย์ หาว่าภิกษุเปนปราศิก แลความอย่างอื่นบันดาที่หากัน มีโทษหลวงตามพระราชกำหนดเป็นต้นนั้น ในความเหล่านี้ ถ้าไม่มีคนใดคนหนึ่งเป็นโจทย์ ฟ้องกล่าวโทษผู้ล่วงละเมิดพระราชอาญาก็ดี หรือถ้าโจทย์ฟ้องกล่าวโทษผู้ล่วงละเมิดพระราชอาญาอยู่แล้ว แต่ผู้นั้นไม่ติดใจว่าความเรื่องนั้นต่อไป ด้วยเหตุประการใดก็ดี ต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานกรมอัยการแลผู้รักษากฎหมายจะต้องฟ้องกล่าวโทษผู้ล่วงละเมิดพระราชอาญา ในความที่ไม่มีคนอื่นเป็นโจทย์หรือจะต้องว่าความที่โจทย์เดิมไม่ติดใจว่านั้นต่อไป เมื่อเห็นว่ามิพยานพอที่จะพิสูจน์ให้สมจริงได้ว่าผู้ล่วงละเมิดพระราชอาญานั้น มีข้อพิรุณกระทำผิดต่อพระราชกำหนดกฎหมาย”

อนึ่ง พระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาความแพ่ง ร.ศ.115 มาตรา 4 บัญญัติว่า

“คดีทั้งปวงฟ้องกันด้วยประการใดๆก็ดีที่ไม่ได้ร้องขอให้มิโทษอาญาหลวงตามกฎหมายแลเปนแต่ จะตัดสินให้แล้วแก่กันได้ด้วยทอดสินไหมฤาใช้ทุนทรัพย์ทั้งปวงนั้นเรียกว่า ความแพ่ง ”

ดังนี้ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 นั้น ชี้ให้เห็นว่าโทษในคดีอาญาทั้งปวงที่มีโทษหลวงนั้น เป็นความผิดร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือต่อรัฐ หรือจะกล่าวได้ว่ารัฐหรือแผ่นดินเป็นผู้เสียหายก็ได้ (ถึงแม้ว่าบางฐานความผิดจะมีบุคคลเป็นผู้เสียหายรวมอยู่ด้วยก็ตาม เช่นความหาว่ากรรโชกราษฎร ความหาว่าข่มขืนโทรมหญิง เป็นต้น) อันเป็นลักษณะประการหนึ่งของประเภทของความผิดอาญาที่เรียกว่าความผิดอาญาแผ่นดิน ซึ่งเป็นความผิดที่คู่ความไม่สามารถยอมความกันได้ กล่าวคือ จะต้องทำการพิจารณาคดี พิสูจน์พยานหลักฐานทั้งปวงจนกว่าจะได้ความจริงว่า จำเลยนั้นได้กระทำความผิดหรือไม่ กอปรกับ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาความแพ่ง ร.ศ.115 ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในประเด็นที่ว่า หากเป็นคดีอื่นที่มีโทษอาญาหลวงนั้น

ย่อมสามารถจะพิจารณาและตัดสินคดีให้คดีเสร็จไปได้ด้วยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่คู่ความ โดยไม่มีความจำเป็นตามกฎหมายที่จะต้องพิสูจน์พยานหลักฐานทั้งปวงจนกว่าจะได้รับความจริงว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ เนื่องจากเป็นความผิดที่ไม่รุนแรงจนส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงแห่งรัฐ รัฐหรือแผ่นดินจึงไม่ได้มีฐานะเป็นผู้เสียหายด้วย บุคคลที่ได้รับความเสียหายจึงสามารถตกลงยอมความกันได้เอง

โทษในพระอัยการอาชญาราชฎี คือ โทษราชฎีที่ไม่มีความรุนแรงมากนัก กล่าวคือไม่ค่อยปรากฏว่าเป็นโทษที่ลงต่อชีวิต โทษที่รุนแรงในอาชญาราชฎีที่ปรากฏ มีเพียง มาตราเดียวคือโทษที่ลงต่อร่างกายด้วยการตีดำจำจง ทวนด้วยหวาย 30 ทีเท่านั้น มิได้ปรากฏ โทษที่รุนแรงถึงตายอย่างเช่นในอาชญาหลวงที่มีโทษตายคือ ฟันคอริบเรื่อนหรือฆ่าเสีย บทมาตรา ในอาชญาราชฎีโดยมากจึงมักกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดยการให้ไหม (ปรับสินไหม) โดยพบ คำว่า ไหมโดยยศศักดิ์ หรือไหมโดยบันดาศักดิ์ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมของผู้กระทำ ผิดนั้นเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการกำหนดโทษ หากมีต่อท้ายด้วยคำว่า เป็นพินัยหลวง ก็หมายถึงเงินสินไหมที่เสียนั้นให้ตกเป็นของหลวงหรือของแผ่นดินนั่นเอง ทั้งนี้ตามสัดส่วนที่กำหนด ไว้ในกฎหมาย ในพระอัยการอาชญาราชฎีไม่มีระดับโทษ เพราะส่วนมากกำหนดเป็นโทษ สถานเดียว อีกทั้งเป็นเพียงโทษให้ปรับไหมเป็นการที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้กับ คู่กรณี หรือกรณีที่ปรับไหมเอาเป็นพินัยหลวง คือปรับไหมเอาเงินเข้าเป็นของแผ่นดิน

3.4 พระอัยการอาชญาหลวงเปรียบเทียบกฎหมายปัจจุบัน

“...พระราชกำหนดกฎหมายสำหรับพระราชอาณาจักรไทยนี้ บรมกษัตริย์แต่โบราณ สมัย ได้รับคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของมณูสราจารย์ ซึ่งเป็นกฎหมายในมัชฌิมประเทศมาเป็นหลัก กฎหมายแล้ว แลเมื่อมีเหตุอันใดเกิดขึ้น อันจะตัดสินด้วยพระธรรมศาสตร์มิได้ โดยกฎหมาย พระธรรมศาสตร์ไม่กล่าวถึงก็ดี หรือโดยประเพณีและความนิยมในประเทศผิดกันกับ มัชฌิมประเทศก็ดี บรมกษัตริย์แต่ปางก่อนก็ทรงตั้งพระราชกำหนดบทพระอัยการขึ้นไว้เป็นแบบ แผนสำหรับพิพากษาเหตุ และคดีอย่างนั้นๆ ที่จะมีขึ้นในภายหน้า พระราชกำหนดบทพระอัยการ นี้ ก็เป็นกฎหมายสำหรับพระราชอาณาจักรเพิ่มเติมขึ้นโดยลำดับมา พระราชกำหนดบท พระอัยการที่ได้ตั้งมาเป็นครั้งเป็นคราวนี้ เมื่อล่วงเวลาช้านานเข้าก็มีมากมายซับซ้อนกัน เกิด ลำบากแก่การที่จะพิพากษารวดคดีโดยการบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงมาพันเหตุล่วงสมัยที่จะต้องใช้ พระราชกำหนดบทพระอัยการ ที่กษัตริย์พระองค์แต่ก่อนๆ ได้ทรงบัญญัติไว้หลายชั่วอายุคนแล้ว

บ้าง หรือโดยเหตุที่พระราชกำหนดบทพระอัยการเก่า ชัดขวางกับที่บรมกษัตริย์ภายหลังได้ทรงตั้งขึ้นบ้าง ในเวลาเมื่อถึงความลำบากมีขึ้นเช่นนี้ พระเจ้าแผ่นดินจึงโปรดให้ประชุมลูกขุน ณ ศาลา อันเป็นเจ้ากระทรวง ฝ่ายตุลาการ พร้อมด้วยลูกขุน ณ ศาลาหลวง อันมีตำแหน่งในฝ่ายตุลาการ ตรวจชำระพระราชกำหนดกฎหมาย และทรงพระราชวินิจฉัยให้ยกเลิกบทกฎหมายที่พ้นเวลาและมิควรจะใช้่ออกเสีย คงไว้แต่ที่ยังใช้ได้ จัดระเบียบเข้าเป็นลักษณะมีหมวดหมู่และมาตราให้คนทั้งหลายรอบรู้บทกฎหมายง่ายขึ้นและเป็นความสะดวกแก่การพิพากษาอรรถคดีทั้งปวงทั่วไป เป็นราชประเพณีมีสืบมาแต่โบราณทีเดียวดังนี้ และการตรวจชำระพระราชกำหนดกฎหมายดังว่ามานี้ ครั้งหลังสุดได้มีเมื่อ จุลศักราช 1166 ปีชวด ฉศกรัตนโกสินทรศก 23 ในรัชกาลแห่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ตั้งแต่นั้นมาจนบัดนี้นับได้ 103 ปี ยังหาได้ตรวจชำระพระราชกำหนดบทพระอัยการให้เรียบร้อยไม่ ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่พระราชกำหนดบทพระอัยการ อันพันความต้องการในสมัยนี้ และที่ชัดขวางกันเองจะมีอยู่เป็นอันมาก ทรงพระราชดำริเห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องตรวจชำระพระราชกำหนดกฎหมายอยู่ด้วยเหตุนี้แล้วประการหนึ่ง...”⁷

ข้อความข้างต้นนี้คือตอนหนึ่งใน ประกาศพระราชปรารภในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 สะท้อนให้เห็นพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งที่ประเทศไทยตราประมวลกฎหมายอาญาขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อใช้บังคับแทนกฎหมายตราสามดวงที่ใช้อยู่เดิม ด้วยเหตุที่ถูกละเลยจนตกทอดที่เข้ามาคุกคามอำนาจอธิปไตยแห่งราชอาณาจักรอ้างว่ากฎหมายตราสามดวงของไทยนั้นล้าหลังและป่าเถื่อน อนึ่ง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นบังคับใช้ก่อนประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ที่ใช้บังคับอยู่จวบจนปัจจุบัน ข้อความในประกาศพระราชปรารภจึงทำให้ตระหนักว่า กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เปรียบดัง สะพานเชื่อมระหว่างกฎหมายตราสามดวง กับประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 นับเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อค้นหาอิทธิพลของกฎหมายตราสามดวงที่มีต่อการกำหนดฐานความผิดและโทษในกฎหมายอาญาของประเทศไทยในปัจจุบัน

ผู้เขียนจึงทำการเปรียบเทียบฐานความผิดระหว่างกฎหมายตราสามดวงส่วนของพระอัยการอาชญาหลวงและอาชญาราษฎร์ กับประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 โดยมีกฎหมาย

⁷ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2548), น.33-34.

ลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างรอยต่อของกฎหมายสองยุค ว่าในแง่ของการกำหนดฐานความผิดในกฎหมายยุคเก่าและยุคปัจจุบันนั้นมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันอย่างไรบ้าง โดยการเปรียบเทียบนี้พึงต้องเข้าใจถึงความแตกต่างกันของกาลสมัย ที่ย่อมมีสภาพสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณีนิยม แนวคิด ความเชื่อ แตกต่างกันไปไม่มากนักน้อย ด้วยเหตุนี้สิ่งสำคัญที่จะช่วยในการพิจารณาและวิเคราะห์เกี่ยวกับความเจริญทางนิติศาสตร์ คือ คุณธรรมทางกฎหมาย หรือ สิ่งหรือคุณค่าที่สำคัญที่พึงได้รับความคุ้มครองด้วยกฎหมายอาญา ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานในทางความคิด เพื่อที่จะบัญญัติเป็นความผิดในฐานนั้นๆ แทนที่มุ่งแต่จะกล่าวว่า กฎหมายในยุคสมัยหนึ่ง ถูกต้องเหมาะสมกว่ากฎหมายในยุคสมัยหนึ่ง

วิธีการเปรียบเทียบกระทำโดยยึดฐานความผิดแห่งประมวลกฎหมายอาญาบับปัจจุบันเป็นหลัก เฉพาะลักษณะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

1.1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จ

ราชการแทนพระองค์

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดหมิ่นประมาทดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี(มาตรา 112)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดทะนงองอาจแสดงความอาฆาตมาดร้ายหรือหมิ่นประมาทต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหะสีก็ดี มกุฎราชกุมารก็ดี ต่อผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี ท่านว่าโทษของมันถึงจำคุกไม่เกินกว่าเจ็ดปีไม่เกินกว่าห้าพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 98)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ผู้ใดทงคองอาจบยَابกล้ว เจริญหายาบข้าต่อพระเจ้าอยู่หัว ประมาทหมิ่นพระราชบัญญัติ แลพระบันฑูโลงการ ท่านว่าผู้นั้นเลมิดพระราชอาญาพระเจ้าอยู่หัว ท่านให้ลงโทษ 8 สถานๆหนึ่งคือ ให้พันคอริบเรือน 1 ให้ตัดปากตัดหูตัดมือตัดตนเสีย 1 ให้ทวนด้วย

	ลดหนึ่ง 25 หรือ 50 ที่ 1 ให้จำไว้เดือนหนึ่งแล้วเอาตัวลงหญ้าข้าง 1 ให้ใหม่จตุระคุณแล้วเอาตัวลงปนไพร่ 1 ให้ใหม่ทวิคุณ 1 ให้ใหม่ลาหนึ่ง 1 ให้ภาคทัณฑ์ไว้ 1 (มาตรา 7) - ถ้าผู้ใดติเตียนนินทาว่ากล่าวพระเจ้าอยู่หัวต่างต่าง พิจารณาเปนสัจ ให้ลงโทษสามสถาน ๆ หนึ่งคือ ให้พันคอริบเรื่อน 1 ให้ริบเอาสิ่งสิ้นแล้วเอาตัวลงหญ้าข้าง 1 ให้ทวนด้วยลดหนึ่งโดยสกัน 50 ที่หมีสกัน 25 ที่ 1 (มาตรา 72)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาญาหลวง

- มาตรา 7 แห่งพระอัยการอาญาหลวง บัญญัติถ้อยคำว่า ทนงค์ องอาจ บายาบกลัว มีความหมายว่า ความถือดี ไม่ยำเกรง กล่าวละเมิดหรือกล่าวฝ่าฝืนกฎหมาย ส่วนคำว่า “บังอาจ” ในกฎหมายปัจจุบัน หมายถึง ความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้นจึงสันนิษฐานว่า คำว่า ทนงค์ องอาจ บายาบกลัว นี้จะคลี่คลายมาเป็นคำว่า บังอาจ ในกฎหมายปัจจุบัน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า นักกฎหมายปัจจุบันทั้ง พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล ทนายความ ยังใช้สำนวนเรียง คำคู่ความว่า “ จำเลยได้บังอาจกระทำ...” อยู่เสมอ ส่วนถ้อยคำว่า หมิ่นพระราชบัญญัติ พระบันทูล พระโองการ มีความแตกต่างกันคือ พระราชบัญญัติหมายถึงพระราชศาสตร์ พระบันทูลหมายถึงคำสั่ง พระโองการ หมายถึง พระดำรัสสั่ง

- มาตรา 72 แห่งพระอัยการอาญาหลวง ถ้อยคำว่า “ติเตียนนินทาว่ากล่าว” จะมีความหมายตรงกับคำว่า “หมิ่นประมาท” ในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 98 และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 มากน้อยเพียงใดนั้น เมื่อได้พิจารณากฎหมายตราสามดวง ในส่วนของพระธรรมนูญ มาตรา 5 พบใจความที่เกี่ยวข้องกับบทวิเคราะห์นี้สรุปได้ว่า คดีที่กล่าวหากันว่า คำสบประมาทประการใดก็ดี เป็นตระทรวงแพ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่ราษฎรทั่วไปหมิ่นประมาทกันตามความหมายปัจจุบัน แต่กรณีที่ทำความผิดลักษณะเช่นเดียวกันนี้กับพระเจ้าแผ่นดินตาม มาตรา 72 ในพระอัยการอาญาหลวง บัญญัติถ้อยคำว่า “ติเตียนนินทาว่ากล่าว “ เท่านั้น เช่นนี้แสดงให้เห็นถึง สถานะของพระเจ้าแผ่นดินตามลัทธิเทวราช (สมมติเทพ) ว่า ทรงเป็นที่เทิดทูนไว้เหนือเกล้า ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้เป็นอันขาด ดังที่ความตอนหนึ่งในพระราชกำหนดใหม่ มาตรา 50 บัญญัติว่า “...อนึ่งแผ่นดินเปนใหญ่แต่สมเด็จพระมหากษัตริย์ ด้วยเหตุว่าพระมหากษัตริย์เจ้าเท่านั้น เป็นสมมุติเทวดาจะให้ผู้ใหญ่เป็นผู้น้อยๆเปนใหญ่ก็ได้ ถ้าสมเด็จ

พระมหากษัตริย์ มีพระราชโองการด้วยกิจสิ่งใดๆก็ดี ดุจดั่งขวานฟ้า ถึงมาทว่าถูกต้องต้นไม้และ ภูเขา มิอาจสามาถจะทนทานได้ย่อมหักทำลายไป ถ้าจะมีพระราชโองการตรัสสั่งให้ห้ามสิ่งใด ก็ขาดเป็นลิกสิ่งนั้น...” ย่อมสะท้อนให้ประจักษ์ในพระราชอำนาจของพระเจ้าแผ่นดิน ว่าทรงเป็น หนึ่งเดียวในแผ่นดินที่จะมีอำนาจสั่งการได้ทุกสิ่งทุกอย่างให้ต้องตามพระประสงค์ ดุจดั่งขวานฟ้า อีกทั้งยังเป็นเหตุผลที่ต้องกำหนดฐานความผิดให้มีโทษสูงถึงเพียงนี้

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 98 ในกฎหมายลักษณะอาญามีได้ใช้ถ้อยคำว่า “ติเตียนนินทาว่ากล่าว” แต่ ใช้คำว่า “แสดงความอาฆาตมาดร้าย หรือ หมิ่นประมาท” โดยแสดงความอาฆาตมาดร้าย หมายถึง การกล่าวถ้อยคำ หรือแสดงกิริยาว่าจะกระทำร้ายต่อบุคคลในภายหน้า ส่วนคำว่า “หมิ่นประมาท” ในมาตรานี้ หมายถึงกรณีสองกรณี กรณีแรกคือ จะเป็นหมิ่นประมาทซึ่งหน้า ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า “สบประมาท” หรือดูถูกดูหมิ่น (insult) ซึ่งหน้าหมายความว่าถึงต่อหน้า บุคคลนั่นเอง กรณีที่สองคือ หมิ่นประมาทแท้ (defamation) ซึ่งต้องมีองค์ประกอบภายนอกดังนี้ คือ (ก) ใส่ความผู้อื่น (ข) อาจทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงหรืออาจทำให้คนทั้งหลายดูหมิ่นหรือเกลียดชังเขา (ค) กล่าวต่อหน้า หรือกล่าวแก่บุคคลที่ละคนนับแต่ 2 คนขึ้นไป (ง) เป็นการใส่ความบุคคล ในขณะที่ตามพระอัยการอาชญาหลวง คำว่า “ติเตียน” หมายความว่าถึงยกโทษขึ้นพูด, กล่าวร้าย “นินทา” หมายถึง การติเตียนลับหลัง “ว่ากล่าว” หมายถึง ตำหนิ

ทั้งนี้กฎหมายลักษณะอาญา ยังขยายขอบเขตฐานความผิดนี้ไปถึง พระมหากษัตริย์ มกุฎราชกุมาร และผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วย ในขณะที่พระอัยการอาชญาหลวงมาตรา 72 กล่าวถึงเพียงการกระทำความผิดต่อ พระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าเนื่องจากมีบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เดิม พระเจ้าแผ่นดินไทยไม่ทิ้งราชการไปไกลยังต่างแดน อาจด้วยเหตุแห่งความสะดวกทางด้านการคมนาคมประการหนึ่ง และเพื่อเป็นการป้องกันการแย่งชิงราชบัลลังก์ อีกประการหนึ่ง หากแต่ใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เริ่มมีการเสด็จประพาสและปฏิบัติพระราชกิจ ยังต่างแดนเป็นครั้งแรก ดังปรากฏพระราชนิพนธ์ไกลบ้าน อันมีเนื้อหาเป็นพระราชหัตถเลขา เสมือนบันทึกการเดินทางในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงระยะเวลาที่มีการเสด็จ ประพาสยังต่างแดนนั้นได้มีการแต่งตั้งพระพันปีหลวงเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษา ราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และในรัชสมัยเดียวกันนั่นเอง ก็มีการแต่งตั้ง มกุฎราชกุมารเป็นครั้งแรกเช่นกัน ด้วยเหตุทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้ จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการขยาย

ขอบเขตแห่งฐานความผิดให้กว้างขวางขึ้น โดยเพิ่มความผิดต่อ พระมเหสี มกุฎราชกุมาร และผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 112 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีคุณธรรมทางกฎหมายได้แก่ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร⁸ เนื่องจากประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันกษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐ มาตรานี้บัญญัติถ้อยคำว่า “หมิ่นประมาท” “แสดงความอาฆาตมาดร้าย” เหมือนดังเช่นกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 98 หากแต่มีคำที่เพิ่มเติมเข้ามาคือ คำว่า “ดูหมิ่น” อันเป็นการบัญญัติให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้นระหว่างคำว่า “หมิ่นประมาท” กับคำว่า “ดูหมิ่น” แต่นัยสำคัญยังคงเดิมจากกฎหมายลักษณะอาญา ทั้งนี้ ขอบเขตของฐานความผิด นอกจากมาตรา 112 นั้นจะเป็นความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์แล้ว ยังขยายไปถึงพระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งเดิมใช้คำว่า พระมเหสี มกุฎราชกุมาร และผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาราชการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่มีนัยเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2354/2531 ได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของจำเลย ที่กล่าวปราศรัยต่อประชาชนว่า “ถ้าเลือกเกิดได้จะเลือกเกิดใจกลางพระบรมหาราชวังออกมาเป็นพระองค์เจ้าวีระ ไม่ต้องมาเย็นตากแดดพุดให้ประชาชนฟัง ถึงเวลาเที่ยงก็เข้าห้องเย็น เสวยเสร็จก็บรรทม ตื่นอีกที่ป้ายสามโมง พอตกเย็นก็เสวยน้ำจันทให้สบายอกสบายใจ” นั้น ศาลวินิจฉัยว่าเป็นการใส่ความโดยประการที่น่าจะทำให้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร องค์รัชทายาท ทรงเสื่อมเสียพระเกียรติยศ ชื่อเสียงถูกดูหมิ่นเกลียดชัง แม้การกระทำของจำเลย จะไม่บังเกิดผล เพราะไม่มีใครถือถือคำกล่าวของจำเลย จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112

ด้วยบทวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถสันนิษฐานได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 นั้นได้รับแนวคิด อิทธิพล ตลอดจนมีเจตนารมณ์ของกฎหมาย จากกฎหมายตราสามดวงมาเป็นหลักในการกำหนดฐานความผิดและโทษ

⁸ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), น.640.

หมายเหตุ คำว่า “พระเจ้าอยู่หัว” ปัจจุบันนี้หมายถึงพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว หากแต่ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 นั้นคำว่า พระเจ้าอยู่หัวนั้นหมายความรวมถึง พระเจ้าอยู่หัวในวังหลวง (พระมหากษัตริย์) พระเจ้าอยู่หัวในวังหน้า (ตำแหน่งวังหน้า มีหน้าที่เตรียมสืบทอดราชบัลลังก์) และพระเจ้าอยู่หัวฝ่ายใน (พระราชินี)

1.2 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อแบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต (มาตรา 113(3)) - ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ ตระเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกัน เพื่อเป็นกบฏ หรือกระทำความผิดใดๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนการ เพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงให้ราษฎรเป็นกบฏ หรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏ แล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี (มาตรา 114)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดทะนงของอาจ กระทำการประทุษร้ายอย่างใดใด เพื่อทำลายรัฐบาลเสียก็ดี เพื่อจะเปลี่ยนแปลงราชประเพณีการปกครองพระราชอาณาจักรก็ดี เพื่อจะแย่งชิงเอาพระราชอาณาจักร แม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดก็ดี ท่านว่ามันเป็นกบฏ ให้เอาตัวมันไปประหารชีวิตเสีย หรือมิฉะนั้นให้จำคุกมันไว้จนตลอดชีวิต (มาตรา 101) - ผู้ใดพยายามจะก่อการกบฏ และมันสะสมกำลังหรือเครื่องสาตราวุธก็ดี หรือตระเตรียมการ หรือสมคบกันคิดการเพื่อจะกบฏ ประทุษร้ายก็ดี หรือยุยงไพร่บ้านพลเมืองให้เป็นกบฏก็ดี แลผู้ใดรู้ว่ามีคนคิดประทุษร้ายต่อพระราชอาณาจักร มันช่วยปกปิดไม่เอาความไปร้องเรียนขึ้นก็ดี ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันตั้งแต่สามปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทขึ้นไปจนถึงห้าพันด้วยอีกโสดหนึ่ง (มาตรา 102)
พระอัยการอาชญาหลวง	- พระเจ้าอยู่หัวท่านห้ามมิให้มุขมนตรีราชินิกุลขุนหมื่นหัวพันทั้ง

	หลาย คบกันเสพสุรายาเมา สู้บ่ผื่นเที่ยวเล่นในกลางคืน แลลอบ ลักเจรจาคดีอันหมิ่นชอบ อันผิดจากราชกฤษฎีกา ถ้าผู้ใดมีฟัง พระราชบัญญัติตรัสห้ามดังนี้ ท่านว่าผู้นั้นทรมยดขบดต่อแผ่นดิน ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน ถ้าผู้สู้บ่ผื่นเสพสุรายาเมาคบกันกินเล่า เที่ยวเล่นกลางคืน แลเจรจาคดีมีชอบดังกล่าวนี้อันจริง พระราชบัญญัติ ท่านไม่เอาโทษแก่ผู้นั้น (มาตรา 43) - ผู้ใดรู้ว่าผู้ใดคิดร้ายในแผ่นดิน แลผู้นั้นชอบใจกับคนร้ายปิดเสีย กิติ แลกินสินจ้างคนร้ายเสียกิติ แลเอามาพิทูลว่าผู้ร้ายนั้นเป็นคน ดีจะให้ท่านเลี้ยงดู ท่านว่าผู้นั้นเลมิดพระราชอาญา ให้ลงโทษตาม หนักแลเบาแล (มาตรา 94) - ให้ราชินิกุลหัวเมืองขุนหมื่นหัวพันทั้งหลายนั้น อย่ามีใจร้ายเอาใจ ช่วยคนกระบดแลคบคนร้ายด้วยประการใดใดก็ดี ถ้าแลผู้ใดไปลอบ ลักเจรจากระซิบกระซาบคบหากัน ไปกินอยู่หลับนอนในเวลา กลางวันกลางคืนก็ดี แลตนได้รู้เห็นแลได้ยินได้ฟัง ให้เอาคดีนั้นมา บอกแก่ขุนมุนนายอนาพยาบานตน ให้เรียกมาพิจารณาคดี ภาจะ พิทูลแก่พระเจ้าอยู่หัวก็ดี ก็ให้เร่งว่ากล่าวพิทูลจงพลัน ถ้าแล สมเลด้วยเจ้าขุนมุนนายแลอำไว ท่านรู้ด้วยประการใด ให้ลงโทษจง สาหัส ภาจะฆ่าตีฉ่นใดให้ลงโทษฉ่นนั้น (มาตรา 133 ตอนท้าย)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 43 กำหนดโทษเอาผิดแก่เจ้าขุนมูลนายและข้าราชการเท่านั้น เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นชนชั้นปกครอง หากทำตัวเสเพลติดสุรายาเมา อีกทั้งคบกันลอบเจรจาเรื่องที่เป็นภัยแก่แผ่นดิน ถือว่าคิดทรยศแก่แผ่นดินจัดเป็นความผิดฐานกบฏ เนื่องจากการกระทำอย่างหนึ่งที่ทำให้ลายความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร อนึ่ง ความหมายของคำว่า "กระบด" ตามพระอัยการกระบดศึก มิได้หมายความว่าเฉพาะการยึดอำนาจปกครองประเทศจากพระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่ยังรวมการกระทำผิดที่ร้ายแรงไว้ด้วย ทั้งที่มีผลต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร และการกระทำผิดในลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง เช่น ปล้นพระนคร ปล้นและเผาวัด ฆ่าบิดามารดา ครูบาอาจารย์ และฆ่าเด็กทารก มีข้อสังเกตว่ามาตรานี้ไม่เอาโทษแก่ผู้กระทำความผิดก่อนที่มีกฎหมายบทนี้บังคับใช้ นับว่าสอดคล้องกับหลักประกัน

ในกฎหมายอาญา ที่ว่าบุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ตามมาตรา 2 วรรคแรกในประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 94 ถ้อยคำที่ว่าผู้ใดคิดร้ายในแผ่นดิน ผู้เขียนเห็นว่ามีนัยของการก่อการกบฏอยู่ด้วย เพราะย่อมมีผลต่อความมั่นคงในราชอาณาจักร และกฎหมายเอาโทษแก่ผู้ใดก็ตามที่คบหาหรือสมคบคิดกับผู้กระทำความผิดดังกล่าวด้วย

- มาตรา 133 ตอนท้าย บัญญัติห้ามเจ้าขุนมูลนายและข้าราชการผู้ซึ่งสนับสนุนหรือสมคบกันกับผู้เป็นกบฏ หรือหากทราบเกี่ยวกับการก่อการกบฏแล้วปกปิดไว้ ก็เป็นความผิดเช่นกัน

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 101 คือความผิดฐานเป็นกบฏ ซึ่งคำว่ากบฏนี้ ตามกฎหมายอาญาหลวงคือขุนนางที่คบกันเสกสุรยาเมา เทียวเสเพลเวลากลางคืน ลักลอบเจรจาดีอันมิชอบ หรือผู้ใดคิดร้ายในแผ่นดิน แต่ในกฎหมายลักษณะอาญานั้นหมายถึงผู้ที่กระทำการใช้กำลังเพื่อ (1) จะทำลายรัฐบาล หมายถึงการกิดขวางมิให้คณะรัฐมนตรีบริหารราชการ หรือ (2) เพื่อจะเปลี่ยนแปลงราชประเพณีการปกครองพระราชอาณาจักร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองรัฐ หรือ 3 เพื่อจะแย่งชิงเอาพระราชอาณาจักร หมายถึงทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักรหลุดพ้นจากอำนาจปกครองของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการตั้งเป็นรัฐขึ้นใหม่ หรือยกไปให้เป็นอาณาเขตของประเทศอื่น เช่นนี้ความหมายของความผิดฐานเป็นกบฏ กฎหมายลักษณะอาญานี้ จึงเป็นการสืบทอดมาจากกฎหมายตราสามดวงเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยที่พระอัยการกระบดคึกนั้นมิชอบเขตความหมายความผิดฐานเป็นกบฏกว้างกว่า ดังที่ได้อธิบาย ในพระอัยการอาญาหลวงมาตรา 43 มาแล้วข้างต้น

- มาตรา 102 แม้เพียงพยายามก่อการกบฏก็เป็นความผิด อีกทั้งผู้สะสมกำลังหรืออาวุธ เตรียมการ สมคบคิด ยุยงผู้อื่นให้เป็นกบฏ หรือรู้แล้วปกปิดไว้ อันเห็นได้ชัดว่า ฐานความผิดนี้ก็ปรากฏในพระอัยการอาญาหลวง มาตรา 94 และมาตรา 113 ตอนท้าย เช่นกันด้วย ถ้อยคำต่างกันเท่านั้น เช่น แลผู้รู้ที่นั้นชอบใจกับคนร้ายปิดเสีย คือการรู้แล้วปกปิดไว้ ช่วยคนกระบดแลคบคนร้าย ลอบลักเจรจากระซิบกระซาบคบหากัน คือการสมคบคิด

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 113 (3) คือความผิดฐานเป็นกบฏ ซึ่งมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อแบ่งแยกราชอาณาจักร ได้แก่การแยกส่วนของราชอาณาจักรไปจัดตั้งเป็นรัฐอิสระใหม่หรือนำส่วนของราชอาณาจักรไปรวมกับรัฐอื่น หรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร ได้แก่

การกำหนดเขตปลดปล่อยไม่ขึ้นกับราชอาณาจักรโดยตั้งเป็นรัฐใหม่ ทั้งนี้คุณธรรมทางกฎหมายของกบฏดินแดน คือ ความเป็นเอกภาพของดินแดน⁹

- มาตรา 114 บัญญัติฐานความผิดเป็นฐานเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 102 เป็นการเอาโทษแก่ผู้ซึ่งมีการกระทำเพื่อเป็นกบฏ กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันการก่อความไม่สงบขึ้นภายในราชอาณาจักร

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สันนิษฐานได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 , 114 นั้น กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันรัฐจากการยึดอำนาจ การบ่อนทำลาย การก่อความไม่สงบ และการดูหมิ่นเกียรติภูมิของชาติ อันสอดคล้องกับแนวคิด และเจตนารมณ์ ในการกำหนดฐานความผิด และโทษ จากพระอัยการอาญาหลวงโดยผ่านทางกฎหมายลักษณะอาญาสืบมา

1.3 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศ ด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการรบต่อรัฐ หรือในทางอื่นที่เป็นปรักษ์ต่อรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี (มาตรา 120) - ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี (มาตรา 127)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนใดส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักร ตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ หรือให้เอกชนของรัฐเสื่อมเสียไป มีความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (มาตรา 105) - คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศ หรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ มีความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (มาตรา 105 ทวิ) - ผู้ใดกระทำการใดๆ อันเป็นอุปการะแก่การปฏิบัติการรบของข้าศึก มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงห้าพัน

⁹เฟิงอ้าง, น.644.

	บาท (มาตรา 105 ตี) - ผู้ใดได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้กระทำการของรัฐกับรัฐบาลต่างประเทศ ไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย และการปฏิบัตินั้นกระทำไปโดยทุจริตมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงห้าพันบาท (มาตรา 108) - ผู้ใดกระทำการใดๆเพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งร้อยบาทถึงห้าพันบาท (มาตรา 109)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ยกลูกสาวหลานสาวให้เปนเมียฝรั่งอังกฤษวิลันดาความลาอยู่ต่างศาสนา แลให้เข้ารีตถืออย่างมฤคาที่จีนนอกพระศาสนา ท่านว่าผู้นั้นเปนเลี้ยนนามในแผ่นดิน แลมันเอาใจแผ่เผื่อแก่ประจามิตฆ่า ศีกศัตรูหมุ่ร้าย (มาตรา 13) - ผู้ใดบังกัฒพื่อน้องลูกหลานเผ่าพันธุ์แห่งงานท่านก็ดี ส่งเสียไปอยู่ประเทศเมืองอื่นดั่งนั้น ท่านว่าเสมอพวกศึก ให้มีโทษ 6 สถาน ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯบให้ฆ่าตีเสีย ให้ทวนด้วยลวดหนั่ง 50 ที่ ให้ใหม่คนหนึ่งเปนสามคน (มาตรา 42) - พระเจ้าอยู่หัวให้อยู่รักษาเมืองแลให้ไปรั้งเมืองครองเมืองก็ดี ให้สวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าอยู่หัวให้มีน้ำใจจตุรงค์บอ้อมมอณาประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเปนสุขข อย่าให้เอาใจแผ่เผื่ออริราชศัตรูแต่คักอัน ถ้าผู้ใดมิได้ทำตามพระราชโองการพระราชบัญญัติพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี ท่านให้ลงโทษ 3 สถานฯหนึ่งคือให้พันคอริบเรือนแล้วเอาบุตรภรรยาทรัพย์สิ่งของเปนหลวง 1 สถานหนึ่งคือให้ถอดออกจากราชการแล้วเอาตัวลงเกี่ยวหญ้าช้าง 1 สถานหนึ่งคือให้ทวน 3 วันแล้วให้เสียเปนไว้ 1 (มาตรา 71)

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 13 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง นั้นให้การกระทำของบุคคลซึ่งยกลูกสาว และหรือหลานสาว (ข้อสังเกต เพศหญิงเท่านั้น ไม่รวมถึงการที่ลูกชายหรือหลานชายแต่งงานกับต่างชาติ) ให้เป็นภรรยากับชาวต่างชาติ ต่างศาสนา และมีใจต่อบรรดาข้าศึกของประเทศ นั้นถือ

เป็นเลี่ยนหนาม หรือเป็นศัตรูต่อแผ่นดิน ฐานความผิดเช่นนี้ไม่ปรากฏโดยตรงในกฎหมายสมัยใหม่ เนื่องจาก การยกลูกสาวให้เป็นภรรยาต่างชาติ นั้นเป็นสิทธิส่วนบุคคล ไม่ถือเป็นศัตรูต่อแผ่นดิน หากแต่ในครั้งที่สยามประเทศยังอาจมีภัยคุกคามจากต่างชาติ นั้น สังคมมีแนวคิดที่ว่า คนในชาติของตนต้องมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ของตนแต่พระองค์เดียว (Undivided allegiance)

- มาตรา 42 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง เอาผิดแก่ผู้ที่ส่งเสีย พี่น้องลูกหลาน (ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย) ให้ไปอยู่ประเทศอื่นหรือเมืองอื่น ท่านว่าเสมอพวกศึก คือมีความผิดเท่ากับเป็นพวกข้าศึกศัตรูเลยทีเดียว เนื่องจากเกรงว่า พี่น้องลูกหลานคนไทยที่ไปอยู่ประเทศอื่นจะเป็นผู้ที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อประเทศไทย อาจนำความที่ต่างเมืองได้รู้แล้วเป็นภัยต่ออาณาจักรไปบอกกล่าวกับชาวต่างชาติต่างเมืองที่กำลังคิดร้ายต่อประเทศอยู่ได้

- มาตรา 71 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง ใช้ถ้อยคำว่า “ อย่าให้เอาใจเผื่อเออริราชศัตรู แต่ศักอัน ” แม้มิได้กำหนดว่าการเอาใจเผื่อศัตรูนั้น คือการกระทำการใดๆ ผู้เขียนเห็นพ้องหมายถึง การให้ความช่วยเหลือหรือการอุปการะศัตรู กระทำให้ศัตรูได้เปรียบในการยุทธ มาตรานี้จึงเป็นการเอาผิดรวมทั้งป้องปรามมิให้เหล่าขุนนางที่มีอำนาจปกครองบ้านเมือง ให้ความอุปการะหรือเป็นมิตรกับฝ่ายศัตรูเป็นอันขาด ทั้งนี้หันตโทษในมาตรานี้คือโทษถึงตายคือ ฟันคอแล้วริบบ้านเรือนทรัพย์สินทั้งหมด แสดงถึงว่า เป็นความผิดร้ายแรงต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 105 ทวิ ถ้อยคำ “กระทำการรบต่อประเทศ” หมายความว่าจับอาวุธเข้าต่อต้านประเทศไทย แต่ไม่ถึงกับลงมือใช้อาวุธ ส่วน การเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ หมายความว่า ไม่ถึงกับทำการรบกับประเทศไทย แต่ได้เข้าเป็นพรรคพวกของฝ่ายที่ทำการรบกับประเทศไทย เช่น คอยส่งเสบียงให้ข้าศึก เมื่อเปรียบเทียบกับพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 42 ที่สมัยก่อนสังคมมีแนวคิดว่าการที่ส่งลูกหลานไปอยู่ประเทศอื่น ท่านว่าเสมอพวกศึก ผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นความผิดลักษณะเดียวกันคือ ฐานเป็นคนไทยที่เข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ เพื่อเอาผิดต่อคนไทยที่ไม่มีความซื่อสัตย์ภักดีต่อประเทศของตน ดังนั้นสันนิษฐานได้ว่า กฎหมายลักษณะอาญามีรากฐานบางส่วนมาจากกฎหมายตราสามดวง คือพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 42 ดังกล่าว

- มาตรา 105 ตริ การกระทำความใดที่เป็นการอุปการะแก่การปฏิบัติการรบของข้าศึก ซึ่งการอุปการะนั้น มาตรา 105ตริ กำหนดไว้ มี 4 อนุมาตรา คือ (1) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร อาวุธยุทโธปกรณ์ เเสบียงอาหาร ฐูเรือ อาคาร หรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้เพื่อการสงครามเสียไปใช้ไม่ได้ หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของ

พวกข้าศึก (2) ยุยงทหาร ตำรวจ หรือเจ้าพนักงาน ให้ละเลยหน้าที่ ให้ขาดหนีหรือให้ละเมิดวินัย (3) กระทำการจลาจลหรือหนทางให้ข้าศึก หรือ (4) กระทำให้ข้าศึกได้เปรียบในการยุทธ ซึ่งความหมายสอดคล้องกับ พระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 71 ในส่วนที่ห้ามมิให้ขุนนางผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง เอาใจแพ้เพื่ออริราชศัตรู อีกทั้งโทษสูงสุดของทั้งในอาชญาหลวงมาตรา 71 คือ พันคอริบเรื่อน และกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 105 ตรีคือประการชีวิต ก็เป็นเช่นเดียวกันคือ โทษถึงตาย เนื่องจากเป็นความผิดที่ร้ายแรง

- มาตรา 109 ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก เป็นการกำหนดฐานความผิดที่ครอบคลุมกว้างขวางมาก เนื่องจาก ไม่ว่าการกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ย่อมเป็นความผิดเพราะกระทบต่อความปลอดภัยของประเทศ ผู้เขียนจึงเห็นว่า เป็นฐานความผิดที่มีรากฐานมาจากหลายๆ มาตรา ในพระอัยการอาชญาหลวงที่เป็นความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 120 คือ ความผิดฐานกระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อราชอาณาจักร มีความเป็นราชอาณาจักรเดียว¹⁰ เป็นคุณค่าที่กฎหมายอาญามุ่งให้ความคุ้มครอง เอาโทษแก่ผู้ที่คบคิด (Conspire) หรือร่วมคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการรบต่อรัฐ หรือในทางอื่นที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐ และความผิดสำเร็จเมื่อมีการคบคิดกัน

- มาตรา 127 กำหนดความผิดฐานกระทำการเพื่อให้เกิดเหตุร้ายจากภายนอก มีคุณธรรมทางกฎหมาย คือ ความปลอดภัยของประเทศ¹¹ มีองค์ประกอบความผิดเหมือนกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 109 ทุกประการ

ด้วยเหตุนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า ในกฎหมายปัจจุบันยังคงปรากฏร่องรอยฐานความผิดอย่างกฎหมายตราสามดวง เนื่องจากความเป็นราชอาณาจักรเดียวและความปลอดภัยของประเทศ เป็นพื้นฐานในทางความคิดเพื่อกำหนดฐานความผิดและโทษฐานความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักรเช่นเดียวกันในทุกยุคสมัย

¹⁰ เฟิงอ้าง , น.661

¹¹ เฟิงอ้าง , น.676

2. ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

2.1 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 136) - ผู้ใดต่อสู้อย่างผิดกฎหมายหรือขัดขวางเจ้าพนักงาน หรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 138 วรรคสอง)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดหมิ่นประมาทต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่อันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือหมิ่นประมาทต่อเจ้าพนักงาน เพราะเหตุได้กระทำการตามหน้าที่นั้นก็ดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าหกเดือน สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าสองร้อยบาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 116) - ผู้ใดเอาความอย่างใดใดที่มันรู้ว่าเป็นความเท็จ แลอาจจะทำให้ผู้อื่นหรือสาธารณชนเสียหายได้นั้นมาแจ้งแก่เจ้าพนักงาน ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือสถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าหกเดือน สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน (มาตรา 118) - ผู้ใดต่อสู้อย่างผิดกฎหมายหรือขัดขวางเจ้าพนักงาน ผู้กระทำความผิดตามหน้าที่อันชอบด้วยกฎหมาย ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน (มาตรา 119)
พระอัยการอาชญาหลวง	- คดีอันต้องในกระทรวงแห่งใดๆจักได้พิจารณา ขุนมุนนายผู้ใหญ่ใช้ให้นายนักการไปเรียกไปหาแลผู้ต้องคดีมิได้ออกมายังผู้พิจารณาใช้ให้นายพระอำมรนายดาบนายมหาดไทไปเรียกยื้อชัก

	เอาตัวมา แลต่อตีนายพะท่ามะรง นายดาบ นายมหาดไท อันท่าน ใ้ให้ไปเรียกหานั้นก็ดี ฯ ท่านว่าผู้นั้นเลมิดพระราชอาญา ท่านให้ ลงโทษ 7 สถาน (มาตรา 11) - พระเจ้าอยู่หัวใ้ไปทำการสิ่งใดๆก็ดี แลมีผู้บังอาญาเอาเพื่อนฝูง พวกพี่น้องไปจับไล่ตีด่าฆ่าฟันผู้ไปทำการชำนั้นก็ดี แลการสิ่งใด ท่านตกแต่งไว้แลมันทำลายล้างเสียก็ดี ท่านว่ามันคือผู้ร้ายบังอาญ ใ้ลงโทษในวรางไกร้พระเจ้าอยู่หัว (มาตรา 96)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 11 ถ้อยคำว่า “ต่อตี” มีนัยว่า เป็นการใ้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือ เป็นการ ต่อสู้ขัดขวาง หมายถึงการขัดขึ้นหรือทำให้ลำบากขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ที่ทำ ราชการให้แก่แผ่นดิน เช่นนายพระท่ามะรง คือ นายคุกหรือ ผู้คุมนักโทษ นายนักการคือ ผู้นำ หมายถึงเรียกไปส่งให้มุลนายของจำเลย

- มาตรา 96 จากถ้อยคำ “จับไล่ตีด่าฆ่าฟันผู้ไปทำการชำนั้น” มีนัยเป็นการขัดขึ้นไม่ ยอมใ้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่อันชอบด้วยกฎหมายกระทำการ ซึ่งก็คือการต่อสู้ ขัดขวางเจ้าพนักงาน และการด่า ย่อมหมายถึง การดูหมิ่นเจ้าพนักงานด้วย

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 116 หมิ่นประมาทต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำงานตามหน้าที่อันชอบด้วย กฎหมาย คำว่าหมิ่นประมาทในที่นี้ ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย อธิบายไว้ในคำอธิบาย กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ว่า หมายความว่าถึง “สบประมาท” (insult) คือการกล่าวถ้อยคำ หรือกิริยาท่าทางดูถูกดูหมิ่นเขา เช่นด่าว่าเขาด้วยถ้อยคำหยาบคาย แสดงกิริยาดูหมิ่น และจะ กล่าวต่อหน้าหรือลับหลังเจ้าพนักงานก็เป็นความผิด อีกทั้งหมิ่นประมาทตามมาตรา 116 นี้ไม่หมายถึง หมิ่นประมาทแท้ จึงสันนิษฐานว่าอาจจะมีที่มาจาก อัยการอาชญาหลวง มาตรา 96 ในถ้อยคำว่า “จับไล่ตีด่าฆ่าฟัน” โดยคำว่าด่าคือการสบประมาทเจ้าพนักงานนั่นเอง

- มาตรา 119 คือความผิดฐาน “ต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงาน” ต่อสู้ หมายความว่า ขัดขึ้นไม่ยอมใ้เจ้าพนักงานกระทำการตามหน้าที่อันชอบด้วยกฎหมาย เช่น ไม่ยอมใ้ เจ้าพนักงานตรวจค้นหรือจับ ส่วนคำว่าขัดขวาง คือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งจะทำให้ เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ไม่สะดวก น่าจะสืบทอดมาจากพระอัยการอาชญาหลวงมาตรา 11 และ

มาตรา 96 จากถ้อยคำว่า ต่อตี และ ตีดำฆ่าฟัน โดยมาตรานี้ไม่ได้ระบุตำแหน่งเจ้าพนักงาน โดยเฉพาะเจาะจงอย่างในพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 11

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 136 รัฐมนตรีเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ มีคุณค่าที่สำคัญที่กฎหมายอาญาคู่ครอง ได้แก่ ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐและเกียรติของตัวเจ้าพนักงานในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล¹² เป็นความผิดฐานเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 116 แม้ในกฎหมายลักษณะอาญาใช้คำว่า หมิ่นประมาท แต่หมิ่นประมาทในกฎหมายลักษณะอาญานั้น ส่วนหนึ่งคือการดูหมิ่นนั่นเอง ดังที่อธิบายในข้อ 2 ข้างต้น เช่นนี้สันนิษฐานได้ว่าความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มีเค้ามูลปรากฏอยู่ในพระอัยการอาชญาหลวง แห่งกฎหมายตราสามดวง ด้วยการสืบทอดผ่านกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 138 ความผิดฐานการต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ การต่อสู้ (resist) ได้แก่การขัดขึ้น เช่นการชกเจ้าพนักงาน ใช้อาวุธป็นยิง คำว่าขัดขวาง (obstruct) หมายถึง การทำให้เกิดอุปสรรค ทำให้ลำบากขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ผู้กระทำต้องมีเจตนา คือรู้ว่กำลังกระทำต่อเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ ดังนั้นมาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมายอาญานี้ สันนิษฐานได้ว่ามีรากฐานมาจากพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 11 ทั้งนี้สืบทอดต่อเนื่องมาจากกฎหมายลักษณะอาญา เพราะมีพื้นฐานความคิดเพื่อกำหนดฐานความผิดสอดคล้องกัน คือ ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐ¹³

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สรุปได้ว่ากฎหมายเก่านั้น มีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ที่เป็นความผิดต่อเจ้าพนักงานไว้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อกำหนดความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐ เพราะในสังคมที่มีระเบียบ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือชนชั้นที่มีอำนาจปกครองประชาชน พึงจะต้องมีความเด็ดขาด เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนจะต้องไม่ต่อต้านขัดขวางสังคมจึงจะอยู่รอดเป็นอาณาจักรที่มั่นคง

2.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซึ่ง ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด
------------------	---

¹² เฟิงอ๋าง, น.701

¹³ เฟิงอ๋าง, น.707

	เปียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 147) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจ หรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต (มาตรา 148) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ฯลฯ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต (มาตรา 149) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใดๆ ใช้อำนาจโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 151) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 153) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่ เรียกเก็บ หรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใด โดยทุจริต เรียกเก็บ หรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากรหรือเงินนั้น หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องเสียหรือเสีย่น้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้อง
--	---

	ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 154) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 157) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกัน หรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 165) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 166)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ท่านใช้ให้จัดซื้อ หรือ ทำ หรือปกครองรักษาทรัพย์สินใดใด ถ้ามันมิได้มีอำนาจที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แลมันยกยกเอาทรัพย์สินนั้นๆ ไปเสียโดยรู้เห็นเป็นใจด้วยกิตี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท(มาตรา 131) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ท่านใช้ให้มีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองรักษาทรัพย์สินใดใด ถ้าแลมันใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่นั้น หาประโยชน์อันมิควรจะได้ ไว้เป็นอาณานิคมประโยชน์ของตัวเองกิตี อันกระทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของรัฐบาลหรือเสื่อมเสียประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สินนั้น ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 132) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จับจ่ายเงินแผ่นดินกิตี หรือเงินของ

	สาธารณสภาใดก็ดี ถ้าแลมันจ่ายเงินเกินไปกว่าที่ควรจ่าย โดยมันเจตนาจะหาประโยชน์อันมิควรที่จะได้ไว้เป็นอาณานิคมประโยชน์ของตัวมันเองก็ดี หรือให้ผู้อื่นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 134) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ท่านใช้ให้มีหน้าที่หรือมันแสดงว่าท่านใช้ให้มีหน้าที่เรียกเก็บส่วยภาษีอากร แลทรัพย์สินต้องส่งต่อรัฐบาลก็ดี หรือทรัพย์สินที่ต้องส่งต่อสาธารณสภาใดก็ดี ถ้าแลมันไปเรียกเก็บเงิน หรือทรัพย์สินที่ไม่ควรจะเก็บ หรือมันเรียกเก็บเกินไปกว่าที่ควรจะเก็บแลมันมิได้นำส่งต่อรัฐบาล หรือสาธารณสภานั้นๆ ไซ้รู้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 135) - เจ้าพนักงานคนใด ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยทางอันมิชอบ มันบังคับให้เขาให้ หรือให้เขาหาทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างใดได้อันมิควรจะได้ตามกฎหมายมาให้แก่ตัวมันเองก็ดี หรือให้แก่ผู้อื่นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 136) - เจ้าพนักงานคนใด เรียก หรือรับ หรือยอมว่าจะรับสินบนเป็นอาณานิคมประโยชน์แก่ตัวมันเองก็ดี ให้ผู้อื่นก็ดี เพื่อที่มันจะกระทำหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างใดใดในหน้าที่ ถ้าหากว่าการกระทำหรือละเว้นไม่กระทำเพราะเห็นแก่สินบนนั้น ไม่ผิดระเบียบในหน้าที่ ท่านว่าความผิดของมันต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือถึงสองเท่าราคาสินบน (มาตรา 138) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีตำแหน่งหน้าที่จัดการให้เป็นไปตามกฎหมายแลข้อบังคับ หรือคำพิพากษา แลคำสั่งของผู้ใหญ่ ถ้าแลมันกลับไปป้องกัน หรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ คำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นๆ ไซ้รู้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี แลปรับไม่เกินพันบาท (มาตรา 146)
--	--

พระอัยการอาชญาหลวง	- อรรคมหาเสนาแลเสนาบดีมนตรีมุขทั้งปวงบังคับบัญชากิจราชการอันใดอันหนึ่ง ถ้าต้องด้วยพระราชกำหนดกฎหมายจึงให้กระทำตามบังคับบัญชา ถ้าบังคับบัญชาผิดพระราชกฤษฎีกาแลพระราชบัญญัติ ท่านมิให้กระทำตาม ถ้าผู้ใดเห็นแก่สินจ้างสินบนมิได้ทัดทานกระทำตามบังคับบัญชาผิดจากชนบทำเนียม ถ้าเกิดความมาพิจารณาเป็นสัจ ให้ลงโทษแก่ผู้มีทัตทาน 6 สถาน (มาตรา 15) - มนตรีมุขหัวเมืองขุนหมื่นพันทนายผู้รับราชการพระเจ้าอยู่หัว แลมิรู้ถึงแก่ราชการ ทำให้ขาดเหลือจากราชการด้วยประการใดก็ดี อนึ่งพระเจ้าอยู่หัวให้กะเกณฑ์ราชการสิ่งใดให้ทำตาม ถ้าผู้ใดมิทำตามกะเกณฑ์แลลงเอาพัสดุเงินทองเสียให้เสียราชการไปก็ดี อนึ่งราชการมากเหลือกำลังตน ตนทำมิได้ก็ให้กราบทูลให้ทราบ ถ้าแลไปทำให้เสียราชการไปก็ดี ท่านว่าผู้นั้นเลมิด ให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 19) - มีพระราชโองการตรัสสั่งแก่เจ้าพญาแลพญาพระหลวงหัวเมืองมุขมนตรีราชินิกุลขุนมนุนาย นายร้อยแขวงด่านคอยผู้พยาบาลในกรมใดใด แลพระเจ้าอยู่หัวท่านใช้ให้ไปกระทำราชการรักษาพยาบาลแห่งใดใด แลผู้นั้นมิได้รักษาพยาบาล แลละราชการพระเจ้าอยู่หัวเสีย มิได้กระทำตาม แลท่านออกพระราชโองการท่านสั่งนั้น ท่านว่าละเมิดพระราชบัญญัติใช้นั้นท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 20) - ผู้ใดบังพระราชทรัพย์ของพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้นว่าสิ่งสิ้นไรนาเบี้ยจ่ายพระราชทานก็ดี เบี้ยบันดาเข้าท้องพระคลังแลแบ่งเอาก็ดี แลเบี้ยพิไนยถ้อยความ แลสวัสดิกะทรัพย์แลอวิญญูณกทรัพย์ เปนหลวงนั้นมาก ส่งเข้าท้องพระคลังนั้นน้อย เอาไว้เปนอนาประโยชน์แก่ตนก็ดี ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 35) - พระเจ้าอยู่หัวแต่งตั้งให้ผู้ใดไปรั้งเมืองครองเมืองแลไปอนาพยาบาลในกรมแห่งใดใดนั้น ถ้าขุนหมื่นในกรมหาตัวมิได้ ให้จัดตั้งขึ้นให้ครบตามตำแหน่ง ถ้าจัดตั้งมิได้ ให้บอกเข้าไปยังเมือง
--------------------	---

	หลวง ท่านจึงให้จัดตั้งออกมา แลขุนหมื่นแลไพร่ในอาัยของตน ยังคงในราชการอยู่หากมิสมักหลักหนีราชการ ให้ทรัพย์สินใดแก่ผู้ พยาบาลฯเปลี่ยนผลัดยกถอดให้ขาดเสียราชการของท่านใช้ ท่าน ว่าเดิมมี 6 สถาน (มาตรา 40) - ท่านใช้ให้เปนนายกองยกกระบัตรไปรั้งวัดนาพรากอกรก็ดี แลไปรั้ง วัดแขวงจังหวัดก็ดี แลใช้เสมียนถือบาญชีแลทนายนักการวัดนา พรากอกร แลเสนากำนันให้การว่าผู้นี้มีนาอำเพอทำมาก มีผู้โจทว่าผู้ ถือบาญชีจดหมายจำนวนรว่าน้อย บังนานั้นไว้ก็ดี บังที่ส่วยสัจไว้ ก็ดี พิจารณาเปนสัจว่าบังนาพรากอกรสมภักศอรไว้ ท่านให้ลงโทษ โดยโทษานุโทษในรวาง 6 สถาน (มาตรา 46) - พระเจ้าอยู่หัวท่านใช้ให้ไปตามผู้ร้ายแลรับผู้ร้าย ผู้ไปนั้นเอาสิน จ้างสินบนเงินทองของผู้ร้ายเปนอนาประโยชน์แลปล่อยผู้ร้ายเสีย พิจารณาเปนสัจ ให้เอาสินจ้างสินบนนั้นแขวนคอประจานแล้วให้ ลงโทษ 6 สถาน ให้เอาสินจ้างสินบนเข้าพระคลังหลวง (มาตรา 48) - ชาวพนักงานเครื่องทรงแก้วแหวนทองเงินผ้าผ่อนแพรพรรณ เจ้า พนักงานทำให้ตกหายก็ดี แลผู้ร้ายลักไปก็ดี ท่านให้ลงโทษ 3 สถานฯหนึ่งคือให้ฟันคอริบเรื่อน 1 สถานหนึ่งคือให้ทวนด้วยลวด หน้ 50 ที่ 25 ที่แล้วใส่ตรูให้ใช้ของ 1 สถานหนึ่งคือให้จำใส่ตรูไว้ ให้ใช้ของหนึ่ง (มาตรา 73) - ผู้ใดดูหมิ่นแก่ราชการท่านอันมอบหมายแก่ตน ละเลยราชการงาน ให้เคืองถึงพระเจ้าอยู่หัว (มาตรา 103) - กำนันตระหลาดเกบเอาหัวเบี้ยแลเกบเอาเบี้ยแก่ลูกตระหลาดล้น เหลือพิกัดอัตรา ท่านว่าเดิมมีพระราชอาญา (มาตรา 118) - อนึ่งกำนันตระหลาดผู้ใดรู้เ็นว่า ลูกตลาดบังอาจซื้อขายสิ่งของ ต้องห้ามแก่ผู้มาต่างเมือง แลตนหนีห้ามละให้ซื้อขาย ท่านให้เอา กำนันตระหลาดมาลงโทษทวนด้วยลวดหน้ 25 ที่ แล้วให้เอา ประจานจนรอบตระหลาดกลับมาจำใส่ข้อไว้สามวัน จึงให้เอา สิ่งของต้องห้ามตั้งใหม่ทวิคุน (มาตรา 119)
--	---

	- นายพระชนอนทณบุรี ขนอนน้ำขนอนบกแห่งใดใดในพระนคร ศรีอยุธยา แลจะเกบจังกอบในลำเภานาวาเรือใหญ่่น้อยก็ดี หนบกหนกเียนหนทางอันจะเข้าถึงขนอนใน ท่านให้นับสิ่งของจนถึงลิบ ถ้าถึงลิบไซ้ ท่านจึงให้เอจังกอบนั้นหนึ่ง ถ้าหมีถึงลิบไซ้ ท่านมิให้เอจังกอบนั้นเลย ถ้าผู้ใดเกบเอา ท่านให้เหมเอาหนึ่งเปนสอง แลให้ตีด้วยไม้หวาย 15 ที (มาตรา 122 ตอนต้น)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 15 บัญญัติห้ามบรรดาข้าราชการ บังคับบัญชาขัดกับกฎหมาย คือการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากเห็นแก่สินบน

- มาตรา 19 เอาโทษแก่ผู้รับราชการที่ใช้จ่ายสิ่งของเงินทองจนเสียราชการ

- มาตรา 20 แห่งพระอัยการอาชญาหลวงเป็นฐานความผิดที่เอาโทษแก่เหล่าขุนนางหรือข้าราชการที่มีหน้าที่ดูแลปกครองกรมใดๆ หรือ มีหน้าที่กระทำการราชการตามที่พระเจ้าอยู่หัวตรัสสั่ง แล้วผู้นั้นมิได้กระทำตาม กล่าวคือมิได้ไปปกครองดูแล และละราชการ หรือทำนอกเหนือพระราชโองการ เจตนารมณ์เดียวกับในมาตรา 103 ถ้อยคำว่า ละเลยราชการงาน คือ การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และในมาตรา 40 คือการกระทำผิดของผู้ซึ่งหลีกหนีราชการที่พระเจ้าอยู่หัวแต่งตั้งให้ไปปกครองเมืองต่างๆ หรือให้ไปดูแลกิจการงานใด

- มาตรา 46 กำหนดฐานความผิดต่อตำแหน่งเจ้าหน้าที่วังวัดที่นาหรือที่ดินโดยเฉพาะกรณีที่ทำบัญชีปกปิดผู้มีที่นาจำนวนมาก แต่ทำบัญชีปกปิดว่ามีที่นาจำนวนน้อย ต้องรับโทษ 6 สถาน

- มาตรา 48 กำหนดความผิดต่อผู้ที่มีหน้าที่ตามจับผู้ร้าย แต่กลับไปรับทรัพย์สินจากผู้ร้ายมาเป็นประโยชน์แก่ตนแล้วปล่อยผู้ร้ายไปเสีย ทำนองเดียวกับพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 15 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งเป็นกรณีรับสินจ้างสินบนเช่นกัน

- มาตรา 73 เป็นฐานความผิดที่เจาะจงตัวผู้กระทำผิดโดยเฉพาะ เอาโทษกับผู้มีตำแหน่ง ขาวพนักงานเครื่องทรงแก้วแหวนเงินทองผ้าผ่อนแพรพรรณ เพราะมีหน้าที่รักษาทรัพย์ของหลวงมิให้ตกหายหรือมีผู้ลักไป

- มาตรา 118 กำหนดโทษแก่บ่าวไพร่แลกอบเกินอัตรา

- มาตรา 119 กำหนดโทษแก่ผู้มีหน้าที่ห้ามลูกตลาดไม่ให้ซื้อขายสิ่งของต้องห้ามแก่ผู้มาจากต่างเมือง หากกำหนดรู้เห็นแล้วไม่ห้ามปรามลูกตลาด จะต้องได้รับโทษ

- มาตรา 122 ตอนต้น บัญญัติความผิดแก่นายพระชนอนน้ำและชนอนบก หมายถึงเจ้าหน้าที่ประจำด่านเก็บภาษี ซึ่งมีหน้าที่เก็บภาษีจังกอบจากเรือสำเภาที่นำสินค้าเข้ามาขายในอาณาจักร เรียกว่านายพระชนอนน้ำ อีกทั้ง เก็บภาษีจากเกวียนที่ใช้ทางบก เรียกว่านายพระชนอนบก กำหนดอัตราเก็บจังกอบ คือเก็บสิบหยิบหนึ่ง หากไม่ถึงสิบไม่ต้องเก็บจังกอบ ถ้าผู้ใดเก็บมีโทษ

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 131 เจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ในหน้าที่

- มาตรา 132 บัญญัติอย่างกว้างเพื่อลงโทษเจ้าพนักงาน ซึ่งแสวงหาประโยชน์อันมิควรจะได้

- มาตรา 134 เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จับจ่ายเงินแผ่นดิน แล้วจ่ายเงินเกินไปกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์อันมิควรจะได้แก่ตนหรือผู้อื่น

- มาตรา 135 เจ้าพนักงานภาษีเรียกเก็บเงินหรือทรัพย์ที่ไม่ควรเก็บหรือเก็บเกินแล้วไม่นำส่งต่อรัฐบาลหรือสาธารณสภา

- มาตรา 136 มาตรานี้เอาผิดแก่ เจ้าพนักงานที่บังคับให้เขาให้ทรัพย์

- มาตรา 138 เป็นความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกสินบน สินบนหมายความว่าตาม มาตรา 6 (9) แห่งกฎหมายลักษณะอาญาว่า การที่บุคคลเอาทรัพย์หรือประโยชน์ใดๆ อันมิใช่เป็นของที่ต้องให้ตามกฎหมายไปให้แก่เจ้าพนักงาน เพื่อให้เจ้าพนักงานกระทำ หรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ในหน้าที่ แนวคิดในการกำหนดฐานความผิดสอดคล้องกับ พระอัยการอาญาหลวง มาตรา 15 , มาตรา 40 และมาตรา 48

- มาตรา 146 วางโทษไว้สำหรับเจ้าพนักงานที่กระทำการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 147 ความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์ กล่าวคือ เจ้าพนักงานเบียดบังทรัพย์ที่อยู่ในหน้าที่ หรือเอาตัวทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ส่วนตัว กฎหมายต้องการเอาผิดกับเจ้าพนักงานที่กระทำโดยทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์ สะอาดแห่งอำนาจรัฐ หรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง¹⁴

¹⁴ เฝิงฮ้าง, น.736.

- มาตรา 148 คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐ หรือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง¹⁵ น่าจะมีรากฐานมาจากพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 15 และมาตรา 40

- มาตรา 149 คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความเป็นกลางของงานของรัฐ¹⁶ น่าจะมีรากฐานมาจากมาตรา 15 ,มาตรา 40 และมาตรา 48 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 151 เจ้าพนักงานหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง¹⁷

- มาตรา 153 ความผิดฐานเจ้าพนักงานจ่ายทรัพย์สินเกินกว่าที่ควรจ่ายตามหน้าที่ คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง¹⁸

- มาตรา 154 บัญญัติความผิดฐาน เจ้าพนักงานเรียกเก็บภาษีไม่ถูกต้อง คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐ หรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง¹⁹ การกระทำอาจเป็นการเรียกเก็บภาษีโดยที่เขาไม่ควรจะเสียภาษี หรือไม่เรียกเก็บภาษี ทั้งๆที่เขา มีหน้าที่ต้องเสีย โดยมีมูลเหตุชักจูงใจทุจริต เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียน้อยลง มีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการกระทำความผิดฐานนี้ว่า ในสมัยก่อนวิธีของการกระทำผิดคือการเรียกเก็บภาษีเกินกว่าที่ควรเก็บ แล้วเบียดบังเอาส่วนที่เกินไว้เป็นประโยชน์แก่ตนดังที่ปรากฏในพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 118 และ มาตรา 122 ตอนต้น และกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 135 แต่ว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 154 แสดงให้เห็นวิธีการกระทำความผิดที่เปลี่ยนแปลงไปของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เรียกเก็บภาษี เป็นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย หรือเรียกว่าเลี้ยงภาษี

- มาตรา 157 คือความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และ เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อ

¹⁵เพ็ญอักษร, น.738.

¹⁶เพ็ญอักษร, น.740.

¹⁷เพ็ญอักษร, น.744.

¹⁸เพ็ญอักษร, น.748.

¹⁹เพ็ญอักษร, น.750.

ผู้หนึ่งผู้ใด โดยความเสียหายนี้ไม่จำกัดเฉพาะเรื่องทรัพย์สินเท่านั้น แต่หมายถึงความเสียหายทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงหรือเสรีภาพ คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง²⁰

- มาตรา 165 ความผิดฐานเจ้าพนักงานขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย เอาโทษแก่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่ง ซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการกระทำที่ถึงขนาดเป็นการป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง²¹

- มาตรา 166 เจ้าพนักงานละทิ้งหน้าที่ เป็นการกระทำการอย่างใดๆ เพื่อให้นานหยุดชะงัก หรือเสียหายโดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป คุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง²²

ด้วยบทวิเคราะห์ข้างต้นนี้สามารถสันนิษฐานได้ว่า ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในกฎหมายอาญาสมัยปัจจุบันยังคงปรากฏร่องรอยฐานความผิดสอดคล้องกับพระอัยการอาญาหลวงแห่งกฎหมายตราสามดวง เนื่องจากมีความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐและความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่ง เป็นพื้นฐานในทางความคิดเพื่อกำหนดฐานความผิดและโทษเช่นเดียวกัน

3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

3.1 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท (มาตรา 167) - ผู้ใดขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิก
------------------	--

²⁰ เพิ่งอ้าง, น.755.

²¹ เพิ่งอ้าง, น.774.

²² เพิ่งอ้าง, น.775.

	ความหรือให้ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 170) - ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา แก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 172) - ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาลฟ้องเท็จต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 175) - ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 177) - ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด อันมิใช่ความผิดลหุโทษ เพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยให้พยานแก่ผู้นั้น โดยช้อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใดเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 189) - ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีหรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 198)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดถูกบังคับตามกฎหมาย ให้มาเบิกความเป็นพยานในการพิจารณาคดี ให้มาเบิกความฐานเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดีก็ดี ถ้าแลมันบิดพลิ้วไม่มาเบิกความ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถานคือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าหกเดือน สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกิน

	กว่าร้อยละยี่สิบ สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน (มาตรา 147) - ในการพิจารณาคดีเรื่องใดใด เมื่อศาลบังคับตามกฎหมายให้ผู้ใดปฏิบัติตามสภานตัว ให้เบิกความก็ดี ให้ลงชื่อในถ้อยคำของมันก็ดี ถ้าแลมันขัดขึ้นมิทำตามทีศาลบังคับไซ้รู้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกเป็นสามสถานคือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าหกเดือน สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าร้อยละยี่สิบ สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน (มาตรา 148) - ผู้ใดบังอาจหมิ่นประมาทต่อศาลเวลาพิจารณาคดีก็ดี หรือมันกระทำการอันขัดขวางต่อการศาลในเวลาพิจารณาคดีก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสองปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาทด้วยอีกโสດหนึ่ง (มาตรา 151) - ผู้ใดเจตนาจะช่วยผู้อื่นให้พ้นอาญาอันควรรับตามกฎหมาย (มาตรา 154) - ผู้ใดได้สภานหรือปฏิญานตัวที่จะให้ถ้อยคำในการพิจารณาคดีใดใดแล้ว ถ้าแลมันเอาความที่รู้อยู่ว่าเป็นความเท็จมาเบิกในข้อสำคัญแต่อย่างหนึ่งอย่างใดในคดีนั้น ท่านว่ามันมีความผิดฐานเบิกความเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโสດหนึ่ง (มาตรา 155) - ผู้ใดรู้อยู่ว่าได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น แล้วใส่ความฟ้องร้องว่าเกิดการกระทำผิดขึ้นก็ดี หรือว่ามันใส่เท็จทำพยานเพื่อจะให้เห็นว่าความผิดได้เกิดขึ้นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี แลปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโสດหนึ่ง (มาตรา 159)
พระอัยการอาชญาหลวง	- คดีอันต้องในกระทรวงแพ่งแห่งใดๆจักได้พิจารณา ขุนมนุนายผู้ใหญ่ใช้ให้นายนักการไปเรียกไปหาแลผู้ต้องคดีมิได้ออกมายังผู้พิจารณาฯ ใช้ให้นายพะอำรงนายดาบนายมหาดไทไปเรียกยื้อชักเอาตัวมา แลต่อต่อนายพะอำรง นายดาบ นายมหาดไท อันท่าน

	ใช้ให้ไปเรียกหานั้นก็ดี ฯ ท่านว่าผู้^{นั้น}นั้นมีเลมิดพระราชอาญา ท่านให้ ลงโทษ 7 สถาน (มาตรา 11) - พระเจ้าอยู่หัวดำรัสตรัสสั่งแก่เสนาบดีให้มีใญ่ณฎีกาไปให้มุนนาย อนาพยาบาลส่งผู้ต้องอรรถคดี แลมุนนายไม่รับใญ่ณฎีกาก็ดี รับใญ่ณ ไว้แล้วมิได้ส่งก็ดี ป้องกันซึ่งเอาคนผู้^{มี}อรรถคดีไว้ มิให้ไถ่ถามตาม ดำรัสตรัสสั่ง ท่านว่าผู้^{นั้น}นั้นมีเลมิดพระราชอาญา ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน แล้วให้ส่งผู้ต้องอรรถคดีจึงได้ (มาตรา 39) - พระผู้เป็นเจ้าตรัสถามด้วยกิจประการใด ให้พิณฑุแต่โดยสัตยานุ สัจ ถ้าผู้ใดบ่ยอมกลับเอาโทษมิจริงบังคมทูลพระเจ้าอยู่หัวก็ดี อนึ่ง ถ้อยความประการใด พระเจ้าอยู่หัวดำรัสสั่งเสร็จแล้ว มั่นกลับรื้อ เอาคดีนั้นมาพิณฑุเหนือคำพระผู้เป็นเจ้าอีกเล่า ให้ลงโทษ 3 สถาน.(มาตรา 61) - พรางในสัจาทิศสถาน มีโทษ 3 สถาน (มาตรา 67) - ราษฎรไพร่ฟ้าข้าไทอยู่เมืองนอกก็ดีในเมืองก็ดี แลเจ้าขุนมุนนาย แลเจ้ากรมให้เอาตราสารไปเอามา มีผู้ป้องกันบังอาจซึ่งช่วงด่าตี เหนือตราสารตั้งนั้น ท่านว่ามันเป็นผู้บังอาจเลมิดเหนือพระราช อาญา ท่านให้ลงโทษ 3 สถาน (มาตรา 81) - ผู้ใดพิพาทกันด้วยประการใดก็ดี ท่านให้มาว่ากล่าวฟ้องร้องที่โรง ศาล ห้ามใช้กำลังโดยพลการ (สรุปจากมาตรา 97) - คดีใดๆ ให้ฟ้องร้องว่ากล่าวตามกรม ให้ตุลาการพิจารณาตาม กระทรวง (สรุปจากมาตรา 102) - ทาสฟ้องเท็จว่านายเงินเป็นโจรปล้นสะดมทรัพย์สิ่งของผู้อื่น หรือ เงินทองของหลวง หรือฟ้องว่าคิดกบฏต่อแผ่นดิน (สรุปจากมาตรา 104) - ผู้ใดทูลคดีแต่พระผู้เป็นเจ้า ว่ามีผู้เลมิดพระราชอาญาก็ดี แล ความตนเองก็ดี ความนายดาบนายมหาดไทอันไปอยู่ประจำการก็ ดี ความป่าวไพร่ตนก็ดีท่านให้ตราเป็นหนังสือโดยดำเนียรคดีนั้นมา ถวายท่าน จึงให้เรียกหาผู้^{มี}เลมิดพระราชอาญานั้นมาพิจารณาโดย ขนาด เมื่อพิจารณาเป็นสัจว่าผู้^{นั้น}นั้นมีเลมิดพระราชอาญาท่าน ท่าน
--	---

	ให้ลงโทษโดยพระราชกฤษฎีกาอันท่านให้ตราไว้แต่ก่อนนั้น แม้เมื่อมันผู้นั้นมิได้เลิ้มิดพระราชอาชญาท่านก็ดี ข้อคดีของตนแลผู้อื่นก็ดี บันดาโทษท่านจะลงแก่มันเท่าใด ท่านจะให้ลงแก่ผู้ถวายหนังสือเท่านั้น (มาตรา 112) - ราษฎรทั้งหลายอยู่เมืองนอก มีผู้ทำหนังสือมากล่าวโทษในเมืองหลวง แลให้นายพะอำมรงค์เอาสารตราเจ้ากรมออกไปเอามาพิจารณา แลขุนมนนายผู้พยาบาลเมืองนอกแลแขวงหมี่ส่งเข้ามาให้พิจารณาแลป้องกันไว้ ท่านให้เอาผู้ป้องกันนั้นมาใหม่โดยบันดาศักดิ์ทวิคุณตรีคุณ เพราะว่าป้องกันผู้ร้ายแลหมี่ฟังตราสารตราเจ้ากรม (มาตรา 134) - ฉิแลมีผู้ใดไปปิ่นประหวอดคำมพนักปูพรหมปูเจียมในโรงสานแลเกยชาลาแลพลับพลา 3 ประการนี้ท่านห้าม ถ้าผู้ใดโดยสยยังปิ่นคำมประหวอดแลพนักปูพรหมปูเจียมในที่ห้าม ท่านให้ตัดท้าวตัดมือเสีย ถ้าจะไถ่โทษตัดมือตัดท้าว นั้น ถ้าขายให้ไถ่ 750000 ถ้าหญิงให้ไถ่ 650000 เปี้ยไถ่ตัดมือตัดท้าว นั้นเอาเข้าพระคลังหลวงจงสิ้น (มาตรา 137)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 11 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง ถ้อยคำว่า “แย่งยื้อชักผู้กระทำผิดจากตระลาการจำนำ” มีนัยไปในทำนองที่ เอาผิดต่อบุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดรวมทั้งการทำร้ายและดูหมิ่นขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการยุติธรรม คือ นายนักการ พะอำมระง นายดาบ นายมหาดไทย ซึ่งการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดนี้ยังพบได้ใน มาตรา 39 คือการกระทำที่เป็นการ “ป้องกันซึ่งเอาคนผู้มีอรรถคดีไว้” และมาตรา 134 เอาโทษแก่ขุนมูลนายที่ปกป้องผู้ร้ายไม่ส่งตัวผู้ถูกกล่าวโทษมาพิจารณาคดี

- มาตรา 61 กำหนดให้ต้องกราบทูลความสัตย์แด่พระเจ้าอยู่หัวในการพิจารณาคดี และห้ามมิให้รี้อคำตัดสินที่พระเจ้าอยู่หัวพิจารณาไปแล้วมาตัดสินใหม่ (เหมือนเรื่องดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำในปัจจุบัน) มีนัยว่า ต้องเบิกความต่อศาลด้วยความสัตย์จริง ซึ่งยังปรากฏในมาตรา 67 กรณีปกปิดความจริงเมื่อให้การในศาล เหตุนี้ผู้เขียนเห็นว่า น่าจะเป็นที่มาของ การสาบานตัว หรือปฏิญาณตัวก่อนให้ถ้อยคำใดๆ แก่ศาลในการพิจารณาคดี

- มาตรา 104 เป็นฐานความผิด ฟ้องเท็จ แต่จำเพาะว่า เป็นเรื่องที่ทาสฟ้องเท็จว่า นายเงิน เป็นโจรปล้นสะดมทรัพย์ของผู้อื่นหรือของหลวง หรือคิดกบฏต่อแผ่นดิน เท่านั้น

- มาตรา 137 เอาโทษแก่บุคคลผู้ประพฤติดัวไม่เรียบร้อยบริเวณโรงเรียน

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 154 ผู้ใดที่เจตนา ช่วยผู้อื่นให้พ้นอาญาอันควรรับตามกฎหมาย มีความผิด มีนัยสอดคล้องกับ กลุ่มมาตรา 11, 39, 134 ในพระอัยการอาชญาหลวงดังได้อธิบายในบทวิเคราะห์ข้อ 1 ข้างต้น แต่บัญญัติไว้อย่างกว้างขวางและกระชับขึ้นเพื่อเอาผิดแก่ การกระทำใดก็ตามที่เป็น การช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นอาญาทุกกรณี ดังนั้น เป็นความผิดที่สอดคล้องกับที่พบใน พระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 155 บุคคลผู้เอาความที่รู้อยู่ว่าเป็นความเท็จมาเบิกในข้อสำคัญ มีความผิด ฐานเบิกความเท็จ มีนัยเดียวกันกับพระอัยการอาชญาหลวงมาตรา 61 ,67 ที่จะต้องให้การ เบิกความตามความเป็นจริง แต่ในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ ต้องเป็นข้อสำคัญในคดี หมายความว่า ข้อความเท็จนั้นมีผลทำให้แพ้หรือชนะคดี

- มาตรา 159 ใส่ความฟ้องร้องว่าเกิดการกระทำผิดขึ้น คือความผิดฐานฟ้องเท็จ ใน กฎหมายเก่าพบการเอาโทษแก่ผู้ฟ้องเท็จ เช่นในพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 104 ที่กล่าว มาแล้วในข้อ 1 แต่ในกฎหมายลักษณะอาญานี้กำหนดฐานความผิดให้ครอบคลุมมากขึ้น มิใช่แค่ เพียง ทาสฟ้องเท็จว่านายเงิน เป็นผู้กระทำความผิด

- มาตรา 151 เอาผิดต่อผู้ซึ่งบังอาจหมิ่นประมาทต่อศาลเวลาพิจารณา หรือขัดขวาง ต่อการศาลในเวลาพิจารณาคดี เป็นการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับเรื่องหมิ่นศาล ละเมิดอำนาจ ศาล น่าจะมีรากฐานจากมาตรา 137 พระอัยการอาชญาหลวง

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 175 ความผิดเอาความเป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาล ความผิดสำเร็จทันทีที่ได้ยื่น ฟ้องต่อศาลแล้ว ไม่ต้องรอว่าศาลจะสั่งรับฟ้องหรือไม่ เพื่อป้องกันมิให้มีการแก่งแย่งหากัน ในทางอาญาอันทำให้ผู้ถูกฟ้องต้องเดือดร้อน เสียหาย กฎหมายอาญามุ่งคุ้มครองความเชื่อถือใน กระบวนการยุติธรรม²³

- มาตรา 177 คือฐานแสดงความเท็จในศาล ไม่จำกัดว่าจะเป็นคนดีแฟงหรือคดีอาญา และไม่ว่าจะเบิกความในฐานะพยานหรือผู้เชี่ยวชาญ ถ้าเอาความที่ตนรู้อยู่ว่าเป็นเท็จไปเบิกความ

²³ เฟิงอ้าง, น.796.

ต่อศาลในการพิจารณาคดี ซึ่งความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี คือข้อเท็จจริงที่จะทำให้แพ้หรือชนะคดีได้ ความถูกต้องของอำนาจตุลาการ²⁴ คือคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานเบิกความเท็จนี้

- มาตรา 189 กรณีช่วยผู้ต้องหาเพื่อมิให้ต้องโทษ ให้พำนักร ์ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดเพื่อมิให้ถูกจับกุม เป็นการช่วยผู้ต้องหาที่ยังไม่ได้ถูกควบคุมตัว การกำหนดฐานความผิดเช่นนี้เนื่องจากมีพื้นฐานทางความคิดในการกำหนดฐานความผิดคือ ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐในการยุติธรรม²⁵

- มาตรา 198 ความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษา ดูหมิ่น หมายถึงการดูถูกเหยียดหยาม อาจเป็นคำด่าหรือกิริยาท่าทางก็ได้ คำว่าในการพิจารณาพิพากษาคดี หมายความว่ารวมทั้งขณะกำลังพิจารณาพิพากษาคดี หรือเมื่อได้พิจารณาพิพากษาคดีไปแล้วแล้ว มีคุณธรรมทางกฎหมายคือ ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐในการยุติธรรม²⁶

สรุปได้จากบทวิเคราะห์ข้างต้นนี้ว่า เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในรัฐเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบเรียบร้อย ความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐในการยุติธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีปรากฏในสังคมทุกยุคทุกสมัย จึงพบว่ากฎหมายอาญาสมัยใหม่มีฐานความหลายฐานที่เหมือนหรือมีแนวคิดในการกำหนดฐานความผิดและโทษเป็นเช่นเดียวกับกฎหมายตราสามดวง

3.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หรือจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบโดยมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือรับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี (มาตรา 200) - ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี
------------------	--

²⁴ เพิ่งอ้าง, น.799.

²⁵ เพิ่งอ้าง, น.817.

²⁶ เพิ่งอ้าง, น.831-832.

	หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี (มาตรา 201) - ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 203)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ในการที่จะพิพากษากำหนดโทษผู้มีความผิดที่กล่าวในหมวดนี้ให้นั้น ท่านให้ศาลพิเคราะห์ดูกำหนดโทษเดิมของมันก่อน คือว่าตามกำหนดโทษเดิมนั้นมันยังจะต้องติดคุก หรือยังจะต้องอยู่ในที่มีเขตบังคับอีกช้านานเท่าใด แลฐานโทษเดิมของมันหนักเบาเพียงใด ให้ศาลกำหนดโทษใหม่ตามควรแก่กำหนดเวลาและลักษณะของโทษเดิม (มาตรา 171)
พระอัยการอาชญาหลวง	- คดีถ้อยความโดยตระทรวงตนได้ว่ากล่าวภจะว่ากล่าวได้ มิได้ว่ากล่าวหนึ่งไว้เป็นอัยวนคดีพิจารณาบังคับบัญชามิให้สิ้นสำนวน แลลงสำนวน รอนถ้อยคำเขาบมิแจ้งก็ดี กล่าวถ้อยคำลำเอียงเถียงแทนลูกความ อวยให้ค้างหนึ่งเหนแก่สินจ้างสินบน กล่าวกลเพทุบายภายนอกทำบริสุทธิ์ ภายในทำขุนเขี้ยวเข้าด้วยค้างหนึ่งก็ดี เรียกเอาเงินเอาทองแก่ลูกความล่าเหลือ พิจารณามิเป็นยุติธรรม เอาลูกความใช้การงานตน ทำชู้ด้วยลูกความก็ดี อนึ่งใช้ตระทรวงการตนเอาความผิดตระทรวงล่วงกรมมาว่ากล่าวดังนี้ ท่านว่าผู้นั้นเลมิด มีโทษ 6 สถาน (มาตรา 33) - ขุนนางที่ได้รับการตรัสใช้ให้นำตราสารไปรับเรื่องร้องทุกข์ราษฎรในหัวเมืองน้อยใหญ่ หากพิจารณาคดีไม่เป็นธรรม หรือข่มเหงชาวบ้านให้เดือดร้อนทุกข์ยาก (สรุปจากมาตรา 110) - มีราชการประการใดใด ท่านให้กระทำด้วยกันก็ดี แลกิจคดีถ้อยความประการใดใด พระเจ้าอยู่หัวให้ช่วยกันพิพากษาก็ดี แล

	ประชุมพร้อมกันพิพากษาถูกต้องเห็นชอบด้วยราชการอยู่แล้ว อยู่มาภายหลังผู้ใดกล่าวว่าหมีชอบเล่า ท่านว่าผู้้นั้นเลมิด ให้ลงโทษโดยโทษานุโทษ (มาตรา 127) - ขุนมนตรีผู้พิพากษาคดีราชฎร ให้เลงดูคดีนั้นควรด้วยสถานใดแลพิจารณาตุ้มมูลคดีจึงต้องแก้ แลถ้อยคำสำนวนแห่งโจทแห่งจำเลยให้เลียด แลให้กำหนดต้นคดีแห่งโจท และระบุสำนวนแห่งจำเลยไว้ให้หมั้น แลให้เอาปัญญาสอดส่องดูคำโจทจำเลยให้แจ้งว่าค่างผู้ใดพิรุท แลเห็นว่าอรรถคดีข้อความค่างผู้เปนพิรุทเปนนิลโทษแล้ว ก็พึงให้หมายพิรุทไว้ แลให้เรียงโทษให้ชอบตามถ้อยคำสำนวนโจทจำเลย แลบอกให้โจทจำเลยรู้เห็นผิดแลชอบโดยยุติธรรมแลอย่าให้ราชฎรได้ความเดือดร้อน ท่านว่าผู้้นั้นมีบำเหน็ดบำรุงแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวให้จำเริญ (มาตรา 144 ตอนต้น)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 33 การพิจารณาคดี ห้ามเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ห้ามเห็นแก่สินบน ทำอุปายให้เสียความหรือเรียกเก็บเงินทองจากลูกความ นำลูกความใช้งาน ทำชู้
- มาตรา 110 ขุนนางที่มีหน้าที่รับรองทุกข์จากประชาชน พิจารณาคดีไม่เป็นธรรม
- มาตรา 127 พระเจ้าอยู่หัวให้ช่วยกันพิพากษา และมีผู้ขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษา
- มาตรา 144 ตอนต้น แนวทางการพิจารณาคดีของผู้พิพากษา ให้ใช้ปัญญาสอดส่องในคดี

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 171 ไม่ใช้บทบัญญัติที่กำหนดความผิดและโทษแก่ผู้พิพากษาโดยตรง เป็นเพียงมาตราที่กำหนดแนวทางให้ศาลใช้ดุลพินิจ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักเกินไป อาจมีรากฐานมาจาก อาชญาหลวงมาตรา 144 ตอนต้น ให้ใช้สติปัญญาพิจารณาคดีว่าควรลงโทษสถานใด

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 200 ความผิดฐานเจ้าพนักงานในการยุติธรรมกระทำการใดเพื่อช่วยมิให้ต้องโทษ หรือรับโทษน้อยลง ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งต่างๆ ที่

กฎหมายระบุไว้ คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ คือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐในการยุติธรรม หรือความบริสุทธิ์สะอาดแห่งตำแหน่งในการยุติธรรม²⁷

- มาตรา 201 เอาโทษแก่เจ้าพนักงานในการยุติธรรมที่เรียกรับสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ คุณค่าที่สำคัญที่กฎหมายอาญาค้ำครองความเป็นกลางของงานการยุติธรรม²⁸

- มาตรา 203 ความผิดฐานเจ้าพนักงานขัดขวางมิให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ความผิดสำเร็จเมื่อได้กระทำการป้องกันหรือขัดขวางจนเกิดผลไม่เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ความเด็ดขาดของคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล²⁹ คือ คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ มีการกำหนดฐานความผิดที่สอดคล้องกับพระอัยการอาชญาหลวงอาชญาหลวง มาตรา 127 แต่ไม่ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สรุปได้ว่ากฎหมายเก่านั้น มีการกำหนดฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมกำหนดไว้ เพื่อคุ้มครองงานยุติธรรมให้มีความบริสุทธิ์สะอาดให้เป็นที่พึ่งพาของประชาชนได้ จากการเปรียบเทียบฐานความผิดกฎหมายอาญาในแต่ละยุค สามารถสันนิษฐานได้ว่า บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญฐานหลายมาตรา นั้นได้รับแนวคิด อิทธิพลตลอดจนมีเจตนารมณ์ของกฎหมาย จากกฎหมายตราสามดวงมาเป็นหลักในการกำหนดฐานความผิดและโทษ

4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 206)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดทำลายวัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของบุคคลจำพวกใดใดก็ดี ทำให้วัตถุหรือสถานเช่นนั้นชำรุดทรุดโทรมเสียหายก็ดี ถ้ามันทำโดยอาการที่พึงเห็นได้ว่าเป็นข้อหมิ่น

²⁷ เพิ่งอ้าง, น.836.

²⁸ เพิ่งอ้าง, น.840.

²⁹ เพิ่งอ้าง, น.844.

	ประมาทแก่ศาสนาของบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไซ้รู้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาท ด้วยอัตราหนึ่ง (มาตรา 172)
พระอัยการอาชญาหลวง	- สมเด็จพระบวรราชเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณที่เสด็จพระราชดำเนินไปการ ณรงศ์สงครามก็ดี ไปประกาศแห่งใดใดก็ดี ท่านห้ามให้รุกรานบา ลลังพระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ พระวิหาร ภูมิจสถานบริเวณ ระนาวาสักอันเลย ถ้าผู้ใดขึ้นกระทำ ท่านจะทอนด้วยลวดหนึ่ง 10 ที (มาตรา 113) - ผู้ใดเล็ดเข้าลางสถานอารามหน้าจวนหน้าที่แลถนนแลศาลาใน เมืองนอกเมืองหมี่ค่านักดี ผู้ใดเห็นให้จับเอาผู้ลางผู้ไปทำลายนั้น มาบอกกล่าว จะให้ลงโทษทอนด้วยไม้หวาย 10 ที แล้วให้ไหมโดย มั่งง่าย เปนเบี้ยคนละสามพันไว้ซ่อมแปลงณศาลาอารามในสถาน นั้น ถ้าผู้ใดกระทำลามกในหน้าทับหน้าจวนผู้ใด แลหมี่จับกุมมาว่า ไซ้ ท่านให้ลงโทษแก่เจ้าจวนเจ้าทับนั้น (มาตรา 116)

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 113 พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปสงครามหรือประกาศที่ใด ห้ามผู้ใดรุกรานบาท
ทำลายพระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ พระวิหาร ภูมิจ หรือเคหะสถานใดในป่า มีเจตนารมณ์เพื่อ
คุ้มครองพุทธศาสนาและสิ่งที่เป็นที่สักการะทางศาสนา มิให้ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการ
เหยียดหยาม ทั้งนี้ที่ฐานความผิดนี้ปรากฏในพระอัยการอาชญาหลวงซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับ
ความมั่นคงแห่งอาณาจักร เพราะศาสนามีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของสังคม เป็นสิ่ง
ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมาแต่โบราณ หากผู้คนปฏิบัติตามคำสอนแห่งพุทธศาสนาย่อมจัก
ส่งผลให้สังคมโดยรวมมีความสุขไปด้วย และเมื่อบ้านเมืองสงบสุขประชาชนอยู่ในศีลธรรม
อันดีแล้ว อาณาจักรก็จะมีความเข้มแข็งมั่นคงตามมาด้วยนั่นเอง

- มาตรา 116 ผู้ทำลายสถานที่ ที่เป็นวัด จวน ถนน ศาลา ต้องรับโทษ เนื่องจากเป็น
การบ่อนทำลายและเหยียดหยามพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ข้อสังเกตว่ากฎหมายตราสามดวงมุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองศาสนาพุทธเป็นหลัก
ทั้งในพระอัยการอาชญาหลวง และกฎหมายลักษณะโจร มาตรา 48-52 ก็บัญญัติมุ่งคุ้มครอง
พุทธศาสนาเช่นกัน

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 172 ทำลาย วัตถุ สถาน อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา ทำให้ชำรุดทรุดโทรมเสียหาย หมิ่นประมาทแก่ศาสนาของบุคคลใด บัญญัติครอบคลุมไปถึงวัตถุทางศาสนา และครอบคลุมไปถึงศาสนาอื่นๆด้วย ไม่เพียงพุทธศาสนา เนื่องจากการมีแนวคิดยอมรับศาสนาอื่นมากขึ้น เปลี่ยนความคิดเดิมในสังคมไทยที่เคยคิดว่า การนับถือศาสนาอื่นนั้น ถือเป็นมิชฌาติจลฐ์ อีกทั้งแม้เป็นเพียงแค่การทำให้ชำรุด ทรุดโทรม เสียหาย ก็เป็นความผิดแล้วหากผู้กระทำมีเจตนากระทำโดยอาการที่เป็นหมิ่นประมาทแก่ศาสนา

มีคำพิพากษาฎีกาที่ 846/2483 พิพากษาว่า จำเลยขุดทำลายเจดีย์วัดซึ่งจดทะเบียนเป็นวัตถุโบราณ เพื่อมุ่งค้นหาทรัพย์ในเจดีย์ ตัดสินว่าแม้จำเลยจะมุ่งหาทรัพย์ แต่เมื่อรู้ว่าเจดีย์เป็นที่สักการะทางศาสนา จำเลยมีความผิดตามมาตรา 172³⁰

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 206 ลงโทษผู้ซึ่งกระทำความผิดด้วยประการใดๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ศาสนาหมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์ที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร มีศาสดา มีผู้เผยแผ่ และผู้ปฏิบัติตามโดยศาสนาพัฒนามาจากศีลธรรม มาตรานี้มีคุณธรรมทางกฎหมาย ได้แก่ความสงบสาธารณะ³¹ มาตรานี้นับเป็นเช่นเดียวกับมาตรา 172 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา แต่ใช้ถ้อยคำที่กระชับรัดกุมมากกว่า

ดังนั้น สามารถสันนิษฐานได้ว่า การปกป้องคุ้มครองพุทธศาสนา รวมทั้งศาสนาอื่นที่มีใช้พุทธศาสนานั้น ได้ปรากฏมาแต่อดีตในกฎหมายเก่าของไทยแล้ว ทั้งนี้ สะท้อนว่า ศาสนา เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จักทำให้อาณาจักรดำรงคงอยู่ได้ด้วยความสะดวก ร่มเย็น จึงบัญญัติให้เป็นส่วนหนึ่งในพระอัยการอาชญาหลวง อนึ่งลัทธิ เสรีภาพในการนับถือศาสนา กิวิวัฒนาการเรื่อยมา ตอกย้ำความคิดที่ว่า ทุกศาสนาย่อมมีคุณค่า เพราะสอนให้มนุษย์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รับรองสิทธิในการนับถือศาสนา ดังกล่าวในมาตรา 37 ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

³⁰ หยุด แสงอุทัย, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 7, น.305.

³¹ คณิศ ฌ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8, น.399.

5. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

5.1 ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 250) - ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตรา หรือรอยตราของทบวงการเมือง ขององค์การสาธารณะ หรือของเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท (มาตรา 251) - ผู้ใดใช้ดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยดังกล่าวมาในมาตรา 250 หรือมาตรา 251 อันเป็นดวงตรา รอยตราหรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้น ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ (มาตรา 252)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดปลอมดวงตรา หรือตราที่ประทับไว้ที่สิ่งใดอันเป็นตราแผ่นดินก็ดี หรือเป็นตราเจ้าพนักงานใดๆก็ดี ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษตามสมควรแก่เหตุ ดังจะว่าต่อไปนี้คือ (1) ถ้าปลอมตราพระราชลัญจกร ท่านว่ามันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงห้าพันบาท ด้วยอีกโสດหนึ่ง (2) ถ้าปลอมดวงตราของกระทรวงแลกรมในราชการก็ดี ปลอมดวงตราของสาธารณสถานก็ดี หรือปลอมดวงตราเจ้าพนักงานใดๆก็ดี ท่านว่ามันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาท ด้วยอีกโสດหนึ่ง (มาตรา 211) - ผู้ใดได้ดวงตราที่แท้จริงอย่างใดๆ ในมาตรา 211 นั้นไว้ในมือ ถ้าแลมันใช้ดวงตรานั้นผิดด้วยกฎหมาย โดยลักษณะอันสามารถจะเกิดความเสียหายขึ้นแก่สาธารณชนก็ดี หรือแก่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษฐานปลอมดวงตรานั้นแบ่งเป็นสามส่วน ให้ลงอาญาแก่มันแต่สองส่วน (มาตรา 212)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ผู้ใดมิกลัวพระราชอาญาพระเจ้าอยู่หัว แปลงตราพระราชลัญจกร

	แปลงตราพระคชสีห์ แลแปลงตราจัตุสดมภ์ที่ สอดคล้องเนื้อความใส่ เข้าในท้องตรา แลควักแกะรูปตราพระราชสีห์ ตราพระคชสีห์ ตรา จตุสดมภ์ แลตราปลอมใช้ตามพระธรรมนูญไปให้กรมการด้วย กิจการสิ่งใดๆก็ดี พิจารณาเป็นสัจ ท่านว่าผู้นั้นเลมิด ให้ลงพระราช อาญาโทษ 5 สถาน (มาตรา 55) - เพราะพรางควักตราปลอมตรา ได้สวนแท้จริงดังนี้ ผู้นั้นเลมิด ท่านให้ลงโทษ 4 สถาน (มาตรา 59)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 55 ตราพระราชสีห์ คชสีห์ ตราจตุสดมภ์ นั้นเป็นสัญลักษณ์ของหน่วยงานที่สำคัญในแผ่นดิน หากมีผู้ได้นำมาปลอมแปลงและใช้ในกิจการงานราชการไปในทางที่มีขอบแล้ว ย่อมจะเกิดผลกระทบอย่างมากต่อความมั่นคงและความศรัทธาของประชาชนต่อรัฐ ดังนั้น ตราของสถาบันหรือองค์กรต่างๆของรัฐจะต้องมีความมั่นคงน่าเชื่อถือและใช้เป็นหลักฐานได้

- มาตรา 59 ถ้อยคำว่า พรางควักตราปลอมตรา นั้นมีนัยคือการทำปลอมขึ้นซึ่ง ดวงตราหรือรอยตรา ไม่ได้จำเพาะว่าเป็นดวงตราของแผ่นดินเท่านั้น

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 211 กระทำการปลอมดวงตรา หรือตราที่ประทับไว้ที่สิ่งใดๆ มีทั้งกรณีปลอม ตราพระราชลัญจกร และกรณีปลอมดวงตราของกระทรวงแลกรมในราชการ ปลอมดวงตราของ สาธารณสถาน ปลอมดวงตราเจ้าพนักงานใด คำว่า ดวงตรา คือสิ่งที่แกะสลักไว้เป็นรูปตราต่างๆ อาจทำได้ด้วยไม้ ยาง โลหะ เพื่อใช้ประทับให้เกิดตราขึ้น ส่วนคำว่า ตรา หมายความว่า ความถึง รอยหรือ เครื่องหมายที่ประทับไว้ด้วยดวงตรา

- มาตรา 212 ใช้ดวงตราที่แท้จริงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 250 คำว่า ดวงตรา หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อให้เกิดรอยตรา ส่วน รอยตรา คือ รอยที่เกิดจากการประทับของดวงตรา และ พระปรมาภิไธย นั้นหมายถึงชื่อของ พระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะเป็นลายมือชื่อหรือพระนามาภิไธยย่อ หรือเครื่องหมายอันแสดงถึง พระปรมาภิไธยก็ตามคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ คือ ความมั่นคงเชื่อถือและใช้เป็น

หลักฐานได้ของดวงตราแผ่นดินหรือพระปรมาภิไธย³² นอกจากเอาติดกับบุคคลผู้ทำการปลอมดวงตราแผ่นดินแล้วยังขยายฐานความผิดครอบคลุมไปถึงผู้ปลอมรอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธยด้วย

- มาตรา 251 กำหนดเพื่อลงโทษผู้ซึ่งปลอมดวงตราหรือรอยตราของทบวงการเมือง คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ ความมั่นคงเชื่อถือและใช้เป็นหลักฐานได้ของดวงตรา³³

- มาตรา 252 เอาโทษต่อผู้ที่ใช้ดวงตรา รอยตรา หรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้นตามมาตรา 250 หรือมาตรา 251 ซึ่งต้องเป็นการเอาไปใช้อย่างดวงตราหรือรอยตราที่แท้จริง คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ ความมั่นคงเชื่อถือและใช้เป็นหลักฐานได้ของดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย³⁴

สรุป พื้นฐานความคิดและเจตนารมณ์ในการกำหนดฐานความผิดและโทษ ของพระอัยการอาชญาหลวง กฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา เป็นอย่างเดียวกัน เช่นนี้เป็นไปได้อย่างมากที่กฎหมายอาญาปัจจุบันในความผิดเกี่ยวกับดวงตราได้รับอิทธิพลแนวความคิดมาจากกฎหมายตราสามดวง

5.2 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือดัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 264) - ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท(มาตรา 265) - ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ ต้องระวางโทษ
------------------	---

³² เฟิงอ๋าง, น.481.

³³ เฟิงอ๋าง, น.483.

³⁴ เฟิงอ๋าง, น.484.

	จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท (มาตรา 266 (1))
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังจะว่าต่อไปนี้ โดยลักษณะที่สามารถอาจจะเกิดความเสียหายขึ้นแก่สาธารณชน หรือแก่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใด คือว่า (1) มันทำหนังสือปลอมขึ้นทั้งฉบับ หรือแต่ส่วนใดส่วนหนึ่ง (2) มันเติมข้อความตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการอย่างอื่น ในหนังสือที่แท้จริงก็ดี (3) มันประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอม ในหนังสือก็ดี ท่านว่ามันปลอมหนังสือ (มาตรา 222) - ผู้ใดปลอมหนังสือ แม้ไม่ตั้งใจจะให้หนังสือสำคัญ หรือถึงเป็นหนังสือราชการก็ดี ถ้าแลหนังสือนั้นได้ปลอมใช้เป็นหนังสือที่แท้จริง ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงสามปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 223) - ผู้ใดปลอมหนังสือโดยตั้งใจให้เป็นหนังสือสำคัญก็ดี หรือเป็นหนังสือราชการก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 224) - ผู้ใดปลอมหนังสือสำคัญโดยมันตั้งใจให้เป็นหนังสือสำคัญในราชการ มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงสิบปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 225(1))
พระอัยการอาชญาหลวง	- ทำตราสาร บัญชี กรมทัน ลบกรมก่อนแปลเป็นใหม่ก็ดี เสียความอื่นเข้า ลบสำนวนพิจารณาของตุลาการ แทรกข้อความอื่นใส่ ลบคำพิพากษาเสียเขียนอื่นสอดใส่ แปลงกฎหมาย (มาตรา 65) - แปลงสำนวนเพื่อเอาทาสเขาเป็นของตน, แปลงสำนวนคดีเสียเนื้อความ (มาตรา 106)

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 65 ถ้อยคำที่มีข้อความว่า ลบความก่อน แปลเป็นใหม่ หรือลบจำนวน พิจารณาของตุลาการแพ่งข้อความอื่นใส่ หรือ ลบคำพิพากษาเสีย เขียนอื่นสอดใส่ เหล่านี้มีนัย ว่าเป็นการแก้ไขข้อความด้วยประการใด ตามองค์ประกอบความผิดฐานปลอมเอกสารในประมวล กฎหมายอาญาไทยในปัจจุบัน ส่วนคำว่า เสียความอื่นเข้า หมายถึงการเติมข้อความ

- มาตรา 106 เป็นการแก้ไขด้วยประการใดลงในเอกสาร

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 222 บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารว่า (1) มันทำหนังสือ ปลอมขึ้นทั้งฉบับ หรือแต่ส่วนใดส่วนหนึ่ง (2) มันเติมข้อความตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วย ประการอย่างอื่น ในหนังสือที่แท้จริงก็ดี อันมีความหมายเดียวกับพระอัยการอาญาหลวง มาตรา 65 และ มาตรา 106 แต่บัญญัติเพิ่มเกี่ยวกับการประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอม ในหนังสือ ซึ่งมีได้มีปรากฏในพระอัยการอาญาหลวง

- มาตรา 223 และ มาตรา 224 เรื่องการปลอมหนังสือสำคัญ หรือหนังสือราชการ ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม อนึ่ง หนังสือสำคัญ มาตรา 6 (20) แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ให้นิยามว่า “บรรดาหนังสือซึ่งเป็นสำคัญแก่การตั้งกรรมสิทธิ์หรือหนี้สิน และบรรดาหนังสือที่เป็น หลักฐานแก่การเปลี่ยนแก้ หรือเลิกล้างโอนกรรมสิทธิ์หรือหนี้สินทุกอย่าง” ซึ่งในปัจจุบัน เรียก เอกสารดังกล่าวว่า เอกสารสิทธิ

- มาตรา 225 ปลอมหนังสือสำคัญในราชการ คือการปลอมเอกสารสิทธิอันเป็น เอกสารราชการ ในปัจจุบัน

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 264 วรรคแรก คือ ความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามมาตรา 1(7) “เอกสาร” หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือ แผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ถ่ายภาพหรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น พื้นฐานทางความคิดในการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับเอกสารคือ ความเชื่อถือและความมั่นคง ในการใช้เป็นพยานหลักฐาน³⁵

- มาตรา 265 คำว่า “เอกสารสิทธิ” เป็นไปตามบทนิยามในมาตรา 1 (9) คือเอกสาร ที่เป็นหลักฐานแห่งการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ส่วนคำว่า “เอกสารราชการ” หมายถึง เอกสารที่เจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือได้รับรองในหน้าที่ ตามบทนิยามมาตรา 1 (8)

³⁵ เฟิงฮ้าง, น.509.

- มาตรา 266 (1) เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ เช่นโฉนดที่ดิน

สรุปจากบทวิเคราะห์นี้ได้ว่า พื้นฐานความคิดและเจตนารมณ์ในการกำหนดฐานความผิดและโทษ ของพระอัยการอาชญาหลวง กฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา เป็นอย่างเดียวกัน เช่นนี้เป็นไปได้อย่างมากที่กฎหมายอาญาปัจจุบันในความผิดเกี่ยวกับดวงตราได้รับอิทธิพล แนวความคิดมาจากกฎหมายตราสามดวง

6. ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งเครื่องชั่ง เครื่องตวง หรือเครื่องวัด ที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้า หรือมีเครื่องเช่นนั้นไว้เพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 270)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดทำเครื่องวัด เครื่องชั่ง เครื่องตวง ใดๆ ให้ผิดพิกัตอัตรา โดยเจตนาจะฉ้อโกงเขา ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงสามปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 233) - ผู้ใดเจตนาฉ้อโกงเขา และมันใช้เครื่องวัด เครื่องชั่ง เครื่องตวง ใดๆ ที่เป็นของทำสำหรับฉ้อโกงก็ดี หรือมันมีเครื่องวัด เครื่องชั่ง เครื่องตวงเช่นนั้นไว้ เพื่อจะขายหรือจะใช้ก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงสามปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 234 วรรคแรก)
พระอัยการอาชญาหลวง	- พระเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติให้ซื้อขายสิ่งของตามถนนตระหลาด แลผู้ซื้อผู้ขายทำเกินพระราชบัญญัติไว้ มิได้ซื้อขายตามถนนตระหลาด มีกซื้อถูกขายแพงนอกพระราชบัญญัติ ท่านว่าเลเมิดพระราชอาญา ให้จำใส่ชื่อไว้สามวัน แลแล้วเอาไปประจานจนรอบตระหลาด แลให้ทวนด้วยไม้หวาย 25 ที อย่าให้ดูเยี่ยงกัน ถ้ากำนันตระหลาดมิได้กำชับว่ากล่าว ละให้ลูกตระหลาดซื้อถูกขายแพงกว่าถนนตระหลาดอันพระเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติห้ามไว้ ให้เอากำนันตระหลาดจำใส่ชื่อไว้สามวัน แลทวนด้วยไม้หวาย 15 ที

	(มาตรา 36)
--	--------------

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 36 พระเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติให้ซื้อขายสิ่งของตามถนนตลาด ผู้ซื้อผู้ขายมิได้ซื้อขายตามถนนตลาด มักซื้อถูกขายแพงนอกพระราชบัญญัติ ย่อมแสดงให้เห็นทราบทั่วกันว่า กฎหมายเก่าของไทยนั้นน่าจะมีการกำหนดราคาส่งของบางประเภทที่แน่นอนเอาไว้ ผู้ที่ทำการขายแพงกว่าที่กำหนดจะต้องได้รับโทษ ผู้เขียนเห็นว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายของมาตรานี้ ก็เพื่อความยุติธรรมในการการค้า มิให้ผู้ขายเอาเปรียบผู้ซื้อนั่นเอง

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 233 ทำเครื่องวัด เครื่องชั่ง เครื่องตวง อย่างไรก็ดีให้ผิดพิกัตอัตรา โดยเจตนาจะฉ้อโกงเขา เจตนารมณ์เดียวกันคือห้ามขายของแพง แต่กรณีนี้มิใช่การกำหนดราคาส่งของไว้ในกฎหมาย

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 270 บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเครื่องชั่งตวงวัดที่ผิดอัตรา คำว่า เครื่องชั่งตวง วัด นี้ไม่จำกัดว่าต้องเป็นระบบใดระบบหนึ่งเท่านั้น อาจเป็นระบบเมตริกซ์ เป็นเกวียน เป็นถัง ก็ได้ ผู้ที่ซื้อหรือมีไว้เพื่อใช้นั้นต้องมีเหตุชักจูงใจเพื่อเอาเปรียบในการค้าด้วยจึงจะเป็นความผิดคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับการค้า คือ ทรัพย์สิน³⁶

อนึ่ง ความผิดเกี่ยวกับการค้านั้น ประเทศไทยเคยมีพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมราคาสินค้าในท้องตลาด ปัจจุบันถูกยกเลิกแล้ว แต่มีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 บังคับใช้แทน

ด้วยบทวิเคราะห์ดังกล่าว ถึงแม้ว่าการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการค้าในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ จะไม่ใช่การลงโทษการกระทำผิดอย่างเดียวกันกับในพระอัยการอาชญาหลวงโดยตรง หากแต่ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งหนึ่งที่น่าจะสืบทอดกันมา คือการที่กฎหมายอาญามุ่งคุ้มครอง ความยุติธรรมในการการค้า เพื่อมิให้ มีการเอาเปรียบในทางการค้ากัน

³⁶ เฟื่องอ้าง, น.381.

7. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา 276) - ผู้ใดกระทำความผิดแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 278) - ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 284)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดบังอาจใช้อำนาจด้วยกำลังกาย หรือด้วยวาจาขู่เข็ญกระทำชำเราขึ้นใจหญิง ซึ่งมีไภรรรยาของนั่นเอง มันผู้นั้นข่มขืนทำชำเรา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ปีหนึ่งขึ้นไปจนถึงสิบปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 243) - ผู้ใดกระทำความผิดแก่บุคคลอายุเกินกว่าสิบสามขวบขึ้นไป โดยมันให้อำนาจด้วยกำลัง หรือด้วยวาจาขู่เข็ญ หรือมันใช้อุบายหลอกลวงด้วยประการใดๆ ก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงสามปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 246)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ผู้ใดแลทำอุก 5 ประการ คือ เห็นเขาหมดหน้าผิงใจไปเกาะกุมเอามาเป็นเมียตนโดยพลการเอง หนึ่ง ฯลฯ ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน... (มาตรา 14) - ผู้ใดทงศ์ศักดิ์สำหาวเหนเมียท่านเหนลูกสาวท่าน เอาพักพวกไปยื้อชักเอามาเป็นเมียก็ดี เป็นข้าคนก็ดี แลทำทราจาวให้เขาเสียตัวก็

	ดี เข้าในรวางอุกอรุกราชชมแห่งท่านๆให้ลงโทษในข้อเลเมิด 6 สถาน (มาตรา 49) - ผู้ใดเอาแม่มางานท่านขึ้นเรือน หมิได้พิศทูลพระเจ้าอยู่หัว ท่านรู้ด้วยประการใด ให้ลงโทษสองสถาน สถานหนึ่งให้ทวนด้วยลวดหนักคนละ 30 ที่ สถานหนึ่งให้ไหมโดยยศาศักดิ์ (มาตรา 85) - ผู้ใดรู้ว่าผู้ใดเอาแม่มางานท่านขึ้นเรือน แลมันผู้นั้นเปนสมักพักพวกสมเล่ห์เห่นเปนใจด้วยกัน มิได้รำเรียนพิศทูลพระเจ้าอยู่หัว ให้ลงโทษสองสถานหนึ่งให้ทวน 25 ที่1 สถานหนึ่งให้ไหมโดยยศาศักดิ์ 1 (มาตรา 86) - ข้าหลวงอันท่านมอบไว้อยู่นอกวัง มีผู้บังอาจลักพาไปทำเปนขี้เมีย ถ้าหญิงนั้นยินยอมด้วย ให้ทวนด้วยลวดหนักทั้งหญิงทั้งชายโดยฉกรรแล้วให้ไหมมันคนร้ายนั้นโดยขนาด (มาตรา 99) - มุกขมนตรีขุนมนายเวงไปรังเมืองไปสือเมือง แลไปราชการอันใดใดก็ดี ภรรยาผู้นั้นอยู่ภายหลัง แลผู้มีบันดาศักดิ์ ไปเรือนท่านผู้ไปราชการในกลางคืนกลางวันก็ดี ท่านว่าหมิชอบ ถ้าผู้ใดขึ้นไปท่านให้ปรับไหมผู้นั้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามยศาศักดิ์ (มาตรา 130)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 14 เห็นเขาหมดหน้าพึงใจ ไปเกาะกุ่มเอามาเป็นเมียตนโดนผลการเอง มีนัยเป็นการคุมครองเสรีภาพในทางเพศ

- มาตรา 49 เห็นลูกสาวท่าน เอาพักพวกไปยื้อชักเอามาเป็นเมียก็ดี เป็นข้าคนก็ดี แลทำทูลจารย์ให้เขาเสียตัว การยื้อชัก และการเกาะกุ่ม คือการใช้กำลังหรือกระทำการประทุษร้ายแก่กาย คำว่า “ ทูลจารย์ ” ตามพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายความว่า ความประพฤติชั่วช้าเลวทรามในที่ซึ่งไม่ควร และคำว่าอนาจาร หมายความว่า ความประพฤติชั่ว ความประพฤติน่าอัปอาย ซึ่งมีความหมายเป็นอย่างเดียวกัน จึงน่าเชื่อว่า คำว่าอนาจารมีรากฐานมาจากคำว่า ทูลจารย์ในพระอัยการอาชญาหลวง มีคำพิพากษาศาลพระราชอาญา ลงวันที่ 26 พฤษภาคม ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) วินิจฉัยคดีที่นายชุ่มจำเลยบังอาจฉุดลากหนูรีว อายุ 23 ปี และปลุกปล้ำทำอนาจารโดยหนูรีวมิได้สมัครใจยินยอม และแม้หากว่าได้รักใคร่กับจำเลยมานาน

แล้วก็ดี จำเลยก็ไม่มีอำนาจจะปลุกปล้ำทำอนาจารแก่หญิง และถึงแม้ชายขอบุตรสาวท่านแล้ว ก็ยังหาได้แต่งงานกันไม่ ชายก็ไม่มีสิทธิจะฉุดลากหญิงไป ให้ลงโทษจำคุกนายชุ่มจำเลยไว้มีกำหนด 3 เดือน³⁷ จึงมีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 โดยผ่านทางกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 130 การที่ผู้มีบรรดาศักดิ์ ไปเรือนท่านผู้ไปราชการต่างเมืองโดยมีภรรยาอยู่ที่เรือน ไม่ว่าจะเป็นเวลากลางคืนหรือกลางวันก็ตาม ผู้เขียนมีความเห็นว่าเหตุที่กำหนดเป็นความผิด เพราะถือเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศ เป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดศีลธรรมตามมา

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 243 ถ้อยคำว่า “ใช้อำนาจด้วยกำลังกาย” นั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะมีรากฐานมาจากคำว่า เกาะกุม หรือยื้อชัก ตามพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 14 และมาตรา 49 เพราะมีนัยแสดงถึงความไม่ยินยอมของหญิงที่ถูกกระทำ เช่นเดียวกัน

- มาตรา 246 กระทำ อนาจาร หมายถึง การกระทำที่ไม่สมควรทางเพศ เช่น กอด จูบ ลูบคลำ หรือจับต้องอวัยวะต่างๆ ข้อสำคัญต้องดูจิตใจของผู้กระทำด้วย โดยต้องพิจารณากาลเทศะและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 130 สังเกตว่า ผู้มีบรรดาศักดิ์นั้น แค่เพียงไปเรือนท่านผู้ไปราชการต่างเมืองที่ทิ้งภรรยาไว้ให้อยู่เฝ้าเรือน ก็ถือเป็นการไม่สมควรในทางเพศแล้ว

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 276 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เขาเข้าใจผิดคิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น คำว่า “ผู้อื่น” หมายถึงหญิงตามธรรมชาติที่ถือกำเนิดมาเป็นเพศที่ออกลูกได้และรวมถึงชายแปลงเพศเป็นหญิงด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 157/2524) ดังนั้นการกระทำระหว่างหญิงต่อหญิงหรือชายต่อชายจึงเป็นความผิดฐานนี้ได้ ไม่จำกัดแค่เพียงเพศหญิงคุณธรรมทางกฎหมายคือ เสรีภาพในทางเพศ³⁸

³⁷ประกาศนํ อวยชัย, ข้อโต้แย้งจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือฎีกา 100 ปีตามกฎหมายอาญา เล่ม 1, (กรุงเทพมหานคร: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2537), น. 150-157.

³⁸คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 8, น.404.

- มาตรา 278 กระทำอนาจาร หมายความว่า ความประพฤติน่าอัปอาย ลามก น่าบัดสี ทำให้เป็นที่อัปอายเป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อื่นในทางเพศ ส่วนการใช้กำลังประทุษร้าย ได้แก่ การใช้แรงกายภาพ โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังรุนแรงแต่อย่างใด และการกระทำในมาตรานี้ ไม่จำกัดว่าจะต้องกระทำระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น เสรีภาพในทางเพศ³⁹ เป็นคุณค่าที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง

- มาตรา 284 ความผิดฐานพาหญิงไปเพื่อการอนาจาร เป็นลักษณะที่ผู้ถูกพาไปไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงนั้นไม่ยินยอม วิธีการคือใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีการข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด มูลเหตุชักจูงใจเพื่อการอนาจาร คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ การขูดรีดทางเพศ⁴⁰

ด้วยบทวิเคราะห์ดังกล่าวนี้สันนิษฐานได้ว่า ความผิดฐานอนาจารในกฎหมายเก่าคุ้มครองกว้างขวางกว่ากฎหมายอาญาปัจจุบัน เพราะเพียงการไปเรือนของท่านผู้ไปราชการที่มีภรรยาเฝ้าเรือนอยู่ไม่ว่าเวลากลางวันหรือกลางคืนก็เป็นความผิดแล้ว แต่ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรากฎหมายอาญาสมัยใหม่ (เฉพาะประมวลกฎหมายอาญา) คุ้มครองครอบคลุมมากกว่าโดยให้ความคุ้มครองทั้งเพศหญิงและเพศชาย แต่ทั้งนี้คุณธรรมทางกฎหมาย ก็มีความสอดคล้องกันคือ เสรีภาพในทางเพศ

8. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

8.1 ความผิดต่อชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี (มาตรา 288)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดกระทำโดยเจตนาให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย ท่านว่ามันฆ่าคนโดยเจตนา มีความผิดให้ลงอาญาแก่มันตามโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือสถานหนึ่งให้ประหารชีวิตให้มันตายตกไปตามกัน สถานหนึ่งให้จำคุกไว้จนตลอดชีวิต สถานหนึ่งให้จำคุกไว้จนตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี (มาตรา 249)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ห้ามมิให้ฟันแทงกันตาย แลมิให้ทำร้ายในแผ่นดินท่าน ผิดผู้ใด

³⁹ เฟิงอ๋าง, น.419.

⁴⁰ เฟิงอ๋าง, น.445.

	ทะนงศักดิ์สำหรับทำล่วงเกินพระราชบัญญัติ ผู้นั้นต้องในระวาง บังอาจ ท่านให้ลงโทษ 8 สถาน (มาตรา 10)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อชีวิต

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 10 แม้ว่าจะใช้ถ้อยคำว่า ห้ามพินแทงกันตาย ตาเจตนารมณ์ของกฎหมายมีมากกว่านั้น กล่าวคือ ห้ามมิให้ฆ่ากันตายในแผ่นดินไม่ว่าจะฆ่าด้วยวิธีใด แต่คุณธรรมทางกฎหมายเน้นไปที่การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในอาณาจักรมากกว่า มุ่งคุ้มครองคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 249 กระทำโดยเจตนาให้ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตาย หมายถึงการกระทำทุกชนิด แต่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งเน้นคุ้มครองชีวิตมนุษย์มากขึ้น

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น “ฆ่า” หมายถึงการทำให้ตาย ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ทั้งนี้คุณค่าที่กฎหมายอาญามุ่งให้ความคุ้มครอง คือ ชีวิตมนุษย์⁴¹ แม้ในประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติ ถ้อยคำ โดยเจตนา อย่างในกฎหมายลักษณะอาญา ก็ต้องเป็นการเจตนาฆ่า แต่มาตรา 59 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเจตนาไว้เป็นบททั่วไปแล้ว กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดต้องรู้สำนึกในการกระทำ คือรู้ตัวและรู้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกกระทำมีชีวิต และประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลว่าการกระทำของตนจะทำให้เกิดความตายขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ความผิดฐานเจตนาฆ่าตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติห้ามการกระทำที่เป็นการมุ่งร้ายต่อชีวิตผู้อื่น อันเป็นความสอดคล้องกับพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 10 หากแต่ในพระอัยการอาชญาหลวงนั้น น่าจะกำหนดฐานความผิดเพื่อคุ้มครองความสงบสาธารณะ มากกว่า การคุ้มครองคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์

8.2 ความผิดต่อร่างกาย

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
------------------	---

⁴¹ เฟิงอ้าง, น.77.

	(มาตรา 295) - ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี (มาตรา 297)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดมิได้มีเจตนาจะฆ่าให้ตาย แต่มันทำแก่เขาถึงแก่บาดเจ็บ ทุพพลภาพก็ดี หรือทำแก่เขาถึงวิกลจริตก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสองปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง (มาตรา 254) - ผู้ใดกระทำประทุษร้ายทำร้ายแก่ร่างกายจนมีผลถึงสาหัส แก่ผู้ถูกกระทำร้าย ฯลฯ มันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป จนถึงเจ็ดปี (มาตรา 256)
พระอัยการอาญาหลวง	- มีพระราชโองการพระราชบัญญัติพระราชกำหนดกฎหมาย แต่งตั้งไว้ประการใดให้กระทำตาม ถ้าผู้ใดมิกระทำตามทำนอกทำ เหนือพระราชโองการพระราชบัญญัติพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี แลทะนงศักดิ์ว่าตนมียศศักดิ์ดี คุณพวกฟ้องบ่าวไพร่ไปฉุดคร่าเอา ข้าคนบ่าวไพร่ลูกเมียท่านมาตีโบยจำจองโดยผลการเองก็ดี ท่านว่าผู้นั้นเลมิด ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 21) - ทะนงศักดิ์สำหรับข้าข้าง ม้า เรือ เอาพวกฟ้องข้าคนถือหอคาบ เชนเสลโหลหลาวเหล็กอาวุธไปกันโขกบ้านท่านสับฟันเรือนท่าน ผลักใส่ท่านเอาไปมัดผูกตบถองตีดำจำชื่อ คา ไช้ตรวนใส่ปลอก เอาไช้ตรวนปลอกเข้ามาเทียบเทียบ เชือกสอดสอดผูกตีนผูกมือก็ดี (มาตรา 34) - ผู้ใดบังอาจเอาพวกฟ้องพี่น้องเพื่อนฝูงรุกไปยื้อชักผลักใส่ตีดำพาวายถึงที่ถึงแดนท่านก็ดี แลอ้างว่าพระเจ้าอยู่หัวท่านใช้ให้กระทำก็ดี บังอาจข่มเหงราษฎรเอาเองดั่งนั้น พิจารณาเปนสัจ ให้ลงโทษ 3 สถานฯหนึ่งท่านให้ทวนด้วยไม้หวาย 25 ที 30 ที แล้วประจาน 1 สถานหนึ่งให้จำแล้วเอาตัวออกจากราชการ 1 สถานหนึ่งให้ไหมไถ่ต้นคอโดยยศศักดิ์ 1 ส่วยโทษอันตนได้กระทำแก่ท่านนั้นให้ไหมโดยยศศักดิ์ (มาตรา 78)

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อร่างกาย

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 21 ใช้ถ้อยคำว่า “ตีโบย” มาตรา 34 ใช้คำว่า “ตบถองตี” มาตรา 78 ถ้อยคำ “ยื้อชักผลักไสตีดำพาวาย” ทั้งหมดเป็นกริยาที่แสดงถึงการใช้กำลังทำร้าย หรือ ประทุษร้ายแก่ร่างกายผู้อื่นทั้งสิ้น

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 254 เขาผิดต่อผู้ทำแก่เขาถึงแก่บาดเจ็บทุพพลภาพ
- มาตรา 256 ความผิดฐานทำร้ายแก่ร่างกายจนมีผลถึงสาหัสแก่ผู้ถูกทำร้าย

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 295 เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย การทำร้าย หมายถึงการกระทำด้วยวิธีใดๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจมีผลให้บาดเจ็บ ไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นการกระทำที่เฉพาะเจาะจงอย่างหนึ่งอย่างใดอย่างที่กำหนดในพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 21 , มาตรา 34 และมาตรา 78 คำว่า อันตรายแก่กาย หมายถึงการทำให้เกิดบาดเจ็บแตกหักเสียหายแก่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นได้ทำโดยถูกเนื้อต้องตัวหรือไม่ ส่วนคำว่า อันตรายแก่จิตใจนั้น ไม่ใช่เรื่องของความรู้สึกหรืออารมณ์ เช่น เสียใจ เจ็บใจ แค้นใจ แต่การทำร้ายจิตใจตามกฎหมาย คือการทำร้ายจนสมองเสียหาย เพราะเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายที่ใช้ในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึก ซึ่งมาตรานี้มีคุณธรรมทางกฎหมายคือ ความปลอดภัยของร่างกาย⁴² บัญญัติด้วยถ้อยคำที่กว้างขวางครอบคลุมมากกว่า

- มาตรา 297 รับอันตรายสาหัส แม้ผู้กระทำมิได้มีเจตนาให้รับบาดเจ็บถึงสาหัส แต่ผลของการกระทำทำให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำก็ต้องมีความผิดฐานนี้

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สันนิษฐานได้ว่ามีความสอดคล้องกันระหว่างกฎหมายเก่าของไทยกับกฎหมายอาญาสมัยใหม่ในการกำหนดฐานความผิดที่เป็นความผิดต่อร่างกาย ถึงแม้ว่าพระอัยการอาชญาหลวงจะบัญญัติการทำความผิดด้วยถ้อยคำที่เฉพาะเจาะจงมากกว่ากฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งกฎหมายอาญาสมัยใหม่ยังมีการกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น แต่ต่างก็มีเจตนารมณ์เป็นเช่นเดียวกันคือคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย

⁴² เฝิงฮ้าง, น.120.

9. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

9.1 ความผิดต่อเสรีภาพ

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดข่มขืนใจให้ผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือยอมจำนนต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 309) - ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 310) - ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 318) - ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 319)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มีอำนาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำด้วยประการใดใด ให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง (มาตรา 270 วรรคแรก) - ผู้ใดบังอาจพาเด็กอายุตั้งแต่สิบขวบขึ้นไปจนถึงสิบแปดขวบไปเสียจากบิดามารดา หรือจากผู้ที่มีอำนาจคุ้มครองเด็กนั้นโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเด็กมิได้เต็มใจไปด้วยมั่นคงดี แลผู้ใดรู้แล้วว่าเด็ก

	คนใดมีผู้พาไปโดยทุจริตเช่นนั้น มันบังอาจซื้อหรือขายเด็กหรือรับเอาเด็กนั้นไว้โดยเจตนาทุจริตก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงสามปี แลให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 274 วรรคแรก) - ผู้ใดบังอาจพาเอาหญิงคนใดไปเพื่อการอนาจาร โดยมันขูดคร่าพาไปด้วยกำลังก็ดี หรือมันขู่เชิญให้ไปด้วยความกลัวก็ดี หรือพาไปด้วยใช้อุบายทุจริตล่อลวงประการใดใดก็ดี แลผู้ใดที่รู้แล้วว่าหญิงคนใดมีผู้พาไปโดยทุจริตเช่นนั้น มันบังอาจซ่อนเร้นหญิงนั้นไว้ก็ดี ท่านว่ามันผู้กระทำการอย่างใดใดเช่นว่ามาในมาตรานี้มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 276)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ผู้ใดทำอุก 5 ประการ ประการหนึ่งคือ ชัดเคื่องท่านว่าไม่เป็นสมักสามพวกฟ้องตน แลท่านหาผิดมิได้แลเกาะกุมเอามาจำจองไว้ ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 14) - ไพรฟ้าอันอาไศรยอยู่ในเสมาอาณาเขตจังหวัดเมืองใหญ่เมืองน้อยในถิ่นถานบ้านนอกขอบชนบท ท่านให้เขาอยู่สุขเย็นใจเขา ท่านมิให้อูกอาจแก่เขาเลย แม้นผู้ใดทำอุกอาจแก่เขา แลทงศักดิ์ว่าตนมียศศักดิ์ดี เห็นว่าเขาจะมีใส่เกล้าว่าเขาผิด เอาเขามาจำไว้ แลริบราชบาตเอาสิ่งสิ้นข้าคนเขาก็ดี เห็นว่าเขาเป็นสมักสมาอาไศรยเขาไซ้ประหิดประอนต่นๆ รุกรานเขาเขาใส่สังขลิกะบัญญัติจำไว้ด้วยแรงตนเองก็ดี อนึ่งว่าท่านผิดถูกถูกเมียตนๆ มิจับได้แต่ได้ยินคำผู้บอกเล่าก็เอาพี่น้องลูกหลานข้าคนเพื่อนฝูงตนไปรุกรานเขาเขามาทำเป็นสาหัสก็ดี อนึ่งสิ่งสิ้นนี้ตนมิอยู่แก่ท่าน ตนไปยื้อชักผลักเอาท่านด้วยแรงตน ชิงเอาสิ่งสิ้นท่านมาเป็นสิ่งตนก็ดี ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 32) - ผู้ใดทงศักดิ์สำหรับขี่ช้าง ม้า เรือ เอาพวกฟ้องข้าคนถือหอกดาบ เชนเสโล่ หลาวแหลนเครื่องศาสตราอาวุธไปกันโงกบ้านท่าน สับฟันเรือนท่าน เอาหอกทิ่มแสบแทงเรือนท่าน ฟันทะลายเรือนท่านเสีย

	กิติ ยื้อชักผลักดันให้ท่านเอาไปมัดผูกตบถองตีดำจำชื่อ คา ไช้ตรวนใส่ปลอก เอาไช้ตรวนปลอกเข้ามาเทียบเทียบ เอาเชือกสอดสอดผูกตื้นผูกมือกิติ ธิราชบาดเกบเอาทรัพย์สินของสิ่งใดใดของท่านมาเปนนอนาประโยชน์แห่งตนกิติ ช่มเหลงเอาท่านมาเปนบ่าวไพร่ข้าคนกิติ ทำอุกคดียิโรดั่งนี้ ท่านว่ามันผู้ร้ายกันโทษเบียดเบียนไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินท่านแตกฉานชานชนไป ให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 34)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อเสรีภาพ

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 14 มีถ้อยคำว่า“จับเอามาจำจองไว้” มาตรา 32 คำว่า “เอาเขาามาจำไว้” และ “เอาเขาใส่สังขลิกะบัญชา (ไช้ตรวน)” มาตรา 34 “เอาไปมัดผูกตบถองตีดำจำชื่อ คา ไช้ตรวนใส่ปลอก เอาไช้ตรวนปลอกเข้ามาเทียบเทียบ เชือกสอดสอดผูกตื้นผูกมือ” นั้น ย่อมเป็นการกำหนดฐานความผิดเพื่อคุ้มครอง เสรีภาพของไพร่ฟ้าประชาชน โดยเฉพาะมาตรา 34 ผู้กระทำน่าจะหมายถึง เหล่าทหาร หรือขุนนางของแผ่นดินที่มีอำนาจมีกองกำลังและอิทธิพลเพราะคำว่า ทะนงศักดิ์สำหาวชี้ข้าง ม้า เรือ เอาพวกพ้องข้าคนถือหอกดาบเขนเสโล่หลาวเหล็กอาวุธ ผู้ที่มีข้างม้า เรือ กำลังคน และศาสตราวุธได้นั้นต้องไม่ใช่ชาวบ้านหรือประชาชนธรรมดา

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 270 เอาโทษต่อบุคคลซึ่งไม่มีอำนาจหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น หรือทำให้ผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระ ถ้อยคำที่ใช้ในมาตรานี้ กระชับและครอบคลุมการกระทำใดก็ตามที่ทำให้ผู้อื่นเสียเสรีภาพ

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 309 เป็นฐานความผิดที่เรียกว่า ช่มชื่นใจผู้อื่น เป็นการจำกัดเสรีภาพในการกระทำหรือไม่กระทำโดยมีการข่มขู่ เพื่อให้กระทำหรือยอมตามความประสงค์ของผู้กระทำผิด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มชื่นใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งการทำให้กลัวอาจทำได้ด้วยวาจา หนังสือ หรือท่าทาง ไม่ว่าจะขู่ว่าจะทำอันตรายในปัจจุบันหรืออนาคต ความผิดสำเร็จเมื่อผู้ถูกข่มชื่นใจเกิดความกลัวและยอมตามที่ขู่ โดยสิ่งที่เป็นคุณค่าและเป็นพื้นฐานความคิดในการกำหนดฐานความผิดนี้คือ เสรีภาพในการตัดสินใจและเสรีภาพในการกระทำตามที่ตกลงใจ⁴³

⁴³ เฟิงอ้าง, น.202.

- มาตรา 310 ฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว โดยไม่จำเป็นต้องใช้กำลังประทุษร้าย แต่ต้องมีการกักขัง คือการตัดเสรีภาพ ไม่ให้ออกไปไหน ให้อยู่ในที่กำหนดโดยมีขอบเขตจำกัดโดยไม่สมควรใจ หรือการกระทำที่เป็นการหน่วงเหนี่ยว คือการจำกัดเสรีภาพไม่ให้เข้าไป ทั้งนี้โดยที่ผู้กระทำไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้โดยชอบ พื้นฐานในทางความคิดเพื่อกำหนดฐานความผิดคือเพื่อ ค้ำครองเสรีภาพในร่างกาย หรือเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทาง⁴⁴

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สันนิษฐานได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาในฐานความผิดที่เป็นความผิดต่อเสรีภาพ นั้นได้รับแนวคิด อิทธิพล ตลอดจนมีเจตนารมณ์ของกฎหมาย จากกฎหมายตราสามดวงมาเป็นหลักในการกำหนดฐานความผิดและโทษ ถึงแม้ว่าพระอัยการอาชญาหลวงจะบัญญัติการทำความผิดด้วยถ้อยคำที่เฉพาะเจาะจงมากกว่ากฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา แต่คุณธรรมทางกฎหมายไม่ต่างกันคือ คุณค่าแห่งเสรีภาพในร่างกาย และเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทาง

9.2 ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 326)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดใส่ความผู้อื่น ซึ่งอาจจะให้เขาเสียชื่อเสียง หรืออาจจะให้คนทั้งหลายดูหมิ่น หรือเกลียดชังเขานั้น ถ้ามันกล่าวต่อหน้าคนแต่สองคนขึ้นไปก็ดี หรือกล่าวแก่บุคคลนับแต่สองคนขึ้นไปก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานหมิ่นประมาทเขา มันต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือสถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินพันบาท หรือสถานหนึ่งทั้งปรับทั้งจำด้วยโดยกำหนดที่วามมาแล้ว (มาตรา 282)
พระอัยการอาชญาหลวง	- ทาสฟ้องเท็จว่านายเงินเป็นโจรปล้นสะดมทรัพย์สินของผู้อื่น หรือเงินทองของหลวง หรือฟ้องว่าคิดกบฏต่อแผ่นดิน (สรุปจากมาตรา

⁴⁴ เฟิงอ๋าง, น.204.

	104) - ผู้ใดทูลคดีแต่พระผู้เป็นเจ้า ว่ามีผู้เลมิดพระราชอาชญาที่ดี แล ความตนเองก็ดี ความนายดาบนายมหาดไทอันไปอยู่ประจำการก็ ดี ความปาวไพร่ตนก็ดีท่านให้ตราเป็นหนังสือโดยดำเนียรคตินั้นมา ถวายท่าน จึงให้เรียกหาผู้เลมิดพระราชอาชญานั้นมาพิจารณาโดย ขนาด เมื่อพิจารณาเป็นสัจว่าผู้เลมิดพระราชอาชญาท่าน ท่าน ให้ลงโทษโดยพระราชกฤษฎีกาอันท่านให้ตราไว้แต่ก่อนนั้น แม้น เมื่อมันผู้นั้นมิได้เลมิดพระราชอาชญาท่านก็ดี ข้อคดีของตนแลผู้อื่น ก็ดี บันดาโทษท่านจะลงแก่มันเท่าใด ท่านจะให้ลงแก่ผู้ถวาย หนังสือเท่านั้น (มาตรา 112) - ดำท่านผู้มีบันดาศักดิ์ ท่านให้ลงโทษ 4 สถาน (มาตรา 58)
--	---

บทวิเคราะห์ ความผิดต่อชื่อเสียง

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 104 การที่ฟ้องว่านายเงินเป็นโจร เป็นการกระทำที่ใส่ความทำให้นายเงิน
เสียชื่อเสียงถูกเกลียดชัง จึงมีนัยเป็นการหมิ่นประมาทนายเงินด้วย

- มาตรา 112 การที่ทูลคดีพระเจ้าอยู่หัวว่า มีผู้ละเมิดพระราชอาญา นอกจากจะเป็น
การฟ้องเท็จแล้ว ยังเป็นการทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นเกลียดชังด้วย

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 282 คือ ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรานี้คือกรณีหมิ่นประมาทแท้
(defamation) ซึ่งต้องมีองค์ประกอบภายนอกดังนี้ คือ (ก) ใส่ความผู้อื่น (ข) อาจทำให้ผู้อื่น
นั้นเสียชื่อเสียงหรืออาจทำให้คนทั้งหลายดูหมิ่นหรือเกลียดชังเขา (ค) กล่าวต่อหน้า หรือกล่าวแก่
บุคคลที่ละคนนับแต่ 2 คนขึ้นไป (ง) เป็นการใส่ความบุคคล

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 326 ความผิดฐานหมิ่นประมาท การกระทำที่เป็นการกระทบต่อชื่อเสียง
เกียรติยศ โดยการใส่ความ ซึ่งหมายถึงการแสดงพฤติกรรม หรือยืนยันข้อเท็จจริงหรือแสดง
ความเห็นถึงบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเท็จหรือจริงก็หมิ่นประมาทได้ เช่นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความ

ประพจน์ชั่วหรือทุจริต การกำหนดฐานความผิด มีนัยเหมือนกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 282 แต่บัญญัติให้ถ้อยคำมีความกระชับมากขึ้น คุณธรรมทางกฎหมายคือ เกียรติ⁴⁵

จากบทวิเคราะห์ข้างต้นนี้ว่า ฐานความผิดเหล่านี้ถูกบัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครองเกียรติ เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิตของมนุษย์ประการหนึ่ง กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า คนเราทุกคน ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ เป็นที่รักของผู้อื่น หรืออย่างน้อยไม่ถูกเกลียดชัง จึงปรากฏว่ากฎหมาย อาญาสมัยใหม่มีรากฐานแนวคิดในการกำหนดฐานความผิดและโทษมาจากกฎหมาย ตราสามดวง

10. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ประมวลกฎหมายอาญา	- ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา 334) - ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 336 วรรคแรก) - ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ (1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือ (3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 339 (1), (3)) - ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท (มาตรา 340 วรรคแรก) - ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 355) - ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ
------------------	---

⁴⁵ เฟิงอ้าง, น.193.

	หรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกหรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 357 วรรคแรก) - ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 358) - ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 362) - ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 ได้กระทำโดย (1) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (2) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไป (3) ในเวลากลางคืน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 365)
กฎหมายลักษณะอาญา	- ผู้ใดบังอาจเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยการทุจริตทรัพย์นั้นจะเป็นของของผู้นั้นผู้ใดทั้งนั้นก็ตาม หรือผู้หนึ่งผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์นั้น แม้แต่ส่วนหนึ่งก็ตาม ถ้าแลมันบังอาจเอาไปโดยเจ้าของเขา มิได้อนุญาตไซ้ร ท่านว่ามันคือโจรลักทรัพย์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาท ด้วยอีกไซ้ดหนึ่ง (มาตรา 288) - ผู้ใดลักทรัพย์โดยกิริยาฉกฉวยเอาทรัพย์พาหนีไปต่อหน้า ท่านว่ามันมีความผิดฐานเป็นโจรชิงทรัพย์ ถ้าแลมันมิได้ทำให้ผู้ใดมีบาดเจ็บด้วย ท่านว่ามันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไป

	จนถึงห้าปี แลให้ปรับตั้งแต่ยี่สิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาทด้วย อีกโสดหนึ่ง (มาตรา 297 วรรคแรก) - ผู้ใดลักทรัพย์ ด้วยใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายเขา เพื่อที่จะเอาทรัพย์ หรือให้ผู้ใดส่งทรัพย์ให้แก่กันก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานเป็นโจรชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท ด้วย อีกโสดหนึ่ง (มาตรา 298(2)) - ถ้าคนตั้งแต่สามคนด้วยกันขึ้นไป และมันมีสาตราวุธแม้แต่คนเดียว กระทำการชิงทรัพย์ ท่านว่ามันมีความผิดฐานเป็นโจรปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี (มาตรา 301) - ผู้ใดเก็บของตกหายได้ดี หรือมันได้ทรัพย์แผ่นดินก็ดี ถ้าแลมันยกยอกเอาทรัพย์นั้นไว้ ไม่กระทำตามกฎหมายที่บังคับไว้สำหรับการนั้นไซ้ ท่านว่ามันต้องระวางโทษกึ่งอัตราฐานยกยอกอันต้องอาญาเก็บของตก (มาตรา 318) - ผู้ใดรู้อยู่ว่าทรัพย์อย่างใดใดเป็นของได้มาโดยการกระทำ ความผิดต่อกฎหมาย ถ้าแลมันกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังว่าต่อไปในมาตรานี้คือ (1) มันซื้อ หรือรับแลกเปลี่ยน หรือรับจํานำทรัพย์นั้นไว้ก็ดี (2) มันรับทรัพย์นั้นไว้เป็นของกำนัล หรือเป็นของมอบฝากหรือรับไว้ด้วยประการใดๆก็ดี (3) มันซ่อนเร้นหรือช่วยจําหน่าย หรือช่วยพาเอาทรัพย์นั้นไปเสียให้พ้นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานรับของโจร ถ้าแลมันมิได้กระทำความผิดในการที่ได้รับทรัพย์นั้นมา หรือว่าไม่ได้มีความผิดต่อด้วยลักษณะในมาตรา 182 ด้วยแล้ว ท่านให้ลงอาญาจำคุกมันไว้ไม่เกินกว่าห้าปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าสองพันบาท ด้วยอีกโสดหนึ่ง (มาตรา 321) - ผู้ใดกระทำการบุกรุกด้วยอุบายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่นว่าต่อไปในมาตรานี้คือ (1) มันใช้กำลังทำร้ายเขา หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายเขาก็ดี (2) มันมีสาตราวุธไปบุกรุกก็ดี (3) มันควบคุมพรรคพวกนับทั้งตัวมันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปบุกรุกก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด
--	--

	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง (มาตรา 328)
พระอัยการอาญาหลวง	- พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชบัญญัติตรัสห้ามไว้มิให้มีผู้กันโซกไพร่บ้านพลเมืองท่าน แลผู้ใดภาพกพ้องพี่น้องสมักสบาวไพร่ ถือเครื่องสรวทราวุธหรือดาบทวนหลาวแหลนไปรุกราน เอาเล่าเข้าเปิดไก่อกระทำไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินท่านให้ได้รับความเดือดร้อนยากแค้น ท่านว่าเข้าในระวางกันโซก ให้ลงโทษ 7 สถาน (มาตรา 12) - ผู้ใดแลทำอุก 5 ประการ ประการหนึ่งคือ ยื้อชักผลักใส่เกบเอาทรัพย์สิ่งของผู้อื่นข้างม้าเรือแพนาวาของท่านมาเปนอาณาประโยชน์ 1 คือรุกรานบาตให้ราษฎรละภุมิลาเนาเฝ้าเรือนแล้วแตกฉานชานเสนไป แล้วเกบสิ่งสิ้นบ้านช่องเคหา 1 คือเหินท่านสัญญาอยู่มณบ้านนอกขอบชนบทแลตนอ้างว่าทรัพย์เงินทองอยู่แก่ท่านหาผู้บังคับบัญชามิได้ แลเกาะกุมไพร่ฟ้าข้าคนท่านมาข่มเหงโเบยตีจำจองลงเอาทรัพย์สิ่งของโดยพลการเอง ฯลฯ ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 14) - ไพร่ฟ้าอันอาไศรยอยู่ในเสมาอาณาเขตจังหวัดเมืองใหญ่เมืองน้อยในถิ่นถานบ้านนอกขอบชนบท ท่านให้เขาอยู่สุขเย็นใจเขา ท่านมิให้อุกอาจแก่เขาเลย แม้นผู้ใดทำอุกอาจแก่เขา แลทงศักดิ์ว่าตนมียศศักดิ์ เห็นว่าเขาจะมีไสกลว่าเขาคิด เอาเขามาจำไว้แลริบราชบาตเอาสิ่งสิ้นข้าคนเขาก็ดี เห็นว่าเขาเปนสมักสบาวอาไศรยเขาใช่ประหัดประอนตนา รุกรานเอาเขาใส่สังขลิกะบัญญัติจำไว้ด้วยแรงตนเองก็ดี อนึ่งว่าท่านผิดถูกถูกเมียตนๆ มิจับได้แต่ได้ยินคำผู้บอกเล่าก็เอาพี่น้องลูกหลานข้าคนเพื่อนฝูงตนไปรุกรานเอาเขามาทำเปนสาหัสก็ดี อนึ่งสิ่งสิ้นนี้ตนมิอยู่แก่ท่านตนไปยื้อชักผลักเอาท่านด้วยแรงตน ชิงเอาสิ่งสิ้นท่านมาเปนสิ่งตนก็ดี ท่านให้ลงโทษ 6 สถาน (มาตรา 32) - ผู้ต้องพระราชอาญาหลวงถึงสิ้นชีวิต แลทรัพย์สิ่งของข้างม้าวัวควายข้าคนผู้ต้องพระราชอาญานั้นเปนรบาด ให้ส่งเข้าพระคลังหลวงจงสิ้น ถ้าผู้ใดเอาสัญญาณทรัพย์อะวิญาณกทรัพย์ซึ่งรบาด

	นั้นไปฝาก แลผู้ได้รับไว้เป็นอนาประโยชน์แก่ตน พิจารณาเป็นสัจ ให้เอาทรัพย์นั้นตั้งใหม่จตุรคูน ถ้าผู้รับทรัพย์ไว้นั้นเหนจะหมีเป็นประโยชน์แก่ตนแลมันเอาทรัพย์นั้นไปถวายแก่พระเจ้าอยู่หัว ท่านว่าอย่าให้มีโทษแก่มันเลย (มาตรา 98) - ผู้ใดขุดได้แก้วแหวนเงินทองทรัพย์สิ่งของสิ่งใดใด ถ้าผู้มีรู้จักเจ้าของ ท่านให้เอาทรัพย์นั้นมาถวายแก่พระเจ้าอยู่หัว ให้ทำทรัพย์นั้นเป็นสามส่วน ให้แก่ผู้ขุดได้ส่วนหนึ่ง ถ้าผู้ใดบังทรัพย์สิ่งของไว้ หมีได้เอาไปถวายแก่พระเจ้าอยู่หัว แลมีผู้มากราบบทูลให้ทราบด้วยประการใด ท่านให้มีโทษแก่ผู้บังนั้นโดยรวางบังพระราชทรัพย์ท่าน เหตุว่าสิ่งของซึ่งตกอยู่ในภูมิภาคหาเจ้าของมิได้ เป็นพระราชทรัพย์สำหรับพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น เพราะพระเจ้าอยู่หัวผู้ดำรงพระธรณี มีพระคุณนั้นอนันตเป็นขอบคั่นกันสรรพไทย ดังเขาจักรวาลอันกางกั้นแผ่นดินไว้หมีให้เหลวไหลไปได้ (มาตรา 107) - ผู้ใดเก็บเอาสรรพัตถุมะณีแก่ราษฎรอันซื้อขายในท้องตระหลาด ท่านให้ลงโทษตามเก็บมากแลน้อย ถ้าทรัพย์อันเก็บเอาประมาณห้าร้อยเบี้ยลงมา ให้มัดแล้วเอาทรัพย์นั้นให้แขวนคอทเวนรอบตระหลาดสามรอบ ถ้าทรัพย์อันเก็บเอามานั้นค่าประมาณพันหนึ่ง ให้ลงโทษดูจเดียวแล้วให้ทวนด้วยไม้หวาย 10 ที ถ้าทรัพย์เป็นค่าเพียงหนึ่ง ให้ลงโทษดูจเดียว ถ้าทรัพย์นั้นมากกว่าเพียงหนึ่งถึงสลึงหนึ่งให้ลงโทษดูจเดียว แล้วให้ทวนด้วยไม้หวาย 15 ที ส่วนทรัพย์อันเก็บเอานั้นให้ไหมเอาสิบทบ ถ้าทรัพย์นั้นมากกว่าสลึงหนึ่งขึ้นไป ให้ลงโทษโดยพระราชกฤษฎีกาในรวางจกเอาทรัพย์ ถ้ามันผู้ร้ายมันหาสินจะเสียหมีได้ ให้เอาขึ้นหาอย่างยิงด้วยลูกสันโดด เล่มละร้อยเบี้ย โดยกำลังเบี้ยอันตั้งใหม่ไว้สิบทบนั้น ถ้าบ่าวไพร่ทาสไปด้วยขุนมนนายหมีได้ห้ามปราม ท่านให้ไหมเจ้าไพร่เจ้าข้าสามสิบทบ เพราะว่าเจ้าไพร่เจ้าข้าหมีห้ามข้าห้ามไพร่ตน (มาตรา 120)
--	--

บทวิเคราะห์ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ข้อ 1 วิเคราะห์ตามพระอัยการอาชญาหลวง

- มาตรา 12 ในพระอัยการอาชญาหลวง ปรากฏถ้อยคำตามตัวบทที่ว่า พระเจ้าอยู่หัว มีพระราชบัญญัติตราห้ามไว้มิให้มีผู้กันโซกไพร่บ้านพลเมืองท่าน แม้ว่าจะใช้คำว่า “กันโซก” แต่องค์ประกอบความผิดของมาตรานี้ คือการที่ผู้กระทำพาพวคนำอาวุธไปรุกรานเอาทรัพย์สินสิ่งของ อาทิ เหล้า ข้าว เบ็ด ไก่ ของประชาชน ทำให้ประชาชนเดือดร้อนยากแค้น ซึ่งเข้าลักษณะลักทรัพย์ โดยใช้กำลังประทุษร้ายในความผิดฐานชิงทรัพย์ในปัจจุบัน โดยที่ความผิดฐานกรรโชกในปัจจุบัน เป็นเรื่องข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สามจนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ดังนั้นถ้อยคำตามกฎหมายตราสามดวง คำว่า “กันโซก” นั้น จึงเป็นคนละความหมายกับ “กรรโชก” ในกฎหมายอาญาปัจจุบัน หากแต่ กันโซก ตามกฎหมายเก่าของไทย มีนัยหมายถึงการข่มเหงราษฎรให้ได้รับความเดือดร้อนทุกข์ยาก

เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 14 ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ร.ศ. 116 เวลาเที่ยง จำเลยสองคนได้ถืออาวุธไปในนาโจทก์ ที่ตำบลคลอง 11 และได้ตีโจทก์จนได้รับอันตรายจนสลบไป แล้วเอาข้าวฟ่อนไปคิดเป็นราคา 120 บาท เป็นความผิดตามพระอัยการอาชญาหลวง มาตรา 12 ที่บัญญัติว่าเป็นความผิดฐานกันโซก แต่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 339 บัญญัติว่าเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ เพราะเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรืออาจเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามมาตรา 340 หากร่วมกันชิงทรัพย์ด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป⁴⁶

- มาตรา 14 คือฐานทำอุก 5 ประการ มี 3 ประการที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประการแรก คือ การกระทำที่เป็นการ ยึดชักผลกำไรเก็บเอาสิ่งของ ผู้คน สัตว์พาหนะคือช้างม้า แพของผู้อื่นมาเป็นประโยชน์แก่ตน ประการที่สองคือการรุกรานบาดให้ผู้อื่นต้องละทิ้งบ้านเรือน แล้วแตกฉานซ่านเซ็นไป จากนั้นก็เข้ายึดเอาทรัพย์สินบ้านเรือนของเขา ประการสุดท้าย ได้แก่การจับกุมไพร่ฟ้าข้าคนของผู้อื่นมาข่มเหงโดยตีจำจอง เอาทรัพย์สินสิ่งของโดยพลการ การกระทำทั้งสามประการนี้ มีนัยที่สอดคล้องกันคือ เป็นการกระทำความผิดที่เป็นการแย่งชิงทรัพย์ของผู้อื่นมายึดถือครอบครองโดยตนไม่มีอำนาจกระทำได้โดยชอบ ทั้งนี้ ยังพบในตอนท้ายของมาตรา 32 พระอัยการอาชญาหลวงด้วยในข้อความว่า อนึ่งสิ่งสินนี้ตนมิอยู่แก่ท่าน ตนไปยึดชักผลกำไรเอาท่านด้วยแรงตน ชิงเอาสิ่งสินท่านมาเป็นสิ่งตน ซึ่งการกำหนดความผิดฐานต่างเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่า

⁴⁶ ประภาศน์ อวยชัย, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 37, น. 210-214.

เป็นไปเพื่อ คຸ່ມครองกรรมสิทธิ์และการครอบครองในทรัพย์สินของประชาชน ที่ทำมาหากินโดยสุจริต

- มาตรา 98 เมื่อมีผู้ต้องโทษถึงตาย แล้วถูกริบเอาทรัพย์สินของทั้งหมดเข้าเป็นของหลวงหรือของแผ่นดิน ที่เรียกว่า เป็นรบาด ทรัพย์สินที่ถูกริบดังกล่าวจะต้องถูกส่งเข้าพระคลังหลวง หากมีผู้เอาทรัพย์สินดังกล่าวไป แล้วเอาไปให้ผู้ใด แล้วผู้นั้นรับไว้เป็นประโยชน์แก่ตนต้องรับโทษเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ต้องการเอาผิดต่อผู้ที่รับทรัพย์สินไว้จากการกระทำความผิด โดยเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของแผ่นดิน

- มาตรา 107 เอาโทษต่อบุคคลซึ่งซุกหรือพบทรัพย์สินของใดๆ ที่ไม่มีเจ้าของ แล้วเบียดบังไว้เป็นของตนไม่นำไปถวายพระเจ้าอยู่หัว การกำหนดฐานความผิดเช่นนี้ไว้เนื่องจาก มีแนวความคิดในสมัยที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ว่าสิ่งของใดๆ ที่ตกหรือพบอยู่ในแผ่นดิน (ราชอาณาจักร) โดยหาเจ้าของมิได้นั้นเป็นทรัพย์สินของพระเจ้าแผ่นดินทั้งสิ้น เพราะพระเจ้าอยู่หัว คือ ผู้ยิ่งใหญ่สูงสุดในแผ่นดิน อีกทั้งมีพระคุณล้นเหลือ คอยปกป้องคุ้มครองทั้งอาณาจักร เปรียบเสมือน ภูเขาแห่งจักรวาลที่กางกั้นไว้ เพื่อให้มีแผ่นดินดำรงคงอยู่ได้อย่างมั่นคง

- มาตรา 120 บัญญัติเพื่อลงโทษแก่ผู้ที่ลักขโมยเอาบรรดาสินค้าข้าวของมีค่าต่างๆ ที่ราษฎรซื้อขายกันในตลาด จะต้องได้รับโทษตามราคาของที่ลักไปตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

ข้อ 2 วิเคราะห์ตามกฎหมายลักษณะอาญา

- มาตรา 288 กฎหมายลักษณะอาญา คือความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งความหมายของคำว่า"ทรัพย์สิน"นั้นมีบัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 6 (10) ให้นิยามคำว่าทรัพย์สินว่า "ทรัพย์สินนั้น ท่านหมายความว่าบรรดาสิ่งของอันบุคคลสามารถ มีกรรมสิทธิ์หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้ เป็นต้นว่า เงินตรา และบรรดาสิ่งของอันพึงเคลื่อนจากที่ได้ก็ดีและเคลื่อนที่ไม่ได้ก็ดี ท่านก็นับว่าเป็นทรัพย์สินอันกล่าวมาในข้อนี้" ความผิดฐานลักทรัพย์นี้มีความสอดคล้องกับ มาตรา 120 แห่งพระอัยการอาชญาหลวง แต่กฎหมายลักษณะอาญาไม่ได้เจาะจงว่าจะต้องเป็นการลักมาจากสถานที่ซึ่งเป็นตลาดเท่านั้น

- มาตรา 297 บัญญัติเอาผิดแก่ผู้ฉกฉวยเอาทรัพย์สินพาหนะไปต่อหน้า เรียกว่า โจรวิ่งราวทรัพย์สิน

- มาตรา 298 คือความผิดฐานชิงทรัพย์ ได้แก่การลักทรัพย์โดยใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น อันเป็นลักษณะการกระทำความผิดอาญาเดียวกันกับที่ปรากฏในพระอัยการอาชญาหลวง เช่น ใน มาตรา 15 ซึ่งตามกฎหมายเก่าถือว่าเป็นการกระทำที่อุกอาจ และในมาตรา 32 ตอนท้ายเป็นต้น

- มาตรา 301 บัญญัติเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ คือร่วมกันชิงทรัพย์ 3 คนขึ้นไป

ข้อ 3 วิเคราะห์ตามประมวลกฎหมายอาญา

- มาตรา 334 ความผิดฐานลักทรัพย์ การพาเอาทรัพย์ไป หมายถึงการเอาทรัพย์นั้นเคลื่อนที่ไปในลักษณะที่จะพาไปได้ ไม่ว่าจะพาเคลื่อนที่ไปเพียงเล็กน้อยเท่าใด ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว โดยเป็นการแย่งการครอบครองหมายถึงผู้ครอบครองเดิมไม่อนุญาต และการเอาไปต้องมีลักษณะที่เป็นการตัดกรรมสิทธิ์ ได้แก่การเอาไปอย่างถาวร คุณธรรมทางกฎหมายคือกรรมสิทธิ์ และการครอบครอง⁴⁷

- มาตรา 336 ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ คือการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า หมายถึงการเอาไปโดยที่เจ้าของทรัพย์หรือผู้ครอบครองรู้สึกตัวอยู่ แต่ไม่จำเป็นต้องวิ่งหรือคว้าไปโดยพฤติการณ์พิเศษแต่อย่างใด คุณธรรมทางกฎหมายคือ กรรมสิทธิ์ และการครอบครอง⁴⁸

- มาตรา 339 ความผิดฐานชิงทรัพย์ ได้แก่ การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือทันทันนั้นจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือพาทรัพย์นั้นไป คุณธรรมทางกฎหมายคือ กรรมสิทธิ์ และการครอบครอง และความปลอดภัยของร่างกาย⁴⁹

- มาตรา 340 ความผิดฐานปล้นทรัพย์ คือการชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป คุณธรรมทางกฎหมายคือ กรรมสิทธิ์ และการครอบครอง และความปลอดภัยของร่างกาย⁵⁰

- มาตรา 355 บัญญัติเอาโทษแก่ผู้ที่ยักยอกทรัพย์สินมีค่าที่ซ่อนหรือฝังไว้ ทั้งนี้ด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1328 บัญญัติว่า “สังหาริมทรัพย์มีค่าที่ซ่อนหรือฝังไว้ นั้น ถ้ามีผู้เก็บได้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องส่งมอบทรัพย์นั้นแก่เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น แล้วมีสิทธิจะได้รับรางวัลหนึ่งในสามแห่งค่าทรัพย์นั้น” เช่นนี้การกระทำที่เป็นการเบียดบังเอาทรัพย์สินดังกล่าวจึงมีความผิดต้องรับโทษทางอาญา คุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้คือ กรรมสิทธิ์⁵¹

⁴⁷ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 8, น.300.

⁴⁸ เพิ่งอ้าง, น.317.

⁴⁹ เพิ่งอ้าง, น.320.

⁵⁰ เพิ่งอ้าง, น.326.

⁵¹ เพิ่งอ้าง, น.298.

- มาตรา 357 วรรคแรก ความผิดฐานรับของโจร มีแนวคิดสำคัญ ในการกำหนดฐานความผิดนี้ คือเป็นการสกัดการระบายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางฐาน และทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวยากแก่การติดตามเอาคืนจากเจ้าของทรัพย์สิน การช่วยซ่อนเร้น คือการทำให้หาทรัพย์สินนั้นยากขึ้น การช่วยจำหน่าย เช่นการนำทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไปยังผู้ที่ค้าขายทรัพย์สินนั้น หรือช่วยนำไปจำหน่าย ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หมายถึงทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง คุณธรรมทางกฎหมายคือ ทรัพย์สิน⁵²

- มาตรา 358 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน คุณธรรมทางกฎหมายคือ กรรมสิทธิ์⁵³

- มาตรา 362 บัญญัติความผิดฐานบุกรุกเพื่อถือเอาหรือเข้าไปรบกวนการครอบครองการ"เข้าไป" หมายถึงการเข้าไปทั้งตัว โดยมีมูลเหตุชักจูงใจเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน และ การเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข คุณธรรมทางกฎหมายคือ การครอบครอง⁵⁴

- มาตรา 365 หากการบุกรุกนั้น กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือบุกรุกในเวลากลางคืน จะต้องได้รับโทษหนักขึ้น คุณธรรมทางกฎหมายคือ การครอบครอง⁵⁵

ด้วยบทวิเคราะห์นี้ สรุปได้ว่าในพระอัยการอาชญาหลวงนั้น มีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการทรัพย์สินไว้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิ์ การครอบครองในทรัพย์สิน อีกทั้งความปลอดภัยของร่างกาย สามารถสันนิษฐานได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหลายมาตรา นั้นได้รับแนวคิด อิทธิพล ตลอดจนมีเจตนารมณ์ของกฎหมาย จากกฎหมายตราสามดวงมาเป็นหลักในการกำหนดฐานความผิดและโทษ

3.5 พระอัยการอาชญาหลวงเปรียบเทียบกฎหมายปัจจุบัน

เนื่องจากพระอัยการอาชญาหลวงมีเพียง 18 บทมาตรา และเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิต่างๆของพลเมืองอย่างปัจเจกชน แต่ลักษณะความผิดในพระอัยการนี้มีความ

⁵² เฟิงอ๋าง, น.372.

⁵³ เฟิงอ๋าง, น.332.

⁵⁴ เฟิงอ๋าง, น.252.

⁵⁵ เฟิงอ๋าง, น.260.

หลากหลายยากที่จะจำแนกเป็นหมวดหมู่ ผู้เขียนจึงใช้วิธีการเปรียบเทียบเรียงเป็นบทมาตราไป โดยยึดพระอัยการอาชญาราชฎีเป็นหลัก ตั้งแต่มาตราแรกถึงมาตราสุดท้าย เปรียบเทียบกับ บทบัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญา ว่ามีความสอดคล้องหรือ คล้ายคลึงกันอย่างไรในแง่ของการกำหนดฐานความผิดและโทษ ดังนี้

มาตรา 1 มาตราหนึ่ง ข้าหนีเจ้าผู้หนีถือสินทรัพย์ติดพันกัน หนีไปซ่อนอยู่แห่งใดๆ เจ้านี้เจ้าข้าไปพบปะเข้า ท่านหนีให้เกาะกุมเอาเอง ท่านให้อายัดไว้แก่นายบ้านร้อยแขวงกรมการ แล้วให้มีอินทรีไปเรียกเอา ถ้าหาไม่ผู้รับอายัดไม่ ให้ส่งยังแขวงแลแพ่งให้ตราคำมั่นไว้ จึงให้หา ความกันโดนตระทรวง ถ้าพบมันที่กลางทางให้ถามถึงที่อยู่จึงเอาตัวมันไปอายัดไว้ที่นั่น ถ้ามันหนี บอกให้ภามายังพระสุภาวดี ให้ตราคำมั่นไว้เป็นค่านับ ถ้าเจ้านี้เจ้าข้าหนีได้บอกแสร้งแขวงสุภา จ่าเมือง แลบังอาจยื้อชักเอามันไปจำจองไว้ณบ้านเรือนโดยพลการเอง ท่านว่าเลมิด ให้ไหมโดย ยศถาศักดิ์

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจ หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำด้วยประการใดใด ให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกไซตหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วย ประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราชฎีมาตรา 1 เป็นการกำหนดความผิดกรณีที่ ลูกหนีหนีเจ้าหนีไปแล้วเจ้าหนีตามไปพบเข้า ห้ามเจ้าหนีจับกุมลูกหนีเองโดยพลการ แต่ต้องแจ้ง แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อออกหมายเรียกตัวมาดำเนินคดี หากเจ้าหนีจับตัวลูกหนีไปกักขัง จำจองที่บ้านเรือนของตน จะต้องถูกลงโทษด้วยการปรับไหม ความผิดเช่นนี้สอดคล้องกับ กฎหมายอาญาสมัยใหม่ ในฐานความผิดต่อเสรีภาพ ซึ่งผู้กระทำจะมีความผิดต่อเมื่อไม่มีอำนาจ กระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อนึ่งสิ่งที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองหรือคุณธรรมทางกฎหมาย ของฐานความผิดเช่นนี้ ได้แก่ เสรีภาพในร่างกายหรือเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทาง อนึ่ง ตามกฎหมายอาชญาราชฎียังคุ้มครองความเด็ดขาดในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย

มาตรา 2 มาตราหนึ่ง ช้างม้าโคกระบือเรือเกวียนแลสิ่งของอันใดหายไป แลตน
ภช้างม้าโคกระบือสิ่งของๆตนในที่ใดหามีได้ไยได้ไว้ แลตนยื้อชักจับกุมเขนเอาไปไว้ ณบ้านเรือน
เอง แล้วจึงเอาไปไยไยแต่ตระลาการจึงทำหนังสือฟ้อง ท่านว่าผู้นั้นเลมิด ให้ไหมโดยบันดาศักดิ์
เปนพิไนยหลวง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 318</u> ผู้ใดเก็บของตกหายได้ก็ดี หรือมันได้ทรัพย์แผ่นดินก็ดี ถ้าแลมันยกยกเอาทรัพย์นั้นไว้ ไม่กระทำตามกฎหมายที่บังคับไว้ สำหรับการนั้นไซ้ ท่านว่ามันต้องระวางโทษกึ่งอัตราฐานยกยกอัน ต้องอาญาเก็บของตก
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 355</u> ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้ โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอา ทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราชฎีมาตรา 2 กำหนดฐานความผิดเพื่อลงโทษแก่ ผู้ซึ่งพบสิ่งของของตนที่หายไป โดยที่มิได้แจ้งไยได้ไว้ แล้วนำสิ่งของที่ตนพบนั้นกลับมาที่ บ้านเรือนตนเอง น่าจะเป็นการบัญญัติขึ้นเพื่อให้ความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม

มาตรา 3 มาตราหนึ่ง ยื้อชักเกาะกุมผู้คนไปถึงบ้านเรือนถึงกลางทาง แลปล่อยผู้คน นั้นมา ท่านว่าอย่าเอาเปนอาชญาเลย เพราะว่ากลัวอาชญาจึงปล่อยมา ถ้ายื้อชักเกาะกุมไปถึง บ้านถึงเรือนแล้วจำไว้ ให้มีนายประกันก็ดี คุมไว้ก็ดี ท่านให้เอาเปนอาชญา

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 61</u> ผู้ใดพยายามกระทำความผิด แต่ยับยั้งเสียด้วยใจตนเอง ไม่ได้กระทำความผิดนั้นลงไปให้ตลอดตามความมุ่งหมาย ท่านว่า ควรเอาโทษแก่มันแต่เพียงความผิดที่มันได้กระทำลงไปแล้ว <u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจ หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำให้ด้วยประการใดใด ให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามันมี ความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกิน กว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 82</u> ผู้ใดพยายามกระทำความผิด หากยับยั้งเสียเองไม่กระทำ การให้ตลอด หรือกลับใจแก้ไขไม่ให้เกิดการกระทำนั้นบรรลุลผล ผู้นั้นไม่

	ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไปแล้วต้องตามบทกฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นๆ <u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดโดยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
--	--

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราชูฎมาตรา 3 การกระทำที่เป็นการจับกุมตัวผู้อื่นไปถึงบ้านเรือนแล้วปล่อยตัวไป หรือจับตัวไปแล้วปล่อยตัวระหว่างทาง ไม่ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด การกำหนดฐานความเป็นเช่นนี้มีความสอดคล้องกันกับกฎหมายอาญาสมัยใหม่ในเรื่องการถอนตัวจากการพยายามกระทำความผิด กฎหมายจะไม่เอาโทษแก่ผู้นั้น

มาตรา 4 มาตราหนึ่ง ทาสลูกนี้ทรัพย์สินติดค้างกัน ถ้าลูกนี้อยู่หัวเมืองใดก็ดี ให้เจ้านี้ไปร้องฟ้อง คิดอ่านไปเกาะกุม ยื้อชักเอาลูกนี้มาว่ากล่าวเอาเอง ท่านว่าเจ้านี้เลมิด ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์เป็นพินัยหลวง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำความผิดโดยประการใดใดให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่าผู้นั้นมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดโดยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราชูฎมาตรา 4 เป็นฐานความผิดต่อเสรีภาพ ซึ่งผู้กระทำจะมีความผิดต่อเมื่อไม่มีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สิ่งที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองหรือคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ ได้แก่ เสรีภาพในร่างกายหรือเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนที่ทาง อนึ่ง ตามกฎหมายอาชญาราชูฎยังคุ้มครองความเด็ดขาดในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย เช่นเดียวกับพระอัยการอาชญาราชูฎ มาตรา 1

มาตรา 5 มาตราหนึ่งทวยราษฎรฟ้องร้องทุกข์ว่า ผู้ใหญ่ข่มเหงผู้น้อย ถ้าตีถองจำจองข้อประบัตเอาพัสดุดองเงินด้วยประการใดๆก็ดี ให้รับทุกข์รับฟ้องของมัน ให้ว่ากล่าวให้แก่มัน ถ้าผู้รับฟ้องหมิ่นรับฟ้องร้องทุกข์ของมัน ท่านว่าผู้รับฟ้องเลมิด ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์เป็นพินัยหลวง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 142</u> เจ้าพนักงานคนใดท่านใช้ให้มีหน้าที่สืบเสาะได้ส่วน หรือฟ้องคดีที่มีความผิดต่อพระราชกำหนดกฎหมาย แลมันเพทุบายกระทำการที่ไม่ควรจะทำหรือเว้นการที่ไม่ควรเว้น ด้วยเจตนาจะช่วยผู้ผิดมิให้ต้องรับอาญาตามกฎหมายไซ้ ท่านว่ามันมีความผิด ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนจนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทจนถึงสองพันบาท <u>มาตรา 298</u> ผู้ใดลักทรัพย์ ด้วยใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นหรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายเขาเพื่อที่จะเอาทรัพย์ หรือให้ผู้ใดส่งทรัพย์ให้แก่มันก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานเป็นโจรชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี แลให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท ด้วยอีกโทษหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 157</u> ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ <u>มาตรา 339</u> ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ (1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือ (3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นถึงสองหมื่นบาท

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญากรรมมาตรา 5 การที่ประชาชนมาร้องทุกข์ว่า ผู้ใหญ่ข่มเหงรังแกผู้น้อยโดยการทำร้ายร่างกายหรือการทำให้ปราศจากเสรีภาพ หรือการหลอกลวงด้วยประการใดๆ เอาไปชิงทรัพย์สินเงินทอง เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับร้องทุกข์ต้องรับร้องทุกข์ หากไม่รับร้องทุกข์ย่อมเข้าลักษณะเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด อันสอดคล้องกับฐานความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกฎหมายอาญา

ปัจจุบันซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายคือ ความบริสุทธิ์สะอาดแห่งอำนาจรัฐหรือตำแหน่ง หากแต่ในพระอัยการอาชญาธรรมนูญมาตรา 5 นั้นผู้เขียนเห็นว่ามุ่งคุ้มครองประชาชนอีกด้วย

มาตรา 6 มาตราหนึ่ง ผู้ร้องฟ้องในกรมใดๆและผู้ต้องคดีนั้นหนีได้ออกมาแก้คดีตามเขากล่าวหา แลมันบังอาจไปเกาะกุมยื้อชักเอาเขาผู้ฟ้องมันนั้นไปทำโทษโบราณด่าตี ทำข่มเหงด้วยประการใดใดก็ดี ท่านว่ามันผู้นั้นเลมิดทำเหื่อนหนังสือร้อง ให้ไหมทวิคุณเปนสินไหมถึงเปนพินัยถึง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 148</u> ในการพิจารณาคดีเรื่องใดใด เมื่อศาลบังคับตามกฎหมายให้ผู้ใดปฏิญาณสาบานตัวก็ดี ให้เบิกความก็ดี ให้มันลงชื่อในถ้อยคำของมันก็ดี ถ้าแลมันขัดขึ้นมิทำตามศาลบังคับไ้รู้ ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าหกเดือน สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าร้อยละบาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน <u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำด้วยประการใดใดให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยละด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 171</u> ผู้ใดขัดขึ้นคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ <u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาธรรมนูญมาตรา 6 จำเลยเมื่อถูกฟ้องร้องแล้วไม่ยื่นคำให้การโต้แย้งข้อกล่าวหาของโจทก์ กลับไปจับตัวโจทก์แล้วทำร้ายหรือข่มเหงด้วยประการใดๆ มีความผิดจะต้องรับโทษ มาตรานี้นอกจากเป็นการคุ้มครองเกี่ยวกับเสรีภาพแล้วยังให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย

มาตรา 7 มาตราหนึ่ง ผู้ใดบังอาจสามหาว่าซึ่งเคียดจะฟันจะแทงจะตีท่าน แลจะฟันแทงท่านนั้นหมีได้ ชัดใจตนไปฟันกล้วยฟันอ้อยแลผลพฤษ แลฟันรั้วทลายเรือน เอาไม้ค้อนก้อนดินทิ้งขว้างทุ่มชัตเรือนท่าน ท่านว่าผู้นั้นคือคนร้าย ให้ไหมโดยทำแก่ท่านเปนสินไหมถึงเพนพิไนย กิ่ง แล้วให้ไหมเป็นข้อเลมิดลาหนึ่งโดยยศถาศักดิ์เพนพิไนยหลวง เพราะว่าท่านหมีให้มีคนร้ายในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัว

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 324</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจที่ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แลมันบังอาจทำแก่ทรัพย์ของผู้อื่นให้ทรัพย์ของเขาเป็นอันตรายหรือชำรุดไป ท่านว่ามันมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าสองปี สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 358</u> ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราษฎร์มาตรา 7 ผู้ใดคิดประทุษร้ายต่อผู้อื่น แต่เมื่อไม่สามารถกระทำได้เอง จึงไปทำลายกล้วยอ้อยหรือพืชพันธุ์ต่างๆ และทำลายบ้านเรือน หรือใช้ไม้ก้อนดิน ขว้างปาใส่บ้านเรือนผู้อื่นนั้นให้เสียหาย เป็นการทำลายทรัพย์สินของบุคคลอื่น คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ คือ กรรมสิทธิ์

มาตรา 8 มาตราหนึ่ง ท่านหาผิดหมีได้ไปเกาะกุมเอาท่านมาพิจารณาว่ากล่าวลงเอาพัศดุเงินทอง ร่ำเรียนพิศทุลให้เขาต้องตีโดยจำจง ผู้ใดทำดังนี้ท่านว่าผู้นั้นเลมิด ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์ แล้วให้ไหมโดยตีค่าจำจงตามพระราชกฤษฎีกา

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 136</u> เจ้าพนักงานคนใด ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยทางอันมิชอบ มันบังคับให้เขาให้ หรือให้เขาหาทรัพย์หรือผลประโยชน์อย่างใดใดอันมิควรจะได้ตามกฎหมายมาให้แก่ตัวมันเองก็ดี หรือให้แก่ผู้อื่นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 148</u> ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ

	ข่มขืนใจหรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต
--	---

บทวิเคราะห้พระอัยการอาชญาอาชญากรรมมาตรา 8 ผู้ใดกลั่นแกล้งผู้อื่นโดยที่เขามีได้กระทำความผิด จับตัวมาเพื่อทำการพิจารณาคดี แล้วเรียกเอาเงินทองทรัพย์สินใดๆจากผู้อื่น อีกทั้งทำให้ผู้อื่นต้องถูกทำร้ายร่างกายด้วยการตีบอย และต้องถูกกักขังจับกุม ถึงแม้ว่า จะมีได้บัญญัติเจาะจงตัวผู้กระทำความผิด แต่จากลักษณะการกระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าผู้กระทำความผิดน่าจะหมายถึง เจ้าพนักงานอันสอดคล้องกับฐานความผิดในมาตรา 148 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 9 มาตราหนึ่ง มัดทวนด้วยเชือกด้วยไม้ด้วยหวาย แลตีด้วยหวายแลลวดหนังก็ดี ทานว่าผู้นั้นเลมิด ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์เป็นพินัยหลวง แล้วให้ไหมโดยมัดผูกจำจองนั้นอีกโสดหนึ่ง เปนสินไหมกึ่งเป็นพินัยกึ่ง

กฎหมายลักษณะอาญา	มาตรา 270 ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำความผิดด้วยประการใดใด ให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ทานว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง มาตรา 254 ผู้ใดมิได้มีเจตนาจะฆ่าให้ตาย แต่มันทำแก่เขาถึงบาดเจ็บทุพพลภาพก็ดี หรือทำแก่เขาถึงวิกลจริตก็ดี ทานว่ามันมีความผิดฐานประทุษร้ายแก่กาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสองปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	มาตรา 310 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การ หรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราษฎร์มาตรา 9 มัดผู้อื่นด้วยไม้หรือหวาย แล้วตีด้วยหวายหรือลวดหนัง ชัดเจนว่าเป็นความผิดต่อร่างกายและต่อเสรีภาพ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับโทษว่าสถานโทษของมาตรา 9 มีเพียงโทษปรับไหม ไม่มีโทษที่ลงต่อเนื่องต่อร่างกายของผู้กระทำผิดต่างจากโทษในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ ที่มีการกำหนดระวางโทษไว้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

มาตรา 10 มาตราหนึ่ง ผู้ใดขว้างไม้ค้อนก้อนดินก้อนอิฐในเวลากลางคืนต้องเรือนท่าน ให้ไหมเป็นข้อเลมิดโดยยศศักดิ์ ถ้าขว้างกลางวันต้องเรือนท่าน ให้ไหมทำเป็นสามส่วน ยกเสียสองส่วนเอาแต่ส่วนหนึ่งตามบันดาศักดิ์

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 324</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจที่ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แลมันบังอาจทำแก่ทรัพย์สินของผู้อื่นให้ทรัพย์สินของเขาเป็นอันตรายหรือชำรุดไป ท่านว่ามันมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน ทรัพย์สิน ต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินกว่าสองปี สถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่าพันบาท สถานหนึ่งให้ลงโทษทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามาแล้วด้วยกัน
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 358</u> ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราษฎร์มาตรา 10 ผู้ใดขว้างวัตถุเช่น ไม้ ค้อน ก้อนดิน หรืออิฐ ในเวลากลางคืน ถูกบ้านเรือนผู้อื่นต้องถูกปรับไหม ถ้ากระทำเช่นนั้นในเวลากลางวันระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของกระทำในเวลากลางคืน แสดงว่ากระทำความผิดในเวลากลางคืนถือเป็นเหตุบรรเทาที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น นับเป็นความสอดคล้องกันกับการกำหนดฐานความผิดในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ประการหนึ่ง

มาตรา 11 มาตราหนึ่ง สู้ขอลูกสาวท่านหลานสาวท่าน ทานให้แล้วยังหมีได้แต่งงานชายกุมเกาะเบาะแซงถูลากเอาหญิงนั้นไป ทานว่าชายนั้นเลมิด ให้ทวนชายต้นเหตุนั้น 30 ที่ พวกเพื่อนคนละ 15 ที่ ถ้ามีปาศเจบให้ไหมอีกลาหนึ่ง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 276</u> ผู้ใดบังอาจพาเอาหญิงคนใดไปเพื่อการอนาจาร โดยมันจูดคร่ำพาไปด้วยพละกำลังก็ดี หรือมันขู่เชิญให้ไปด้วยความกลัวก็ดี
------------------	---

	หรือพาไปด้วยใช้อุบายทุจริตล่อลวงด้วยประการใดก็ได้ดี แต่ผู้ใดที่รู้แล้วว่าหญิงคนใดมีผู้พาไปโดยทุจริตเช่นนั้น มันบังอาจซ่อนเร้นหญิงนั้นไว้ก็ดี ท่านว่ามันผู้กระทำการอย่างใดใดเช่นว่ามาในมาตรานี้มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี และให้ปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกโฉดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 284</u> ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาอาชญากรรมมาตรา 11 กรณีที่ชายล่อลวงหญิงแล้ว แต่ยังมีได้แต่งงาน ชายจับตัวหญิงไป เป็นความผิดเป็นความผิดต่อเสรีภาพประกอบกับความผิดทางเพศ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ไม่สมควรในทางเพศอย่างหนึ่ง ทั้งนี้มาตรา 11 ยังแสดงให้เห็นว่ากฎหมายเก่าบัญญัติขึ้นด้วยคำนึงถึงจารีตประเพณีอันดีงาม เพราะการจับตัวหญิงไปโดยที่ล่อลวงหญิงแล้ว แต่ยังมีได้แต่งงาน อันเป็นการขัดต่อจารีตและศีลธรรมอันดีงามในสังคมไทย

มาตรา 12 มาตราหนึ่ง ท่านหาความร้ายไหมได้ ใส่กลแก่ท่านว่าทำร้ายแก่ตนด้วยประการใดก็ได้ดี แลเกาะกุมท่านมาได้ตามเองก็ดี มาส่งให้สุภาภระลาการพิจารณาก็ดี ท่านว่าเลมิดให้ไหมโดยยศศักดิ์เป็นพิไนยหลวง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 282</u> ผู้ใดใส่ความเอาผู้อื่น ซึ่งอาจจะให้เขาเสียชื่อเสียง หรืออาจจะให้คนทั้งหลายดูหมิ่น หรือเกลียดชังเขานั้น ถ้ามันกล่าวต่อหน้าคนแต่สองคนขึ้นไปก็ดี หรือกล่าวแก่บุคคลนับแต่สองคนขึ้นไปก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดฐานหมิ่นประมาทเขา มันต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือสถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินพันบาท หรือสถานหนึ่งทั้งปรับทั้งจำ ด้วยโดยกำหนดที่ว่ามาแล้ว <u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำด้วยประการใดใดให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี และให้ปรับไม่เกิน
------------------	--

	กว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 326</u> ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ <u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราษฎร์มาตรา 12 บัญญัติลงโทษผู้ใส่ความกล่าวหาผู้อื่นว่าทำร้ายตน แล้วไปจับกุมผู้อื่นมาสอบสวนเอง แล้วจึงส่งตัวให้ตุลาการพิจารณา เป็นฐานความผิดต่อเสรีภาพ ซึ่งผู้กระทำจะมีความผิดต่อเมื่อไม่มีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สิ่งที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองหรือคุณธรรมทางกฎหมายของมาตรานี้ ได้แก่ เสรีภาพในร่างกาย อนึ่ง มาตรา 12 นี้ยังคุ้มครองความเด็ดขาดในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย เช่นเดียวกับพระอัยการอาชญาราษฎร์ มาตรา 1 และมาตรา 4

มาตรา 13 มาตราหนึ่ง ข้าพเจ้าข้าตามไปภบเข้าเอาตัวข้าใส่สังกะลิกะบันซอนมาส่งให้แก่กระลาการก็ดี เขาเอาไว้ใช้สอยก็ดี ท่านว่าจะเอาเจ้าเงินนั้นเป็นอาชญาหมีได้

กฎหมายลักษณะอาญา	ไม่ปรากฏมาตราที่องค์ประกอบความผิดสอดคล้องกันโดยตรง
ประมวลกฎหมายอาญา	ไม่ปรากฏมาตราที่องค์ประกอบความผิดสอดคล้องกันโดยตรง

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาราษฎร์มาตรา 13 แม้ไม่พบมาตราที่องค์ประกอบความผิดสอดคล้องกันโดยตรงในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ แต่ก็มีหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องกรยกเว้นความผิดอยู่ กล่าวคือ แม้มีการกระทำความผิดต่อเสรีภาพอยู่ ในส่วนของการจับตัวลูกหนี้ใส่โซ่ตรวน แต่นำตัวลูกหนี้มาส่งตุลาการ มิได้กระทำความรุนแรง กฎหมายจึงยกเว้นความผิดให้

มาตรา 14 มาตราหนึ่ง ผู้ใดเป็นความกันด้วยไพร่หมู่ พระสุรัสวดียังพิจารณาอยู่ฝ่ายข้างหนึ่งเกาะเอาคนในฟองนั้น ไปจำจงมัดผูกตีโบยทำโทษด้วยประการใดๆก็ดี เอาไปสักเข้าหมู่เสียก็ดี ท่านว่าผู้นั้นเลมิด มันบังอาจทำเหนือฟอง ให้ไหมโดยยศถาศักดิ์ตามพระราชกฤษฎีกา

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 254</u> ผู้ใดมิได้มีเจตนาจะฆ่าให้ตาย แต่มันทำแก่เขาถึงบาดเจ็บทุพพลภาพก็ดี หรือทำแก่เขาถึงวิกลจริตก็ดี ท่านว่ามันมี
------------------	--

	ความผิดฐานประทุษร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสองปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง <u>มาตรา 270</u> ผู้ใดมิได้มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่มันบังอาจหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ดี หรือกระทำให้บุคคลผู้ใดปราศจากความเป็นอิสระแก่ตนก็ดี ท่านว่ามันมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่าสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 295</u> ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การ หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ <u>มาตรา 310</u> ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำให้บุคคลผู้ใดปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห้พระอัยการอาชญาวรรตมาตร 14 เมื่อคู่ความพิพาทกันด้วยเรื่องกำลังไพร่พล และคดีนั้นยังอยู่ระหว่างพิจารณา หากคู่ความฝ่ายหนึ่ง จับกุมเอาตัวไพร่พลที่พิพาทกันอยู่นั้น ไปกักขังและทำร้ายร่างกายด้วยประการใดๆ แล้วนำไปลักเข้าห่มุ มีความผิดฐานทำเหนือฟ้อง สอดคล้องกับกฎหมายอาญาสมัยใหม่ฐานความผิดต่อร่างกาย เสรีภาพ และกระบวนกรายุติธรรม

มาตรา15 มาตราหนึ่ง ผู้ใดมาฟ้องกฎหมายว่า มีผู้ให้สารกรมทันแลหนังสือสัญญา จำนำสำคัญแก่มันๆเอามาให้เรียกยังสุภาภะระลาการๆเกาะได้ตัวลูกนี้มาพิจารณา ถ้าเปนสัจ ท่านให้เรียกเอาทรัพย์นั้นให้แก่มัน ถ้าเจ้านี้หมีได้ให้สารกรมทันแลมันมาให้เรียก ท่านว่ามันผู้นั้นเลมิดให้ทวนด้วยไม้หวาย ๓๐ ที แล้วให้เอาทุนในเอกสารตั้งใหม่ทวิคุณ ยกทุนให้แก่เจ้าของ เหลือนั้นเอาเปนพินัยหลวง

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 159</u> ผู้ใดรู้อยู่ว่ามีได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแลมันใส่ความฟ้องร้องว่าเกิดการกระทำผิดขึ้นก็ดี หรือว่าใส่เท็จทำพยานเพื่อจะให้เห็นว่าความผิดได้เกิดขึ้นก็ดี ท่านว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี แลปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วย
------------------	--

	อีกโสดหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	มาตรา 180 ผู้ใดนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญแห่งคดีนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาวิธีมาตรา 15 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นหนี้และมีหนังสือสัญญามายืนยัน เมื่อจับตัวลูกหนี้มาพิจารณาคดี หากได้ความตามที่โจทก์ฟ้องก็ให้เรียกเอาทรัพย์จากลูกหนี้ให้เจ้าหนี้ แต่หากหนังสือสัญญานั้นได้มาโดยมิชอบ โจทก์ละเมิด ต้องถูกลงโทษทอนและชดใช้ความเสียหาย

มาตรา 16 มาตราหนึ่ง ผู้พิจารณาความในกรมใด ๆ กรมหนึ่งผู้พิจารณาความหมิ่นเลียด แลพิจารณาไม่ต้องในคำหาคำให้การ แลพิจารณาความเหลือขาดผิดสำนวน คู่ความติดใจทุกเลาทั้งตึง ผู้พิจารณาหมีรับ ว่าหมีเป็นทุเลา เมื่อเอาพิจารณาพิพากษาได้ความว่า คู่ความทุเลาทั้งตึงนั้นชอบ ให้ใหม่ผู้พิจารณาซึ่งหมีรับทุเลาเช่นนั้น เปนข้อเลเมิดโดยยศถาคัดก็

กฎหมายลักษณะอาญา	มาตรา 142 เจ้าพนักงานคนใดท่านใช้ให้มีหน้าที่สืบเสาะได้สวนหรือฟ้องคดีที่มีความผิดต่อพระราชกำหนดกฎหมาย แลมันเพทุบายกระทำการที่ไม่ควรจะทำหรือเว้นการที่ไม่ควรเว้น ด้วยเจตนาจะช่วยเหลือผู้ผิดมิให้ต้องรับอาญาตามกฎหมายไซ้รู้ ทานว่ามันมีความผิด ทานว่ามันมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนจนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทจนถึงสองพันบาท
ประมวลกฎหมายอาญา	มาตรา 157 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาวิธีมาตรา 16 กำหนดฐานความผิดต่อผู้มีหน้าที่พิจารณาคดี ที่พิจารณาคดีไม่ละเอียดรอบคอบ นับเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม อันส่งผลต่อความมั่นคงของอาณาจักรในทุกยุคทุกสมัย

มาตรา 17 มาตราหนึ่ง ผู้ทวงถามหนี้ทั้งหลาย ตีดาเยื่อชักผลไล่กัน สิ่งสิ้นพลัดตกหาย แลมาร้องฟ้อง ท่านให้พระสุภาวดีพิจารณาดู ถ้าสินนั้นตกหาย จึงให้ผู้ชักใช้กึ่งหนึ่งถ้าสินที่หายนั้นน้อยมันว่าหายมาก ท่านให้พิจารณาจงถ่องแท้ เท่าใดให้เสียกึ่งหนึ่ง ถ้ามันหาสินหนีได้ มันแกลังกล่าวเท็จ มันมักได้เท่าใดให้มันเสียเท่านั้น ถ้าตกหายหาหลักสำคัญหนีได้ จว่าดั่งหาหนีได้เลย

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 155</u> ผู้ใดได้ศาลหรือปฏิญาณตัวที่จะให้ถ้อยคำในการพิจารณาคดีใดได้แล้ว ถ้าแลมันเอาความที่มันรู้ว่าเป็นความจริงมาเบิกในข้อสำคัญแต่อย่างหนึ่งอย่างใดในคดีนั้น ท่านว่ามันมีความผิดฐานเบิกความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาทด้วยอีกไซตหนึ่ง
ประมวลกฎหมายอาญา	<u>มาตรา 177</u> ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาธรรมนูญมาตรา 17 เป็นกรณีที่ประชาชนวิวาทกัน แล้วผู้วิวาทฝ่ายหนึ่งมาแจ้งแก่ทางทนาย ทนายสินหาย ถ้าเป็นความจริงให้ผู้วิวาทคู่กรณีใช้กึ่งหนึ่ง แต่ถ้ามาฟ้องว่าหายมากกว่าความเป็นจริง จะต้องถูกลงโทษด้วยการชดใช้เป็นจำนวนที่แจ้งหาย

มาตรา 18 มาตราหนึ่ง ผู้ใดปองร้ายท่านทำท่านหนีได้ จ้างคนอื่นให้ไปทำร้ายท่านด้วยประการสิ่งใดก็ดี ท่านหนีตายแต่ว่าลำบากมีบาตแผลเสียโฉม ท่านให้ไหมเท่าตายด้วยศักดิ์เหล็ก

กฎหมายลักษณะอาญา	<u>มาตรา 256</u> ผู้ใดกระทำประทุษร้ายแก่ร่างกายจนมีผลถึงสาหัสแก่ผู้ถูกระทำร้ายคือว่า (6) ถึงรูปหน้าเสียโฉมติดตัวก็ดี ท่านว่าความผิดของมันเป็นฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายอย่างสาหัส มันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี <u>มาตรา 63</u> ในคดีที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป กระทำความผิดอย่างเดียวกัน ท่านให้ถือว่าบรรดา ผู้ที่ได้ลงมือกระทำความผิดนั้นเป็นตัวการ แลลงอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นแก่มันทุกคน เหมือนอย่างมันได้กระทำความผิดแต่ผู้เดียวฉะนั้น
------------------	---

	มาตรา 64 ผู้ใดใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ด้วยอุบายอย่างใดๆ เช่น ว่าจ้าง วาน หรือบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ให้ผู้อื่นกระทำความผิดเป็นต้น ว่ามันผู้ใช้นั้นต้องระวางโทษฐานเป็นตัวการ
ประมวลกฎหมายอาญา	มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี อันตรายสาหัสนั้น คือ (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว มาตรา 83 ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น มาตรา 84 ผู้ใดก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บทวิเคราะห์พระอัยการอาชญาวรรตวรรตมาตรา 18 กำหนดฐานความผิดเพื่อลงโทษต่อผู้ซึ่งเจตนาประทุษร้ายต่อผู้อื่น แล้วจ้างวานบุคคลอื่นให้ไปทำร้ายผู้อื่นจนมีบาดแผลเสียโฉม เป็นความผิดต่อชีวิตร่างกายโดยมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย มีข้อสังเกตถ้อยคำว่า “เสียโฉม” ซึ่งปรากฏในมาตรานี้ก็พบได้ในกฎหมายอาญาสมัยใหม่เช่นเดียวกัน จึงสันนิษฐานได้ว่ากฎหมายตราสามดวงเป็นรากฐานในการบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายทั้งในกฎหมายลักษณะอาญา และประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน และถ้อยคำว่า “จ้าง” ในมาตรา 18 สันนิษฐานได้ว่าน่าจะเป็นรากฐานในการกำหนดการกระทำที่เข้าลักษณะผู้ใช้ ประการหนึ่งในกฎหมายอาญาสมัยใหม่ ในเรื่องการร่วมกระทำความผิด เพราะทั้งกฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญาต่างก็บัญญัติ คำว่า จ้าง เป็นหนึ่งในลักษณะของการกระทำความผิดฐานเป็นผู้ใช้หรือก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดเช่นเดียวกัน